

ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՈՐԱԿԻ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵՆՏՐՈՆ ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ՀՀ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ
ՓՈՐՁԱՔՆՆՈՒԹՅԱՆ ԱՆՑԿԱՑՄԱՆ ՁԵՌՆԱԴԿ

2015

«Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ազգային կենտրոն» հիմնադրամի
Հոգաբարձուների խորհրդի կողմից

Աշխատանքային խումբ`

ՈԱԱԿ-ի աշխատակիցներ

Ռուբեն Թովիչյան

Մուսաննա Կարախանյան

Անահիտ Ութմազյան

Անուշավան Մակարյան

Վարդուհի Գյուլազյան

Անգլերեն տարբերակի խմբագրողներ`

Լուսինե Վարդանյան

Զարուհի Սողոմոնյան

Սույն ձեռնարկը հանդիսանում է ՀՀ մասնագիտական կրթության ինստիտուցիոնալ և ծրագրային հավատարմագրման գործընթացների իրականացման ուղեցույց: Մանրամասն նկարագրված են Հայաստանի մասնագիտական կրթության որակի ապահովման շրջանակը, մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների և մասնագիտության կրթական ծրագրերի պետական հավատարմագրման նպատակով իրա-կանացվող արտաքին գնահատման գործընթացները, ընթացակարգերը, ինչպես նաև որակի ապահովման գործընթացների հիմնական պատաս-խանատուների և շահակիցների դերակատարումները, փորձագետների և ՄՈՒՀ-երի գործունեության շրջանակը: Ձեռնարկը մեթոդական ուղեցույց է մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների, փորձագետների և այլ շահակիցների համար:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՌԱՋԱԲԱՆ 7

I. ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ ՀՀ-ՈՒՄ 9

    1. Բարձրագույն մասնագիտական կրթական համակարգ..... 10

    2. Նախնական և միջին մասնագիտական կրթական համակարգ..... 11

II. ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՈՐԱԿԻ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿԸ ՀՀ-ՈՒՄ..... 13

    1. Որակի ապահովման համատեքստը..... 15

    2. Որակի ապահովման սկզբունքները և շրջանակը..... 18

        2.1 Որակի ներքին ապահովում..... 18

            2.1.1 Որակի մշակույթ 21

        2.2 Որակի արտաքին ապահովում..... 22

            2.2.1 Որակի արտաքին ապահովման մեխանիզմները. հավատարմագրում..... 24

            2.2.2 Հայաստանյան մոտեցումը..... 25

            2.2.3 Պետական հավատարմագրման չափանիշները 27

ԻՆՍՏԻՏՈՒՑԻՈՆԱԼ ՀԱՎԱՏԱՐՄԱԳՐՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԸ 28

    1. ԱՌԱՔԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ 29

    2. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄԸ ՈՒ ՎԱՐՉԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ 29

    3. ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐԸ..... 30

    4. ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԸ 31

    5. ՊՐՈՖԵՍՈՐԱԴԱՍԱԽՈՍԱԿԱՆ ԵՎ ՈՒՍՈՒՄՆԱՕԺԱՆԴԱԿ ԿԱԶՄԸ 32

    6. ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ 33

    7. ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ ԵՎ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԸ 34

    8. ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ 35

    9. ԱՐՏԱՔԻՆ ԿԱՊԵՐԸ ԵՎ ՄԻՋԱԶԳԱՅՆԱՑՈՒՄԸ 35

10. ՈՐԱԿԻ ՆԵՐՔԻՆ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ.....	36
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՀԱՎԱՏԱՐՄԱԳՐՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԸ.....	37
1. ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ.....	37
2. ԴԱՍԱԽՈՍԱԿԱՆ ԿԱԶՄԸ.....	38
3. ԴԱՍԱՎԱՆԴՈՒՄԸ ԵՎ ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅՈՒՆԸ.....	39
4. ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ.....	39
5. ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԵՎ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ..	40
6. ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԻՋԱՎԱՅՐԸ.....	41
7. ՈՐԱԿԻ ԱՊԱՀՈՎՈՒՄԸ.....	41
2.3. Որակի արտաքին ապահովման կառույցի ճանաչումը.....	42
2.4 Տեղեկատվության ապահովումը.....	43
III. ՈԱԱԿ-Ի ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ.....	44
1. ՈԱԱԿ-ի առաքելությունը և ռազմավարական խնդիրները.....	45
2. Որակի ապահովման ՈԱԱԿ-ի սկզբունքները.....	48
3. ՈԱԱԿ-ի համագործակցությունը շահակիցների հետ.....	49
4. ՈԱԱԿ-ի ճանաչումը.....	52
5. Տեղեկատվության տարածումը ՈԱԱԿ-ի կողմից.....	53
6. Հավատարմագրման պետական գրանցամատյան.....	54
IV. ՀԱՎԱՏԱՐՄԱԳՐՄԱՆ ԳՈՐԾՆԹԱՅԸ.....	56
1. Ինստիտուցիոնալ և ծրագրային հավատարմագրում.....	56
2. Դիմում-հայտ պետական հավատարմագրում անցնելու համար.....	57
2.1 Դիմում-հայտի ետ վերցնելը՝ հավատարմագրման գործընթացի դադարեցումը.....	58
3. Փորձագիտական խմբի ձևավորումը.....	59
4. Հավատարմագրման գործընթացի փուլերը.....	61
4.1 Ինքնավերլուծություն.....	62

4.2 Փորձաքննություն (արտաքին գնահատում)	65
4.2.1 Փաստաթղթերի նախնական ուսումնասիրություն	66
4.3 Փորձագիտական այց մասնագիտական ուսումնական հաստատություն	69
4.3.1 Նախապատրաստական այց	69
4.3.2 Փորձագիտական այց	72
4.3.3 Փորձագիտական այցի ընթացքում հանդիպումների տեսակները ...	73
1. Այցի ժամանակացույցով սահմանված հանդիպումներ հաստատության ներկայացուցիչների հետ	73
2. Հանդիպումներ ՄՈՒՀ-ի ստորաբաժանումներում	74
3. Փակ հանդիպումներ	74
4. Բաց հանդիպումներ	75
5. Անփոփիչ հանդիպում	76
4.4 Փորձագիտական զեկույցի պատրաստումը	77
4.4.1 Փորձագիտական զեկույց	77
4.5 Փորձագիտական խմբի որոշումների կայացումը	81
4.6 Փորձագիտական զեկույցում նշված թերությունների վերացման գործողությունների ծրագիրը և ժամանակացույցը	82
4.7 ՈԱԱԿ-ի եզրակացությունը	85
5. Հավատարմագրման վերաբերյալ որոշման կայացումը	86
5.1. ՈԱԱԿ-ի Հավատարմագրման հանձնաժողովը	86
5.2. Հավատարմագրման մասին որոշումները	87
5.3. Հավատարմագրման մասին որոշման հրապարակումը	89
5.4. Գրանցում հավատարմագրման պետական գրանցամատյանում	90
5.5. Հաշվետվություններ փորձագիտական զեկույցում նշված թերությունների վերացման ծրագրի իրականացման վերաբերյալ	90
5.6. Հավատարմագրման մերժման և պայմանական հավատարմագրման	

հետևանքները հաստատության համար.....	91
5.7. Հավատարմագրման մասին որոշման բողոքարկումը.....	92
5.8. Պետական հավատարմագրումն ուժը կորցրած ճանաչելը.....	95
V. ՓՈՐՁԱԳԵՏՆԵՐԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ, ԸՆՏՐՈՒԹՅԱՆ	
ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԸ ԵՎ ՈՒՂԵՆԻՇՆԵՐԸ.....	97
1. Փորձագիտական խմբի ձևավորումը.....	99
1.1 Փորձագետներին ներկայացվող պահանջները.....	99
1.2. Փորձագետի անձնային հատկանիշները.....	102
2. Փորձագիտական խմբի գործառույթները.....	103
3. Փորձագիտական խմբի պարտականությունները.....	103
3.1. Փորձագիտական խմբի անդամի պարտականությունները.....	104
3.2. Փորձագիտական խմբի ղեկավարի պարտականությունները.....	105
3.3. Համակարգողի պարտականությունները.....	106
4. Փորձագետների հավաքագրումը և ընտրությունը.....	108
5. Փորձագետների վերապատրաստումները.....	110
5.1 Նախնական վերապատրաստում.....	110
5.2 Շարունակական վերապատրաստում.....	111
6. Փորձագիտական աշխատանքների մշտադիտարկումը և	
գնահատումը.....	111
6.1 Շարունակական գնահատման և մշտադիտարկման եղանակները....	112
7. Շահերի բախում, գաղտնիություն և ազնվություն.....	113
VI. ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԾԱԽՄԵՐԸ.....	115
ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐԻ ՑԱՆԿ.....	116

ԱՌԱՋԱԲԱՆ

Մույն ձեռնարկը ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հունիսի 30-ի N 978-Ն որոշմամբ հաստատված «Հայաստանի Հանրապետությունում մասնագիտական կրթական ծրագրեր իրականացնող ուսումնական հաստատությունների և դրանց մասնագիտությունների պետական հավատարմագրման» լրամշակված կարգի (այսուհետ՝ Հավատարմագրման կարգ) բաղկացուցիչ մասն է:

Ձեռնարկը վերամշակվել է «Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ազգային կենտրոն» հիմնադրամի կողմից (այսուհետ՝ ՈԱԱԿ): Ձեռնարկում մանրամասն նկարագրված են Հայաստանի մասնագիտական կրթության որակի ապահովման շրջանակը, մաս-նագիտական ուսումնական հաստատությունների (այսուհետ՝ ՄՈՒՀ) և մասնագիտության կրթական ծրագրերի պետական հավատարմագրման նպատակով իրականացվող արտաքին գնահատման գործընթացները, ընթացակարգերը, դրանց տևողությունները, ինչպես նաև որակի ապահովման գործընթացների հիմնական պատասխանատուների և շահակիցների դերակատարումները, փորձագետների և ՄՈՒՀ-երի գործունեության շրջանակը:

Ձեռնարկի վերամշակման ընթացքում ՈԱԱԿ-ը հիմք է ընդունել հետևյալը.

- ՀՀ մասնագիտական կրթության համակարգի կարիքների գնահատման և իրավիճակի վերլուծության արդյունքները, ինչպես նաև՝ առկա զարգացումները,
- ՈԱԱԿ-ի էլեկտրոնային հարցաշարը, որի միջոցով ձևավորվում մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների վերաբերյալ տվյալների բազան,
- որակի ապահովման ազգային համակարգի ձևավորման շրջանակում 2009-2014 թթ. իրականացված հավատարմագրման գործընթացներում կուտակված փորձը և դրանց արդյունքները,
- Համաշխարհային բանկի «Կրթության որակ և համապատասխանություն երկրորդ վարկային ծրագրի և, հատկապես, Նիդեռլանդների և Ֆլանդրիայի՝ հավատարմագրման կենտրոնի հետ համատեղ «Հայաստանում որակի ապահովման տեխ-նիկական աջակցություն» (ARQATA) ծրագրի շրջանակներում բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում իրակա-նացված ինստիտուցիոնալ և ծրագրային հավատարմագրման գործընթացների արդյունքները,
- տեղացի և միջազգային փորձագետների խորհրդատվու-թյուններն ու դիտարկումները:

ՈԱԱԿ-ը, կիրառելով իր որակի ապահովման գործըն-թացները, ստանալով արձագանքներ տեղացի և միջազգային փորձա-գետներից, հավատարմագրման գործընթաց անցած ՄՈՒՀ-երի ինքնա-վերլուծություն իրականացրած աշխատանքային խմբերից և այլ շահակիցներից, ձեռնամուխ եղավ վերանայել

ձեռնարկը: Արտաքին ազդակ է եղել նաև «Որակի ապահովման եվրոպական չափորոշիչների և ուղենիշների» (այսուհետ՝ ՈԱԵՉՈԻ) վերանայումը, որը նոր շեշտադրումներ է կատարում որակի ապահովման պատասխանատուների համար:

ՈԱԱԿ-ը վստահ է, որ իր շահակիցների ակտիվ ներգրավվածությամբ կապահովի սույն ձեռնարկի արդյունավետ կիրառելիությունը, ինչը կնպաստի ՈԱԱԿ-ի առաքելության իրակա-նացմանը և ՀՀ մասնագիտական կրթության որակի ապահովմանը, հետևաբար որակավորումների ճանաչելիությանը ազգային և միջազգային մակարդակներում:

ՈԱԱԿ-ը շնորհակալություն է հայտնում կրթական համակարգի բոլոր շահակիցներին, ովքեր ձգտում են կրթական համակարգը ճա-նաչելի և մրցունակ դարձնել միջազգային ասպարեզում:

ՈԱԱԿ-ը շնորհակալություն է հայտնում նաև փաստաթղթի մշակ-ման և վերամշակման գործընթացի բոլոր մասնակիցներին:

Հատուկ շնորհակալություն ենք հայտնում որակի ապահովման բոլոր միջազգային կառույցներին և փորձագետներին, ովքեր մասնակցել են տարբեր հարցումների և իրենց դիտարկումներն են ներկայացրել ձեռ-նարկում տեղ գտած դրույթների վերաբերյալ:

Ձեռնարկի կամ նրանում նկարագրված գործընթացների վերա-բերյալ բոլոր հարցերը կարող են ուղղվել ՈԱԱԿ-ի գրասենյակ.

Էլ-փոստ՝ info@anqa.am,
հեռախոս՝ (+374-10) 229145,
(+374-10) 229146,
(+374-10) 229147,
ֆաքս՝ (+374-10) 229148:

I. ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ ՀՀ-ՈՒՄ

Կրթության բնագավառի հետագա զարգացումներում առաջնային տեղ է տրվում մասնագիտական կրթության ոլորտին: Բարձրագույն կրթության ներկա բարեփոխումներն ուղղված են Բոլոնիայի գործընթացի սկզբունք-ների իրականացմանը: Հայաստանը, 2005 թ. ստորագրելով Բոլոնիայի ան-դամ երկրների կրթության նախարարների Բերգենի կոմյունիկեն և պաշտոնապես միանալով Բոլոնիայի գործընթացին, ստանձնել է պատասխանատվություն՝ իրականացնել Բոլոնիայի գործընթացի հիմնական սկզբունքներն ըստ գործողությունների առանձին ուղղությունների, և Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի (այսուհետ՝ ԵԲԿՏ) մասն է կազմում: Ինտեգրումը ԵԲԿՏ-ին ենթադրում է ՀՀ բարձրագույն կրթական համակարգում իրականացնել բեկումնային փոփոխություններ դեպի գիտելիքահենք կրթություն: 2005 թվականից ի վեր, ՀՀ բարձրագույն կրթական համակարգում տեղի են ունեցել արմատական փոփոխություններ, մասնավորապես՝ ներդրվել է համադրելի որակավորումների եռաստիճան համակարգ, կատարվել է անցում ուսուցման կազմակերպման կրեդիտային համակարգին՝ միաժամանակ ձեռնամուխ ենք եղել արմատական ծրագրային վերափոխումների՝ անցնելով ուսանողակենտրոն ուսուցմանը և խթանելով ուսանողների և դասախոսների ակադեմիական շարժունությունը: 2011 թվականի ապրիլի 8-ին հաստատվել է Որակավորումների ազգային շրջանակը (այսուհետ՝ ՈԱՇ): Ներկայումս այն զբտնրվում է վերամշակման փուլում:

Մասնագիտական ուսումնական հաստատություններն այժմ իրականացնում են իրենց գործունեությունը՝ հիմք ընդունելով որակի ապահովման նոր մոտեցումները, նախադրյալներ են ստեղծվել հարատև կրթության համակարգի ձևավորման համար: Ընթացող բարեփոխումներում հատկապես կարևորվում են ուսանողության դերի և ազդեցության բարձրացման, մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում

կրթական և գիտական գործընթացների միահյուսման խնդիրները: Փոխկապակցված այս համակարգային փոփոխությունները ԵԲԿՏ-ին Հայաստանի լիարժեք ինտեգրման հնարավորություն են տալիս:

Նախնական և միջին մասնագիտական կրթության ոլորտում նույնպես իրականացվում են մի շարք բարեփոխումներ միջազգային չափանիշներին համապատասխանելու նպատակով:

1. Բարձրագույն մասնագիտական կրթական համակարգ

Հայաստանի Հանրապետությունում բարձրագույն մասնագիտական կրթությունն իրականացվում է եռաստիճան համակարգով՝ բակալավրի, մագիստրոսի և հետազոտողի ծրագրերով՝ պետական և ոչ պետական ուսումնական հաստատություններում, առկա և հեռակա ձևերով, անվճար և վճարովի հիմունքներով: Կրթության և գիտության նախարարության (այսուհետ՝ ԿԳՆ) տվյալների համաձայն ՀՀ-ում գործում են 24 պետական բուհեր՝ 14 մասնաճյուղերով, 4 բուհեր՝ միջպետական համաձայնագրերով, 4 բուհեր պետության մասնակցությամբ, արտերկրի պետական և ոչ պետական ուսումնական հաստատությունների 9 մասնաճյուղեր և 33 ոչ պետական բուհեր: Բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների վճարովի ուսուցման համակարգում ուսման վարձի չափը որոշում է տվյալ ուսումնական հաստատությունը ՀՀ կառավարության 2015թ. փետրվարի 19-ի N 163-Ն «Ըստ կրթական աստիճանների և հավատարմագրման արդյունքների՝ ուսման վարձի առավելագույն ուսման չափը» որոշման համաձայն:

Ուսանողի տարեկան լրիվ ուսումնական բեռնվածությունը հավասար է 60 ակադեմիական կրեդիտի: Բարձրագույն կրթության բակալավրի որակավորման (առաջին աստիճան) համար սահմանված է առնվազն 240 կրեդիտ (չորս տարի տևողությամբ առկա ուսուցում), ոստիկանական մասնագիտությունների համար՝ առնվազն 180 կրեդիտ (առնվազն երեք տարի), բժշկական կրթության դեպքում 300 կրեդիտ (հինգ տարի):

Մագիստրոսի աստիճան ստանալու համար սահմանվում է 60-120 կրեդիտ, բժշկական մասնագիտությունների համար՝ մինչև 240 կրեդիտ:

Հեռակա ուսուցման դեպքում կրթական աստիճանի համար սահմանված կրեդիտների քանակը չի փոխվում, իսկ ուսման տևողությունը մեկ տարով ավելանում է:

2. Նախնական և միջին մասնագիտական կրթական համակարգ

Նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) կրթության նպատակը նախնական մասնագիտական (արհեստագործական) որակավորմամբ մասնագետներ պատրաստելն է: Միջին մասնագիտական կրթության նպատակը առնվազն հիմնական ընդհանուր կրթության հիմքի վրա միջին մասնագիտական որակավորմամբ մասնագետներ պատրաստելն է: («Կրթության մասին» ՀՀ օրենք, Երևան, 1999): Նախնական մասնագիտական կրթության տևողությունը, կախված դիմորդների նախընթաց կրթությունից (հիմնական ընդհանուր կամ միջնակարգ (լրիվ) ընդհանուր) և ընտրած մասնագիտությունից, 1-3 տարի է: Այն իրականացվում է ուսումնարաններում և քոլեջներում: Միջին մասնագիտական կրթությունն իրականացվում է միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում (այսուհետ՝ ՄՄՈւՀ)՝ քոլեջներում:

ՄՄՈՒՀ-երում ուսուցումն իրագործվում է հիմնական ընդհանուր և միջնակարգ (լրիվ) ընդհանուր կրթության հիմքի վրա՝ ինչպես առկա, այնպես էլ հեռակա ուսուցման ձևերով: Ուսուցման տևողությունը, կախված սովորողների նախընթաց կրթությունից և ընտրած մասնագիտությունից, 1 տարի 10 ամսից մինչև 4 տարի 10 ամիս է: Այսօր գործում են 72 պետական քոլեջներ, միջին մասնագիտական կրթական ծրագրեր իրականացվում են 7 պետական բուհերում, 14 կրթահամալիրներում և հիմնադրամներում: Գործում են 29 ոչ պետական քոլեջներ, ինչպես նաև 22 նախնական մասնագիտական

(արհեստագործական) պետական ուսումնական հաստատություններ, որոնցում սովորում է համապատասխանաբար շուրջ 28000 և 6500 ուսանող՝ հումանիտար, մանկավարժական, առողջապահական, տնտեսագիտական, արվեստի, տեխնիկական, տեխնոլոգիական մասնագիտական ուղղություններով: Շրջանավարտներին համապատասխանաբար շնորհվում է արհեստավորի և մասնագետի որակավորում:

Միջին մասնագիտական կրթության ոլորտում իրականացված բարեփոխումների արդյունքում հաստատվել է միջին մասնագիտական կրթության մասնագիտությունների նոր ցանկը, որն ընդգրկում է 257 մասնագիտություններ՝ 28 մասնագիտական խմբերում:

II. ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՈՐԱԿԻ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿԸ ՀՀ-ՈՒՄ

Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ներքին և արտաքին համակարգեր ստեղծելու և ամրապնդելու պահանջն աճել է ամբողջ աշխարհում, քանի որ վերջին քսանամյակում շեշտակի աճել են մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների և ուսանողների թիվը և դրանց հատկացվող հանրային ու մասնավոր ներդրումները: Բոլոնիայի հռչակագիրն ստորագրած բոլոր երկրների կրթության նախարարներն ընդգծել են Եվրոպական բարձրագույն կրթության տարածքում հավատարմագրման կամ որակի ապահովման համակարգեր ներդնելու անհրաժեշտությունը («Բեռլինի կոմյունիկե», 2003 թ.): Բոլոնիայի հռչակագիրն ստորագրած բոլոր երկրներում որակի արտաքին ապահովումը պարտադիր գործընթաց է: Եվրոպայի գրեթե բոլոր երկրներն արձագանքել են այս պայմանին՝ հիմնելով և կիրառելով կրթական ծառայությունների որակը բարելավող և արդյունքները հավաստող համակարգեր: Ուշադրության կենտրոնում է ՄՈՒՀ-երի գործունեության և հատկապես որակավորումների շնորհման որակի ապահովումը և դրա մասին տեղեկության տրամադրումը հանրությանը:

«Բեռլինի կոմյունիկե» կոչ էր անում «Բարձրագույն կրթության որակի ապահովման եվրոպական ասոցիացիային» իր բոլոր գործընկեր կազմակերպությունների հետ համատեղ մշակել որակի ապահովման չափորոշիչների, ընթացակարգերի և ուղենիշների համաձայնեցված մի փաթեթ, որն ավելի տրամաբանական կդարձներ որակի ապահովման համակարգը Եվրոպայում և դրանով կնպաստեր ակադեմիական և մասնագիտական շարժունությանը: Արդյունքում՝ Բոլոնիայի հռչակագիրն ստորագրած երկրների կրթության նախարարները 2005 թ. («Բերգենի կոմյունիկե») սահմանեցին և ընդունեցին «Որակի ապահովման եվրոպական չափորոշիչներն ու ուղենիշները» (այսուհետ՝ ՈԱԵՉՈՒ): ՈԱԵՉՈՒ-ն կառավարությունների, որակի ապահովման

գործակալությունների և բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների համար ապահովում է Որակի ապահովման ազգային համակարգեր մշակելու օժանդակություն և համապատասխան խորհրդատվություն: ՈԱԵՉՈՒ-ն տրամադրում է միասնական կողմնորոշիչ շրջանակ, որն ուղղված է շնորհվող որակավորումների միջազգային ճանաչմանը:

Որակի ապահովման եվրոպական չափորոշիչներն ու ուղենիշներն իրենց «գրոյական փուլում» խթանեցին ազգային կրթական համակարգերի զարգացումը: Գլոբալացումը, կրթության մասսայականացումը և միջազգայնացումը, որին հաջորդում է ուսանողների աճող շարժունությունը, մասնագիտական կրթության համակարգի զարգացման վերջին տասնհինգ տարիների հիմնական միտումներն են:

Միջազգայնացման և զարգացման միտումները բնորոշ հատկանիշներ են նաև որակի ապահովման և հավատարմագրման գործակալությունների համար. ձևավորվել են բազմաթիվ ազգային և հավատարմագրման համաեվրոպական կառույցներ, փոփոխվել են որակի գնահատման տեխնոլոգիաները և ընթացակարգերը, որոնք կիրառվում են ազգային հավատարմագրման գործակալությունների կողմից:

ԵԲԿՏ-ում տեղի ունեցած այս փոփոխությունները հիմք հանդիսացան «երկրորդ սերնդի» Որակի ապահովման եվրոպական չափորոշիչների ու ուղենիշների մշակման համար, որոնք քննարկվեցին և ընդունվեցին Բոլոնիայի հռչակագիրը ստորագրած երկրների կրթության նախարարների Երևանյան վեհաժողովում 2015 թ. մայիսին:

Հայաստանի Հանրապետության որդեգրած քաղաքականությունը, կիրառվող ընթացակարգերը և մեխանիզմները մշակված են Որակի ապահովման եվրոպական չափանիշներին և ուղենիշներին համապատասխան՝ հաշվի առնելով ազգային առանձնահատկությունները:

1. Որակի ապահովման համատեքստը

ՀՀ կրթական համակարգում ընդունված է կրթության որակի այն սահմանումը, որը բնութագրում է որակը «որպես համապատասխանություն հայտարարված նպատակներին»: Այս մոտեցման համաձայն՝ որակի արտաքին գնահատման գործընթացներում որոշվում է, թե որքանով են հաստատության տրամադրած կրթական ծառայությունները կամ ուսանողի ձեռք բերած կրթության արդյունքները համապատասխանում սահմանված նպատակներին: Նման սահմանումը խթանում է հաստատություններին իրենց առաքելության մեջ ներկայացնել հստակ նպատակներ, որոնց հասնելու աստիճանով է գնահատվելու և ներկայացվելու որակը: Որակի արտաքին գնահատում իրականացնող կառույցը հատուկ ուշադրություն է դարձնում ուսումնական հաստատության սահմանած նպատակների համապատասխանությանը ՀՀ կառավարության կողմից հաստատված որակի ապահովման չափանիշներին ու ոլորտի զարգացման գերակա ուղղություններին, ինչպես նաև հասարակության պահանջներին: Այս մոտեցումը ենթադրում է, որ, առաջին հերթին, պետք է սահմանվեն մասնագիտական կրթության նպատակները և խնդիրները, իսկ կրթության արդյունքները և ծառայությունները պետք է բավարարեն շահակիցների կարիքները և պահանջները: Այն նաև ենթադրում է, որ շահակիցները պետք է հստակ ձևակերպեն իրենց կարիքներն ու պահանջները:

Մասնագիտական կրթության նպատակները հատատության առաքելության մեջ ներկայացվում են ընդհանրական տեսքով և մասնավորեցվում են ակադեմիական մակարդակում՝ մասնագիտության կրթական ծրագրի նպատակների և ակնկալվող ուսումնառության արդյունքների մեջ:

Ուսումնական հաստատությունը ներկայացնում է, թե ինչպես է իրականացնում իր առաքելությունը և արտաքին գնահատողին հիմնավորում է իրականացման արդյունավետությունը, իսկ արտաքին գնահատողները հավաստում են արդյունքները երրորդ կողմին՝

շահակիցներին:

Մասնագիտական կրթության որակը սերտորեն կապված է ծրագրերի իրականացման՝ դասավանդման արդյունավետության և գործունակության հետ: Գործունակությունը կապված է կրթական ծրագրերի նպատակների, իսկ արդյունավետությունը՝ խնդիրների իրականացման համար կիրառվող ռեսուրսների հետ: Նպատակների համապատասխանությունը գնահատելիս որակի արտաքին ապահովման կառույցը հատուկ ուշադրություն է դարձնում նպատակների համապատասխանությանը ՈԱՇ-ին, պետական կրթական չափորոշիչներին ու գերակա ուղղություններին, ինչպես նաև՝ աշխատաշուկայի պահանջներին: Վերլուծվում է նաև, թե որքանով են նպատակներն իրականացվել և ինչ չափով է երաշխավորված գործընթացների շարունակականությունը: Մասնագիտական կրթության որակի հավաստումը որակի ապահովման և շարունակական բարելավման գործընթաց է՝ մասնագիտական կրթությունն ուսանողների, շահակիցների և ամբողջ հասարակության կարիքներին համապատասխանեցնելու համար: Որակի ապահովումը հետապնդում է երկու հիմնական նպատակ՝ **հաշվետվողականություն և բարելավում**: Այդ նպատակների իրականացումը նպաստում է ուսումնական հաստատության գործունեության նկատմամբ վստահության ձևավորմանը:

Այսպիսով, ուսումնական հաստատությունը պլանավորում է իր անելիքները, իրականացնում է դրանք, այնուհետև հիմնավորում է դրանց արդյունավետությունը: Արտաքին գնահատողներն՝ ի դեմս գործընկեր-փորձագետների, հավաստում են արդյունքներն երրորդ կողմին՝ շահակիցներին, և խորհրդատվություններով նպաստում են հաստատության գործունեության բարելավմանը:

Հայաստանում մասնագիտական կրթության որակի ապահովման համակարգը ներառում է գործողությունների երկու մակարդակ.

- **«Քաղաքական» մակարդակ**: Այս մակարդակում կրթության ոլորտի շահակիցները մասնակցում են հավատարմագրման

չափանիշների և ընթացակարգերի մշակման և պարբերաբար վերանայման գործընթացներին, ինչպես նաև հետագա քննարկումներին՝ այդ չափանիշները մեկնաբանելու համար: Հայաստանի դեպքում այս քննարկումների համակարգողը որակի ապահովման անկախ կառույցն է՝ «Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ադգային կենտրոն» հիմնադրամը, որը ծառայում է որպես կենտրոնական «հարթակ» ՀՀ մասնագիտական կրթության շահակիցների շփման համար:

- **«Ընթացակարգային» մակարդակ:** Այս մակարդակում պետք է երաշխավորվի որակի արտաքին ապահովման կառույցի լիարժեք անկախությունը հավատարմագրման յուրաքանչյուր գործընթացում: Եթե ՀՀ կառավարությունը կամ որևէ այլ շահագրգիռ կողմ անհրաժեշտ է համարում փոփոխություններ կատարել հավատարմագրման կարգի կամ չափանիշների մեջ, ապա դա կարելի է անել միայն որակի ապահովման շրջանակի քաղաքական մակարդակում: Չափանիշները կամ ընթացակարգերը կարող են փոխվել տեղի ունեցող հավատարմագրման գործընթացների ընթացքում: Սակայն, որպես կանոն, այդ փոփոխությունները չեն կարող հետադարձ ազդեցություն ունենալ արդեն իսկ գործընթացում գտնվող ուսումնական հաստատության վրա, եթե իրավական ակտով այլ բան սահմանված չէ:

ՀՀ-ում կրթության որակի ապահովումը պարտադիր գործընթաց է բոլոր ՄՈՒՀ-երի համար՝ անկախ դրանց կազմակերպաիրավական ձևից: **Որակի ապահովումը** կազմակերպության գործունեությունը բարելավելու և հզորացնելու պաշտոնապես ընդունված կառավարման համակարգ է **ՈԱՇ-ին, պետական կրթական չափորոշիչներին և հավատարմագրման չափանիշներին կրթության որակի համապատասխանության և բարելավման նպատակով:**

Հիմնական գործընթացները ձևակերպված են Որակի ապահովման ՀՀ շրջանակի սահմաններում և հիմնված են ՈԱԵԶՈՒ վրա:

2. Որակի ապահովման սկզբունքները և շրջանակը

Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ՀՀ շրջանակը հիմնված է ԵԲԿՏ-ում որակի ապահովման հետևյալ չորս սկզբունքների վրա.

- մասնագիտական ուսումնական հաստատություններն են կրում հիմնական պատասխանատվությունն իրենց տրամադրած կրթության որակի և նրա ապահովման համար,
- որակի ապահովումն արձագանքում է բարձրագույն կրթության համակարգերի, ուսումնական հաստատությունների, կրթական ծրագրերի և ուսանողների բազմազանությանը,
- որակի ապահովումն աջակցում է որակի մշակույթի ձևավորմանը,
- որակի ապահովումը հաշվի է առնում ուսանողների, բոլոր այլ շահակիցների և հանրության կարիքներն ու սպասելիքները:

Հայաստանի մասնագիտական կրթության համար մշակված որակի ապահովման ամբողջական շրջանակն ընդգրկում է չորս տարբեր գործընթաց.

- ՄՈՒՀ-երի որակի ներքին ապահովում,
- ՄՈՒՀ-երի որակի արտաքին ապահովում,
- որակի արտաքին ապահովման կառույցի ճանաչում միջազգային կազմակերպությունների կողմից,
- կրթության ոլորտում տրամադրվող ծառայությունների որակի վերաբերյալ տեղեկատվության ապահովում:

2.1 Որակի ներքին ապահովում

ՄՈՒՀ-երի որակի ներքին ապահովումը Հայաստանի մասնագիտական կրթության որակի ապահովման համակարգի հիմնական տարրերից է: Որակի ներքին ապահովման գործընթացներն

ուսումնական հաստատության գործունեության մաս պետք է կազմեն, ինչպես նաև ստեղծեն նախադրյալներ նրա գործունեությունը բարելավելու և հզորացնելու համար:

Առաջնային կարևորություն ունի ուսումնական հաստատության որակի ներքին ապահովման քաղաքականությունը, որը պետք է արտացոլի որակի ներքին ապահովման համակարգի հիմնական մեխանիզմները և նպաստի հաստատության հաշվետվողականությանը: Այն կօգնի նաև որակի մշակույթի ձևավորմանն ու ամրապնդմանը՝ նպաստելով արտաքին և ներքին շահակիցների լիարժեք մասնակցությանն որակյալ կրթության ապահովման գործում:

Քաղաքականությունը հիմնված է **որակի շարունակական բարելավման սկզբունքի** վրա: Որակի շարունակական բարելավումն ընդգրկում է չորս հիմնական գործողություն, որոնք ձևավորում են որակի շարունակական բարելավման շարժիչ սկզբունքը՝ պլանավորում-իրականացում-ստուգում- բարելավում:

- **պլանավորում**՝ խնդիրների սահմանում, հնարավոր լուծումների ձևակերպում,
- **իրականացում**՝ սահմանված պլանի հիման վրա միջոցառումների իրականացում,
- **ստուգում**՝ իրականացված գործողությունների ընթացիկ գնահատում
- **բարելավում**՝ արդյունքների ամփոփում և հետագա քայլերի վերանայում:

Այս սկզբունքի կիրառման միջոցով ՄՈՒՀ-ն իր և իր շահակիցներին հավաստում է, որ հնարավորինս բարձր արդյունքների է հասել իր գործունեության բոլոր ոլորտներում:

Հաշվետվողականության համատեքստում որակի ներքին ապահովումը գործածվում է որպես մշտադիտարկումներ կատարելու մեխանիզմ: Ուսանողները, շրջանավարտները, գործատուները և հասարակությունը կրթական ծառայությունների նպատակների

իրականացում են ակնկալում ուսումնական հաստատություններից: Որակի ապահովումը կարևորագույն գործիք է ՄՈՒՀ-ի գործունեության համար, որը երաշխավորում է հասարակության պահանջների և կարիքների բավարարումը: ՄՈՒՀ-ի հաշվետվողականությունը և թափանցիկությունը երաշխավորելու համար անհրաժեշտ է որակի ներքին ապահովման ռազմավարության և գործընթացների արտաքին գնահատում:

Հավատարմագրման չափանիշներով սահմանված մակարդակին հասնելու համար ՄՈՒՀ-ի գործունեության բոլոր ոլորտներում և գործառույթներում պահանջվում է տեղեկատվական հոսքերի հստակեցում և ընթացակարգերի թափանցիկություն: ՄՈՒՀ-ի առաքելությունը և գործունեությունը կանոնակարգող համապատասխան բոլոր փաստաթղթերը պետք է լինեն հրապարակված և հասանելի դասախոսների, ուսանողների ու բոլոր շահակիցների համար:

Ուսումնական հաստատության համար կարևոր խնդիր է նաև ապահովել մասնագիտության կրթական ծրագրերի որակը: ՄՈՒՀ-երը պետք է ունենան կրթական ծրագրերի մշակման, հաստատման և մշտադիտարկման գործընթացներ: Կրթական ծրագրերը պետք է համահունչ լինեն ամբողջ հաստատության առաքելությանը և ունենան սահմանված ուսումնառության վերջնարդյունքներ: Կրթական ծրագրերի մշակման և վերանայման գործընթացներում կարևոր է բոլոր շահակիցների ներգրավվածությունը: ՄՈՒՀ-երը կրթական ծրագրի իրականացման կիզակետում պետք է դիտարկեն ուսանողի ակտիվ մասնակցությունը: Ուսուցման ուսանողակենտրոն մոտեցումը հատկապես կարևոր է ուսանողերի մոտիվացիայի բարձրացման, ինչպես նաև ուսումնական գործընթացում նրանց ակտիվ ներգրավման տեսանկյունից: Բարձրորակ կրթություն ապահովելու գործում հատկապես կարևոր է դասախոսի դերը: Հետևապես ուսումնական հաստատությունները պետք է ունենան դասախոսական կազմի

համալրման և մասնագիտական զարգացման թափանցիկ մեխանիզմներ:

Մեծ կարևորություն է տրվում նաև ուսանողների ընդունելության, առաջընթացի, որակավորման շնորհման և ճանաչման գործընթացներին և դրանք կանոնակարգող փաստաթղթերին: Կարևոր է, որ գործող կանոնակարգերը համապատասխանեն հաստատության առաքելությանը և նպատակներին:

2.1.1 Որակի մշակույթ

Որակի ներքին ապահովման գործընթացները պետք է ուղղված լինեն և աջակցեն ուսումնական հաստատությունում որակի մշակույթի ձևավորմանը և զարգացմանը:

Որակի մշակույթ ունեցող կազմակերպություններում ծառայություն մատուցող և ծառայությունից օգտվող յուրաքանչյուր անձ պատասխանատու է մյուսների համար՝ փոխհամագործակցելով նրանց հետ: Որակի մշակույթը ոչ միայն որակի ապահովման համար պատասխանատուների, այլև կազմակերպության բոլոր աշխատակիցների պատասխանատվությունն է: Այնուամենայնիվ, յուրաքանչյուր ստորաբաժանում անմիջական պատասխանատվություն է կրում իր կատարած աշխատանքի որակի համար:

Կարևորվում է, որ ցանկացած գործ առաջին իսկ անգամից կատարվի պատշաճ կերպով: Եթե դա չի հաջողվում, ապա վերլուծվում է այն գործընթացը, որի արդյունքը բավարար չէ, որպեսզի շտկումներ արվեն՝ խնդրի կրկնություն թույլ չտալու համար:

Որակի մշակույթի առկայության դեպքում գործընթացի յուրաքանչյուր փուլում ստուգում է կատարվում և հետադարձ կապ է ապահովվում, ինչի շնորհիվ վերջնարդյունքի ստուգման հատուկ անհրաժեշտություն չի առաջանում: Միայն վերջնարդյունքը ստուգելով՝ դժվար է բացահայտել, թե որ օղակում է տեղի ունեցել սխալը, հետևաբար դժվար է մշակել բարելավման քայլերը:

Ուսումնական հաստատությունը, որտեղ որակի ապահովման գործընթացները միտված են որակի մշակույթի ձևավորմանը, կարող է բոլոր մակարդակներում ցուցադրել՝

- թափանցիկ և ակտիվ գործունեություն, սրտացավ վերաբերմունք որակի նկատմամբ,
- քննադատական ինքնավերլուծություն իրականացնելու պատրաստականություն,
- ներքին կանոնակարգ՝ հստակ ընթացակարգերով և դրանց հետևողական իրականացմամբ,
- հանրամատչելի և հստակ սահմանված պատասխանատվություններ որակի վերահսկման և գնահատման համար,
- արտաքին և ներքին շահակիցներից կարծիք ստանալու ձգտում,
- լավագույն փորձի բացահայտման և տարածման ձգտում,
- խնդիրների լուծման համար պատշաճ տեղեկատվության վրա հիմնված տեղին և համապատասխան գործողությունների ձեռնարկում:

2.2 Որակի արտաքին ապահովում

Որակի արտաքին ապահովման գործընթացներն ունեն երեք հիմնական նպատակ.

- **Հաշվետվողականություն և թափանցիկություն:** Որակի ապահովման գործընթացները երաշխավորում են, որ մասնագիտական կրթության հավատարմագրման չափանիշների և պետական կրթական չափորոշիչների ապահովման դեպքում հասարակության շահերը պաշտպանված են, ինչպես նաև հրապարակային են դարձնում առանձին ՄՈՒՀ-երի կրթական ծառայությունների որակն երկրի ներսում և նրա սահմաններից դուրս:
- **Վերահսկում:** Հաստատությունը ոչ միայն վերահսկում է ռեսուրսների ծախսը, այլև ցույց է տալիս, թե ինչպես է առկա

ռեսուրսներն արդյունավետ օգտագործելով՝ հասնում հնարավորինս բարձր որակի:

- **Որակի բարելավում:** Հաստատությունը քննարկումներ և վերլուծություններ է ձեռնարկում որակի ապահովման գործընթացների արդյունավետության, որակի մշակույթի ձևավորման և շարունակական զարգացման նպատակով:

Ընդհանուր առմամբ, որակի արտաքին ապահովման նպատակն է հավաստել, որ ՄՈՒՀ-երը հետամուտ են հետևյալ հարցերի պատասխաններին՝

- արդյո՞ք ՄՈՒՀ-ն ունի որակի մշակույթ ձևավորող ընթացակարգեր, որոնք գործում են հաստատության բոլոր օղակներում և կրթական բոլոր ծրագրերի իրականացման ընթացքում,
- արդյո՞ք ՄՈՒՀ-ը պարբերաբար մշտադիտարկում է որակական նպատակներին հասնելու իր առաջընթացը, մասնավորապես, կրթական ծառայությունների որակի ապահովումն ու հետագա բարելավումը,
- արդյո՞ք որակի ապահովման ընթացակարգերի տվյալներն օգտագործվում են կրթական և վերապատրաստման ծառայությունների որակը բարձրացնելու և ուսանողների կարիքներին համապատասխանեցնելու նպատակով,
- արդյո՞ք ՄՈՒՀ-ը մշտադիտարկում է ուսանողներին տրամադրվող ծառայությունների արդյունավետությունը,
- արդյո՞ք ձեռնարկվում են որակի ապահովման գործընթացում հայտնաբերված բացթողումների վերացման համապատասխան գործողություններ,
- արդյո՞ք շահակիցներին տրամադրվում է հաստատության և մասնագիտությունների կրթական ծրագրերի որակի վերաբերյալ հավաստի տեղեկատվություն:

Որակի ապահովման ընթացակարգերի մշակման, իրագործման և վերանայման ընթացքում կարևոր է չսահմանափակվել միայն հեշտ չափելի քանակական տվյալներով, քանի որ դա կարող է ուշադրությունը շեղել որակի ապահովման գործընթացի այլ կարևոր ասպեկտներից, որոնք չափվում են որակական գնահատման մոտեցումների միջոցով:

2.2.1 Որակի արտաքին ապահովման մեխանիզմները. հավատարմագրում

Բարձրագույն կրթական տարածքում կիրառվում են որակի արտաքին գնահատման և ապահովման տարբեր մեխանիզմներ՝ արտաքին աուդիտ, սերտիֆիկացում, գնահատում, հավատարմագրում և այլն:

Աուդիտ. իրականացվում է հաստատության նախաձեռնությամբ՝ արտաքին փորձագետների ներգրավմամբ: Աուդիտը մասնագիտական ուսումնական հաստատությունում ընթացակարգերի, գործընթացների և մեխանիզմների գնահատումն է: Աուդիտի դեպքում գնահատվում է ոչ թե բուն համապատասխանությունը նպատակներին, այլ որակի ապահովման ընթացակարգերն ու մեխանիզմները, առաքելության ու նպատակների իրականացման գործընթացները:

Մերտիֆիկացում. գործընթաց է, որով հավաստող մարմինը պաշտոնապես ճանաչում է համապատասխանությունը նախապես սահմանված որակի պահանջներին և սովորաբար որոշ առավելություններ է շնորհում թիրախին: Հիմնականում այս գործընթացն իրականացվում է կամավորության սկզբունքով:

Գնահատում. առհասարակ կիրառվում է ծրագրային մակարդակում: Այն գործընթաց է, որով հաստատվում է, որ մասնագիտական ուսումնական հաստատությունում գործող կամ նոր մշակված կրթական ծրագիրը համապատասխան որակի է, բավարարում է ներկայացվող պահանջներին և կարող է շարունակվել կամ սկսվել դրա իրականացումը:

Հավատարմագրում. իրականացվում է պետության կողմից լիազորված կառույցի կողմից: Հավատարմագրումը գործընթաց է, որով արտաքին կառույցը գնահատում է մասնագիտական ուսումնական

հաստատության կամ կոնկրետ մասնագիտության կրթական ծրագրի որակը՝ որոշակի նախանշված նվազագույն չափանիշներին կամ չափորոշիչներին դրանց համապատասխանությունը պաշտոնապես ճանաչելու նպատակով:

2.2.2 Հայաստանյան մոտեցումը

Հայաստանում կրթության որակի արտաքին ապահովման իրականացվում է պետական հավատարմագրման միջոցով: Հավատարմագրման գործընթացը ՀՀ-ում իրականացնում է պետության կողմից լիազորված «Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ազգային կենտրոն» հիմնադրամը:

Որակի արտաքին ապահովումը ՀՀ-ում իրականացվում է հաստատության որակի ներքին ապահովման գործընթացներին համահունչ՝ պահպանելով հաստատության ինքնավարությունը: Բացի այդ, որակի արտաքին ապահովումը հիմնված է հաստատության որակի ներքին ապահովման համակարգի կողմից վեր հանված տեղեկատվության վրա:

Մասնագիտական կրթության որակի արտաքին ապահովումը ՀՀ-ում իրականացվում է պետական հավատարմագրման հետևյալ երկու գործընթացներով.

1. ինստիտուցիոնալ հավատարմագրում,
2. մասնագիտության կրթական ծրագրի հավատարմագրում (Օրագրային հավատարմագրում):

Ինստիտուցիոնալ հավատարմագրում: Այն պետության կողմից ուսումնական հաստատության կրթական և որակի ապահովման գործընթացների, մասնագիտությունների կրթական ծրագրերի՝ օրենքով սահմանված ուսումնական հաստատության տեսակին ներկայացվող պահանջներին, պետական կրթական չափորոշիչներին և ինստիտուցիոնալ հավատարմագրման չափանիշներին համապատասխանության ճանաչումն է: Այն պարբերաբար իրականացվող

պարտադիր գործընթաց է ՀՀ տարածքում գործող բոլոր մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների համար: Ինստիտուցիոնալ հավատարմագրումը թույլ է տալիս գնահատել ՄՈՒՀ-ի գործունեության արդյունավետությունը, ինչպես նաև տեսնել, թե արդյոք հաստատությունն իրականացնում է իր առաքելությունը, հետապնդում է շարունակական բարելավման քաղաքականություն և նպաստում է իրականացվող կրթական ծրագրերի զարգացմանը:

Ինստիտուցիոնալ հավատարմագրումը նախապայման է ծրագրային հավատարմագրման համար:

Մասնագիտության կրթական ծրագրի (Ծրագրային) հավատարմագրում: Ծրագրային հավատարմագրումը պետության կողմից մասնագիտության կրթական ծրագրի, մասնագետների պատրաստման որակի՝ պետական կրթական չափորոշիչներին և ծրագրային հավատարմագրման չափանիշներին համապատասխանության ճանաչումն է: Ծրագրային հավատարմագրման թիրախն առանձին մասնագիտության կրթական ծրագիրն է: Այս գործընթացը թույլ է տալիս պարբերաբար գնահատել մասնագիտության կրթական ծրագրի արդյունավետությունը, ինչպես նաև ստուգել, թե արդյոք այն ապահովում է ուսանողների կողմից ուսումնառության արդյունքների ձեռքբերումն ակնկալվող ամբողջ ծավալով: Ծրագրային հավատարմագրումն իրականացվում է ՄՈՒՀ-ի նախաձեռնությամբ, կամավորության սկզբունքով, բացառությամբ բժշկական մասնագիտությունների կրթական ծրագրերի, որոնք պարտադիր պետք է անցնեն ծրագրային հավատարմագրում:

Հավատարմագրման գործընթացների արդյունքում ուսումնական հաստատությանը կամ մասնագիտության կրթական ծրագրին տրվում է հավատարմագրվածի կարգավիճակ՝ որոշակի վավերականության ժամկետով:

Հավատարմագրման գործընթացը ներառում է 3 փուլ՝

ա. ինքնավերլուծություն՝ հաստատության կամ կրթական ծրագրի ինքնավերլուծության գործընթաց, որի արդյունքում պատրաստվում է զեկույց՝ հիմնված ՀՀ կառավարության կողմից սահմանված չափանիշների վրա,

բ. փորձաքննություն՝ անկախ փորձագետների խմբի կողմից ինքնավերլուծության և կից ներկայացված հիմնավորող փաստաթղթերի ուսումնասիրություն և այց ուսումնական հաստատություն: Այցի ժամանակ տեղի են ունենում հանդիպումներ վարչական, պրոֆեսորադասախոսական համակազմի, ուսանողության ներկայացուցիչների, շրջանավարտների, գործատուների հետ՝ արդյունքում պատրաստվում է փորձագիտական զեկույց, որը ներառում է գնահատական, ինչպես նաև խորհրդատվություններ բարելավման վերաբերյալ,

գ. որոշման կայացում՝ հավատարմագրման հանձնաժողովի կողմից փաստերի ուսումնասիրություն, որոշման կայացում և առաջնահերթ լուծում պահանջող խնդիրների մատնանշում:

2.2.3. Պետական հավատարմագրման չափանիշները

Պետական հավատարմագրման չափանիշները հիմք են ծառայում ուսումնական հաստատությունների կողմից իրենց գործունեության և մասնագիտությունների կրթական ծրագրերի ինքնավերլուծությունն իրականացնելու համար, ինչպես նաև հնարավորություն են ստեղծում բացահայտել ՄՈՒՀ-ում առկա բարելավման կարիք ունեցող ոլորտները:

Չափանիշները ձևակերպված են միջազգային նորմերին համապատասխան, ապահովում են բազմաձևություն և նորարարության բավարար ազատություն՝ ելնելով տարբեր հաստատությունների բնույթի, որդեգրած կրթական հայեցակարգերի և նպատակների միջև առկա էական տարբերություններից: Միաժամանակ, չափանիշները բավարար հստակ են սահմանված և հավաստում են, որ չափանիշների ձևակերպումներում առկա են ընդունելի որակի կարևոր տարրերը, անցել են նախնական գնահատում և կիրառելի են: Հավատարմագրվածի

կարգավիճակ ձեռք բերելու համար հաստատությունները և կրթական ծրագրերը գնահատվում են սահմանված բոլոր չափանիշներով:

Չափանիշները հատուկ առանձնացված ձևակերպումներ են, որոնք չափելի տերմիններով սահմանում են հաստատության գործունեության կամ իրականացվող կրթական ծրագրերի բնութագրերը:

Չափորոշիչները ձևակերպումներ են, որոնք սահմանում են յուրաքանչյուր չափանիշին համապատասխանելու չափը և սահմանում են անաչառ գնահատելու համար անհրաժեշտ պայմանները:

ՀՀ կառավարության կողմից սահմանված հավատարմագրման չափանիշները և չափորոշիչները պարբերաբար կարող են վերանայվել՝ երաշխավորելու դրանց արդիականությունը, հավաս-տիությունը և համապատասխանությունը որակի ապահովման ոլոր-տում առկա վերջին միտումներին ու զարգացումներին:

ԻՆՍՏԻՏՈՒՑԻՈՆԱԼ ՀԱՎԱՏԱՐՄԱԳՐՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԸ

Մասնագիտական ուսումնական հաստատություններն ինքնավեր-լուծություն իրականացնելիս, իսկ արտաքին փորձագետները գնա-հատելիս ելնում են այն ընդհանուր սկզբունքից, որ ուսումնական հաստատությունում կառավարման գործընթացները պետք է միտված լինեն կրթական, հետազոտական և հասարակությանը մատուցվող ծառայությունների շարունակական բարելավմանը և հետապնդեն հետևյալ նպատակները՝

- 1) ձևավորել և զարգացնել որակի մշակույթ,
- 2) ձևավորել կազմակերպական մշակույթ, որը կնպաստի շրջանավարտների մոտ փոխանցելի գիտելիքների և հմտությունների ձևավորմանը՝ հարափոփոխ միջավայրին համա-պատասխան,
- 3) բարձրացնել մասնագիտական ուսումնական հաստատության գործունեության արդյունավետությունը և աջակցել

հաստատության հաշվետվողականությանը,

- 4) նպաստել որակավորման աստիճանների համադրելիությանը, մրցունակությանը և մատուցվող ծառայությունների թափանցիկությանը ազգային և միջազգային մակարդակներում:

Ինստիտուցիոնալ հավատարմագրման չափանիշներն են.

1. ԱՌԱՔԵԼՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ

ՉԱՓԱՆԻՇ. ՄՈՒՀ-ի վարած քաղաքականությունն ու ծավալած գործունեությունը համապատասխանում են հաստատության որդեգրած առաքելությանը, որը համահունչ է ՀՀ կրթության որակավորումների ազգային շրջանակին:

ա. ՄՈՒՀ-ն ունի նպատակներն ու խնդիրներն արտացոլող հստակ ձևակերպված առաքելություն, որը համահունչ է ՈԱՇ-ին:

բ. ՄՈՒՀ-ի առաքելությունը, նպատակները և խնդիրներն արտացոլում են ներքին և արտաքին շահակիցների կարիքները:

գ. ՄՈՒՀ-ում գործում են առաքելության ու նպատակների իրականացման արդյունքների՝ գնահատման ու բարելավման հաստատված մեխանիզմներ և ընթացակարգեր:

2. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄԸ ՈՒ ՎԱՐՉԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՉԱՓԱՆԻՇ. ՄՈՒՀ-ի կառավարման համակարգը, վարչական կառույցները և դրանց գործունեությունն արդյունավետ են և միտված են հաստատության առաքելության ու նպատակների իրականացմանը՝ պահպանելով կառավարման էթիկայի կանոնները:

ա. ՄՈՒՀ-ի կառավարման համակարգն ապահովում է որոշումներ

կայացնելու կանոնակարգված գործընթաց՝ սահմանված էթիկայի կանոններին համապատասխան, և ունի կրթական ու այլ նպատակների իրականացման համար անհրաժեշտ մարդկային, նյութական և ֆինանսական ռեսուրսներ:

բ. ՄՈՒՀ-ի կառավարման համակարգը հնարավորություն է տալիս դասախոսներին և ուսանողներին մասնակցել իրենց առնչվող որոշումների կայացմանը:

գ. ՄՈՒՀ-ը մշակում և իրականացնում է կարճաժամկետ, միջնաժամկետ և երկարաժամկետ պլանավորում՝ իր առաքելությանն ու նպատակներին համապատասխան և ունի դրանց իրականացման և մշտադիտարկման հստակ մեխանիզմներ:

դ. ՄՈՒՀ-ը կատարում է իր գործունեության վրա ազդող գործոնների ուսումնասիրություն և որոշումներ կայացնելիս հիմնվում է հավաստի տվյալների վրա:

ե. Քաղաքականությունների և ընթացակարգերի վարչարարությունն իրականացվում է որակի կառավարման սկզբունքով (պլանավորում, իրականացում, գնահատում, բարելավում):

զ. ՄՈՒՀ-ում գործում են մասնագիտությունների կրթական ծրագրերի և այլ գործընթացների արդյունավետության վերաբերյալ տեղեկատվության հավաքագրումը, վերլուծությունը և կիրառումը գնահատող մեխանիզմներ:

է. ՄՈՒՀ-ում գործում են կրթական ծրագրերի և շնորհվող որակավորումների որակի մասին քանակական և որակական տեղեկատվության հրապարակումները գնահատող օբյեկտիվ մեխանիզմներ:

3. ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԵՐԸ

ՉԱՓԱՆԻՇ. ՄԿԾ-ները համապատասխանում են հաստատության առաքելությանը, կազմում են հաստատության պլանավորման բաղկա-

ցուցիչ մաս և նպաստում են շարժունությանը և միջազգայնացմանը:

ա. ՄՈւՀ-ի մասնագիտությունների կրթական ծրագրերը համահունչ են առաքելությանը, համապատասխանում են պետական կրթական չափորոշիչներին, մանրամասն նկարագրված են՝ ըստ շնորհվող որակավորումների ակնկալվող ուսումնառության արդյունքների:

բ. ՄՈւՀ-ն ունի մասնագիտությունների կրթական ծրագրերի ուսումնառության ակնկալվող արդյունքներին համապատասխան դասավանդման և ուսումնառության մեթոդների ընտրության քաղաքականություն, որը նպաստում է ուսանողակենտրոն ուսուցմանը:

գ. ՄՈւՀ-ն ունի ուսանողների գնահատման քաղաքականություն՝ ըստ ուսումնառության արդյունքների, և ապահովում է ակադեմիական ազնվությունը:

դ. ՄՈւՀ-ի մասնագիտությունների կրթական ծրագրերը բովանդակային առումով համահունչ են նմանատիպ այլ ճանաչված մասնագիտությունների կրթական ծրագրերին և նպաստում են ուսանողների ու դասավանդողների շարժունությանը, միջազգայնացմանը:

ե. ՄՈւՀ-ում առկա է մասնագիտության կրթական ծրագրերի մշտադիտարկման, արդյունավետության գնահատման, բարելավման քաղաքականություն:

4. ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԸ

ԶՄՓԱՆԻՇ. ՄՈՒՀ-ն ուսանողներին տրամադրում է համապատասխան աջակցություն՝ կրթական միջավայրի արդյունավետությունն ապահովելու նպատակով:

ա. ՄՈՒՀ-ում գործում են ուսանողների հավաքագրման, ընտրության և ընդունելության իրականացման հստակ մեխանիզմներ:

- բ. ՄՈՒՀ-ն ունի ուսանողների կրթական կարիքների վերհանման քաղաքականություն և ընթացակարգեր:
- գ. ՄՈՒՀ-ն ստեղծում է լրացուցիչ պարապմունքների կազմակերպման և խորհրդատվություն տրամադրելու հնարավորություններ՝ ուսանողների արդյունավետ ուսումնառությանը նպաստելու համար:
- դ. ՄՈՒՀ-ում սահմանված է ուսանողներին օժանդակություն և ուղղորդում տրամադրելու նպատակով վարչական աշխատակազմին դիմելու հստակ կանոնակարգ և ժամանակացույց:
- ե. ՄՈՒՀ-ում գործում են ուսանողների կարիերային նպաստող ծառայություններ:
- զ. ՄՈՒՀ-ն աջակցում է ուսանողներին՝ ներգրավվելու հաստատության գիտահետազոտական աշխատանքներում:
- է. ՄՈՒՀ-ում գործում է ուսանողների իրավունքների պաշտպանության համար պատասխանատու մարմին:
- ը. ՄՈՒՀ-ում գործում են ուսանողների կրթական, խորհրդատվական և այլ մատուցվող ծառայությունների գնահատման և որակի ապահովման մեխանիզմներ:

5. ՊՐՈՖԵՍՈՐԱԴԱՍԱԽՈՍԱԿԱՆ ԵՎ ՈՒՍՈՒՄՆԱՕԺԱՆԴԱԿ ԿԱԶՄԸ

ՉԱՓԱՆԻՇ. ՄՈՒՀ-ի առաքելությանը հասնելու և ՄԿԾ-ների նպատակներն իրականացնելու համար հաստատությունն ապահովված է անհրաժեշտ մասնագիտական որակներ ունեցող պրոֆեսորադասախոսական և ուսումնաօժանդակ կազմով:

ա. ՄՈՒՀ-ում գործում են կրթական ծրագրերն իրականացնելու համար անհրաժեշտ որակավորումներ ունեցող պրոֆեսորադասախոսական և ուսումնաօժանդակ կազմի ընտրության քաղաքականություն և ընթացակարգեր:

բ. ՄՈՒՀ-ի յուրաքանչյուր կրթական ծրագրի համար սահմանված են պրոֆեսորադասախոսական կազմի մասնագիտական որակներին ներկայացվող հստակ պահանջներ:

գ. ՄՈՒՀ-ը սահմանել է հստակ քաղաքականություն և ընթացակարգեր դասախոսական կազմի պարբերաբար գնահատման համար:

դ. Պարբերաբար իրականացվող ներքին և արտաքին գնահատումների արդյունքում բացահայտված կարիքներին համապատասխան՝ ՄՈՒՀ-ն իրականացնում է դասավանդողների կատարելագործմանն ուղղված միջոցառումներ:

ե. ՄՈՒՀ-ն երաշխավորում է մասնագիտությունների կրթական ծրագրերի համապատասխան պրոֆեսորադասախոսական կազմով ապահովվածության կայունությունը:

զ. ՄՈՒՀ-ում գործում են պրոֆեսորադասախոսական կազմի մասնագիտական առաջընթացի ապահովման քաղաքականություն ու ընթացակարգեր:

է. ՄՈՒՀ-ն ունի անհրաժեշտ վարչական և ուսումնասօժանդակ աշխատակազմ ռազմավարական նպատակների իրականացման համար:

6. ՀԵՏԱԶՈՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ԵՎ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ

ԶԱՓԱՆԻՇ. ՄՈՒՀ-ն ապահովում է հետազոտական գործունեության իրականացումը և կայն ուսումնասրության հետ:

ա. ՄՈՒՀ-ում առկա է հետազոտական ոլորտում իր հետաքրքրությունները և հավակնություններն արտահայտող ռազմավարություն:

բ. ՄՈՒՀ-ն ունի երկարաժամկետ ռազմավարություն և միջնաժամկետ ու կարճաժամկետ ծրագրեր, որոնք արտահայտում են հետազոտության ոլորտում ՄՈՒՀ-ի հետաքրքրությունները և հավակնությունները:

գ. ՄՈՒՀ-ն ապահովում է հետազոտությունների իրականացումը և իր զարգացումը՝ հստակ քաղաքականության և ընթացակարգերի միջոցով:

դ. ՄՈՒՀ-ը կարևորում է հետազոտական գործունեության միջազգայնացումը:

ե. ՄՈՒՀ-ում գործում են հետազոտական գործունեության և ուսումնական գործընթացի փոխկապակցման մեխանիզմներ:

7. ԵՆԹԱԿԱՌՈՒՑՎԱԾՔԸ ԵՎ ՌԵՍՈՒՐՍՆԵՐԸ

ՉԱՓԱՆԻՇ. ՄՈՒՀ-ն ունի անհրաժեշտ ռեսուրսներ՝ ուսումնական միջավայրի ստեղծման և սահմանված առաքելության ու նպատակների արդյունավետ իրականացման համար:

ա. ՄՈՒՀ-ում առկա է մասնագիտությունների կրթական ծրագրերի իրականացման համար անհրաժեշտ ուսումնական միջավայր:

բ. ՄՈՒՀ-ը իր առաքելությունն ու նպատակներն իրականացնելու համար հատկացնում է համապատասխան ֆինանսական ռեսուրսներ՝ անհրաժեշտ միջոցներով և սարքավորումներով ապահովելու ու գործարկելու համար:

գ. ՄՈՒՀ-ում գործում է մասնագիտությունների կրթական ծրագրերի նպատակների իրականացումն ու շարունակականությունն ապահովող և երաշխավորող ֆինանսական միջոցների բաշխման քաղաքականություն:

դ. ՄՈՒՀ-ի ռեսուրսային բազան հնարավորություն է ընձեռում մասնագիտությունների կրթական ծրագրերի և ռազմավարական պլանի իրականացման համար, ինչը նպաստում է որակի շարունակական բարելավմանը և կայունությանը:

ե. ՄՈՒՀ-ում առկա է տեղեկատվությունը և փաստաթղթավորման գործընթացները կառավարելու հստակ քաղաքականություն և ընթացակարգ:

գ. ՄՈՒՀ-ն ստեղծում է ապահով և անվտանգ միջավայր առողջապահական և անվտանգության պահպանմանն ուղղված ծառայությունների միջոցով՝ հաշվի առնելով հատուկ կարիքներ ունեցող ուսանողներին:

է. ՄՈՒՀ-ում գործում են ուսանողներին և դասավանդողներին տրամադրվող ռեսուրսների կիրառելիության, հասանելիության և արդյունավետության գնահատման մեխանիզմներ:

8. ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՎՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՉԱՓԱՆԻՇ VIII. *ՄՈՒՀ-ն իր տրամադրած կրթության, իրականացրած հետազոտության և օգտագործած ռեսուրսների համար հաշվետու է պետությանը և հասարակությանը:*

ա. ՄՈՒՀ-ն ունի հաշվետվողականության սահմանված կարգ:

բ. ՄՈՒՀ-ն ապահովում է ընթացակարգերի, գործընթացների թափանցիկությունը և հասանելիությունը հասարակությանը:

գ. ՄՈՒՀ-ում գործում են հասարակության հետ կապերի ձևավորմանը նպաստող հետադարձ կապի կայուն մեխանիզմներ:

դ. ՄՈՒՀ-ում գործում են հասարակությանը գիտելիքի (արժեքների) փոխանցման մեխանիզմներ:

9. ԱՐՏԱՔԻՆ ԿԱՊԵՐԸ ԵՎ ՄԻՋԱԶԳԱՅՆԱՑՈՒՄԸ

ՉԱՓԱՆԻՇ. *Արտաքին կապերի միջոցով ՄՈՒՀ-ը խրախուսում է փորձի փոխանակումը և զարգացումը՝ նպաստելով հաստատության միջազգայնացմանը:*

ա. Փորձի փոխանակմանը, զարգացմանը և միջազգայնացմանը նպաստող միջավայր ստեղծելու նպատակով ՄՈՒՀ-ում գործում են արտաքին

կապերի հաստատումը խրախուսող քաղաքականություն ու ընթացակարգեր:

բ. ՄՈՒՀ-ի արտաքին կապերի և միջազգայնացման ապահովման ենթակառուցվածքը երաշխավորում է կանոնակարգված գործընթաց:

գ. ՄՈՒՀ-ն արդյունավետորեն համագործակցում է տեղական և միջազգային հաստատությունների և կառույցների հետ:

դ. ՄՈՒՀ-ն ապահովում է ներքին շահակիցների օտար լեզվի իմացության անհրաժեշտ մակարդակ՝ միջազգայնացման արդյունավետությունը բարձրացնելու համար:

10. ՈՐԱԿԻ ՆԵՐՔԻՆ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ

ՉԱՓԱՆԻՇ. ՄՈՒՀ-ն ունի որակի ապահովման ներքին համակարգ, որը նպաստում է հաստատության բոլոր գործընթացների շարունակական բարելավմանը և որակի մշակույթի ձևավորմանը:

ա. ՄՈՒՀ-ն ունի որակի ապահովման քաղաքականություն ու ընթացակարգեր:

բ. Որակի ներքին ապահովման գործընթացների կառավարման նպատակով ՄՈՒՀ-ը տրամադրում է մարդկային, նյութական և ֆինանսական ռեսուրսներ:

գ. Ներքին և արտաքին շահակիցները ներգրավված են որակի ապահովման գործընթացներում:

դ. Որակի ներքին ապահովման համակարգը պարբերաբար վերանայվում է:

ե. Որակի ապահովման ներքին համակարգն ապահովում է բավարար հիմքեր որակի ապահովման արտաքին գնահատման գործընթացների համար:

զ. Որակի ապահովման ներքին համակարգն ապահովում է ՄՈՒՀ-ի գործունեության թափանցիկությունը՝ տրամադրելով ՄՈՒՀ-ի գործըն-

թացների որակի մասին տեղեկատվություն՝ ներքին և արտաքին շահակիցների համար:

ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՀԱՎԱՏԱՐՄԱԳՐՄԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԸ

Մասնագիտության կրթական ծրագիրը պետք է շարունակաբար բարելավվի և հետապնդի հետևյալ նպատակները՝

- 1) ձևավորել ուսումնառության մշակույթ, որը կնպաստի շրջանավարտների մոտ փոխանցելի գիտելիքների և հմտությունների ձևավորմանը՝ հարափոփոխ միջավայրին համապատասխան,
- 2) բարձրացնել կրթական ծրագրի արդյունավետությունը և հասարակության հանդեպ հաշվետվողականությունը,
- 3) նպաստել համադրելիությանը և մրցակցությանը, ինչպես նաև որակավորումների ճանաչմանը ազգային և միջազգային մակարդակներում:

Ծրագրային հավատարմագրման չափանիշները և չափորոշիչներն են.

1. ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԸ

ՉԱՓԱՆԻՇ. Մասնագիտության կրթական ծրագիրը (այսուհետ՝ ՄԿԾ) համապատասխանում է ՀՀ կրթության որակավորումների ազգային շրջանակի, որակավորման բնութագրի և պետական կրթական չափորոշիչ պահանջներին, ինչպես նաև ՄՈՒՀ-ի առաքելությանը:

ա. ՄԿԾ-ի նպատակները և խնդիրները համահունչ են ուսումնական հաստատության առաքելությանը և նպատակներին:

- բ.** ՄԿԾ-ն ՄՈՒՀ-ի պլանավորման և ռեսուրսների բաշխման մաս է կազմում:
- գ.** ՄԿԾ-ն մանրամասն նկարագրված է՝ ըստ շնորհվող որակավորման ուսումնառության ակնկալվող արդյունքների:
- դ.** ՄԿԾ-ն համապատասխանում է ՈԱՇ-ին, մասնագիտական կրթության որակավորումների բնութագրին և մասնագիտության պետական կրթական չափորոշչին:
- ե.** ՄԿԾ-ն բովանդակային առումով հստակ մշակված է, համահունչ նմանատիպ այլ ճանաչված մասնագիտության կրթական ծրագրի հետ և նպաստում է ուսանողների ու դասախոսական կազմի շարժունությանը և միջազգայնացմանը:
- զ.** ՄԿԾ-ի ուսումնառության ակնկալվող արդյունքները բավարարում են ուսանողների և այլ շահակիցների կարիքները:
- է.** Առկա են հստակ ընթացակարգեր ու մեխանիզմներ, որոնք ապահովում են ՄԿԾ-ի մշակման, հաստատման, մշտադիտարկման, գնահատման և բարելավման իրականացումը:

2. ԴԱՍԱԽՈՍԱԿԱՆ ԿԱԶՄԸ

ՉԱՓԱՆԻՇ. ՄԿԾ-ն ապահովված է մասնագիտական անհրաժեշտ որակավորումներ ունեցող դասախոսական կազմով՝ ՄԿԾ-ի նպատակներն իրականացնելու համար:

- ա.** ՄԿԾ-ի համար սահմանված են դասախոսական կազմի մասնագիտական որակավորումներին ներկայացվող հստակ պահանջներ և դասախոսական կազմի հավաքագրման քաղաքականություն և ընթացակարգեր:
- բ.** ՄԿԾ-ի շրջանակում սահմանվել են դասախոսական կազմի պարբերաբար գնահատման հստակ քաղաքականություն և ընթացա-

կարգեր, որոնք նպաստում են դասախոսների մասնագիտական կարիքների բացահայտմանը և զարգացմանը:

գ. ՄԿԾ-ն նպաստում է դասախոսական կազմի կայացմանը և մասնագիտական առաջընթացին:

դ. Հիմնական դասախոսական կազմն ապահովում է ՄԿԾ-ի կայուն իրականացումը:

3. ԴԱՍԱՎԱՆԴՈՒՄԸ ԵՎ ՈՒՍՈՒՄՆԱՌՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՉԱՓԱՆԻՇ. ՄԿԾ-ի շրջանակում կիրառվող դասավանդման և ուսումնառության մեթոդներն ապահովում են ուսանողների մոտ ուսումնառության ակնկալվող արդյունքների ձեռքբերումը:

ա. ՄԿԾ-ի շրջանակում հստակ սահմանված են դասավանդման և ուսումնառության մոտեցումները, մեթոդները, որոնք անհրաժեշտ են ուսումնառության ակնկալվող արդյունքները ձևավորելու համար:

բ. ՄԿԾ-ն իրականացվում է՝ հաշվի առնելով միջազգային մակարդակում կիրառվող դասավանդման առաջավոր փորձը և մոտեցումները:

գ. Առկա են դասավանդման և ուսումնառության գործընթացների գնահատման և բարելավման մեխանիզմներ:

4. ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄԸ

ՉԱՓԱՆԻՇ. ՄԿԾ-ն ունի ակադեմիական ազնվությանը նպաստող գնահատման համակարգ, ինչը թույլ է տալիս հավաստել ուսանողի առաջընթացը և ուսումնառության ակնկալվող արդյունքների ձևավորումը և ձեռքբերումը:

ա. ՄԿԾ-ի շրջանակում կիրառվում է ուսումնառության ակնկալվող

արդյունքների ձևավորումը գնահատող հստակ և հուսալի համակարգ, որի չափանիշները հասանելի են դասախոսներին և ուսանողներին:

բ. ՄԿԾ-ի շրջանակում առկա են որակավորումների շնորհման նպատակով ուսումնառության ակնկալվող վերջնարդյունքների ձեռքբերումը հավաստող հստակ մեխանիզմներ:

գ. ՄԿԾ-ի շրջանակում առկա են գնահատման համակարգի բարելավման հստակ մեխանիզմներ:

դ. ՄԿԾ-ի շրջանակում հավասար և անաչառ մոտեցում է ցուցաբերվում ուսանողներին հստակ սահմանած քաղաքականության և ընթացակարգերի միջոցով՝ հաշվի առնելով նրանց պարտականությունները և բողոքները:

ե. ՄԿԾ-ի շրջանակում խրախուսվում է ուսանողի ուսումնագիտական ինքնուրույնությունը և պայքարը գրագողության դեմ:

5. ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԵՎ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՉԱՓԱՆԻՇ. ՄԿԾ-ի շրջանակում ապահովվում է կապը հետազոտական ու ստեղծագործական գործունեության և ուսումնառության միջև:

ա. ՄԿԾ-ի շրջանակում առկա են երկարաժամկետ ռազմավարություն, միջնաժամկետ և կարճաժամկետ ծրագրեր, որոնք արտահայտում են հետազոտական ոլորտում ՄՈՒՀ-ի հետաքրքրությունները և հավակնությունները:

բ. ՄԿԾ-ն հստակ քաղաքականության ու ընթացակարգերի միջոցով նպաստում է հետազոտությունների զարգացմանն ու նորարարություններին:

գ. ՄԿԾ-ի շրջանակում կարևորվում է հետազոտական գործունեության միջազգայնացումը:

դ. ՄԿԾ-ի շրջանակում առկա են հետազոտական ու ստեղծագործական գործունեությունը և ուսումնական գործընթացը փոխկապակցելու և բարելավելու հստակ մեխանիզմներ:

6. ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԻՋԱՎԱՅՐԸ

ՉԱՓԱՆԻՇ. ՄԿԾ-ն նպաստում է որակյալ կրթության իրականացմանը՝ ձևավորելով ուսումնասիրության համար բարենպաստ միջավայր:

ա. ՄԿԾ-ի իրականացման համար առկա են անհրաժեշտ ռեսուրսներ, որոնք նպաստում են սահմանված առաքելության և նպատակների արդյունավետ իրականացմանն ու ուսումնական միջավայրի ստեղծմանը:

բ. Ուսանողներին տրամադրվում է ծրագրի սահմաններում ուսումնասիրությանը նպաստող օգտակար ու մատչելի տեղեկատվություն և խորհրդատվություն:

գ. ՄԿԾ-ն ապահովված է իր բովանդակությանը համապատասխան ուսումնամեթոդական անհրաժեշտ բազայով:

7. ՈՐԱԿԻ ԱՊԱՀՈՎՈՒՄԸ

ՉԱՓԱՆԻՇ. ՄԿԾ-ի շրջանակում առկա է որակի ներքին համակարգ, որն ապահովում է ՄԿԾ-ի որակի կայունությունը և շարունակական զարգացումը:

ա. Որակի ապահովման ներքին համակարգը մշակված է և գործում է՝ հասարակության կարիքներին և ուսանողների պահանջներին հետևելու, ինչպես նաև իր գործունեությունը գնահատելու համար:

- բ.** ՄԿԾ-ի շրջանակում առկա են որակի ներքին ապահովման արդյունավետ քաղաքականություն և ընթացակարգ (ընթացակարգեր):
- գ.** ՄԿԾ-ի շրջանակում հետադարձ կապի մեխանիզմներով հավաքագրվում է իրականացվող գործընթացների մասին հավաստի տեղեկատվություն, որը վերլուծվում է ծրագրի նպատակների և գործընթացների բարելավման համար:
- դ.** ՄԿԾ-ի ներքին և արտաքին շահակիցները ներգրավված են որակի ներքին ապահովման գործընթացներում:
- ե.** ՄԿԾ-ի շրջանակում իրականացվում է օրինակելի փորձի տարածում:

2.3. Որակի արտաքին ապահովման կառույցի ճանաչումը

ՀՀ մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների կողմից տրամադրվող կրթական ծառայությունների, ծրագրերի որակի և շնորհվող որակավորումների միջազգային մակարդակում ճանաչումն ապահովելու համար որակի արտաքին ապահովում իրականացնող կառույցն իր գործունեությունը պետք է կազմակերպի ՈԱԵԶՈւ-ի (Բաժին 3.

3. Չափորոշիչներ և ուղենիշներ որակի արտաքին ապահովման գործակալությունների համար) պահանջներին համապատասխան:

Կառույցը պետք է կանոնավոր իրականացնի որակի արտաքին ապահովման գործընթացներ՝ որպես իր առաքելության, հիմնական նպատակների և խնդիրների իրականացում, ունենա պաշտոնական կարգավիճակ, գործի ինքնուրույն և անկախ: Կառույցը պետք է ունենա որակի ներքին ապահովման ընթացակարգեր՝ ապահովելու իր գործունեության թափանցիկությունը և բարելավումը, ինչպես նաև հաշվետվողականությունը շահակիցների առջև: Որակի արտաքին ապահովման կառույցը պետք է պարբերաբար անցնի արտաքին գնահատում՝ ցուցադրելու իր գործունեության համապատասխանությունը ՈԱԵԶՈւ-ին:

2.4 Տեղեկատվության ապահովումը

ՈԱԵԶՈւ-ի համաձայն՝ որակի արտաքին ապահովման կառույցը պարբերաբար տեղեկատվություն պետք է տարածի իր գործունեության արդյունքների, վերլուծությունների և կրթական համակարգի զարգացումների վերաբերյալ:

Հայաստանում մասնագիտական կրթության վերաբերյալ տեղեկատվությունը պետք է դառնա հանրությանը հասանելի: Դա միտված է կրթական ծառայությունների թափանցիկությանը:

Որակի արտաքին ապահովման կառույցի իրականացրած հավատարմագրման գործընթացների արդյունքները հանրությանը և միջազգային կազմակերպություններին հասանելի դարձնելու նպատակով հավատարմագրման կարգի համաձայն ստեղծվում է «Հավատարմագրման պետական գրանցամատյան»:

Հավատարմագրման պետական գրանցամատյանը պարունակում է տեղեկատվություն ինստիտուցիոնալ հավատարմագրում ստացած ուսումնական հաստատությունների և հավատարմագրված մասնագիտության կրթական ծրագրերի մասին:

III. ՈԱԱԿ-Ի ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ազգային կենտրոն» հիմնադրամը ստեղծվել է ՀՀ կառավարության 2008թ. նոյեմբերի 27-ի թիվ 1486-Ն որոշմամբ: ՈԱԱԿ-ի նպատակն է աջակցել մասնագիտական ուսումնական հաստատություններին ձևավորել, տարածել և ամրապնդել կրթության որակի ապահովման մշակույթ՝ պահպանելով Հայաստանի օրենսդրությունը:

ՄՈՒՀ-երի պատասխանատվությունն է ապահովել կրթական ծառայությունների որակը և որակավորումների շնորհման հավաստիությունը, ուստի ՄՈՒՀ-երի խնդիրն է ստեղծել որակի ներքին ապահովման այնպիսի մեխանիզմներ, որոնք կապահովեն մատուցվող կրթության որակի համապատասխանությունը ՀՀ մասնագիտական կրթության հավատարմագրման չափանիշներին: Այդ չափանիշներն ընդգրկում են ազգային պահանջները և մի շարք միջազգային փաստաթղթերով սահմանված երաշխավորություններ.

- «Եվրամիության խորհրդի 1998թ. սեպտեմբերի 24-ի՝ Բարձրագույն կրթության որակի ապահովման ոլորտում եվրոպական համագործակցության վերաբերյալ հանձնարարական» (98/561/EC),
- «Եվրոպական բարձրագույն կրթության տարածք», Եվրոպայի կրթության նախարարների՝ Բոլոնիայում 1999թ. հունիսի 19-ին գումարված համաժողովի համատեղ հռչակագիր («Բոլոնիայի հռչակագիր»),
- «Եվրոպական բարձրագույն կրթության տարածքում Որակի ապահովման չափորոշիչներ և ուղենիշներ» (2005թ.):

Բոլոր ՄՈՒՀ-երը, անկախ իրենց ենթակայությունից և իրավակազմակերպական ձևից, պետք է առաջնորդվեն ՀՀ կառավարության կողմից հաստատված ՀՀ մասնագիտական կրթության պետական հավատարմագրման չափանիշներով և մասնակցեն հավատարմագրման գործընթացներին:

1. ՈԱԱԿ-ի առաքելությունը և ռազմավարական խնդիրները

Ինքնավար ՄՈՒՀ-երի հանրային հաշվետվողականությունն ապահովելու նպատակով՝ ՈԱԱԿ-ը նույնպես առաջնորդվում է ինքնավարության և անկախության սկզբունքներով: Առաջին հերթին ՈԱԱԿ-ն ապահովում է իր գործողությունների անկախությունը ՀՀ ԿԳ նախարարությունից և մասնագիտական ուսումնական հաստատություններից:

ՈԱԱԿ-ը նպաստում է մասնագիտական կրթության ոլորտում հանրության վստահության ձևավորմանը, սոցիալական համախմբվածությանը, հավասարությանը, պատասխանատվությանը և մրցունակությանը՝ կրթական ծառայությունների որակի պարբերական բարելավման միջոցով:

ՈԱԱԿ-ն իրականացնում է իր առաքելությունը՝

- բավարարելով շահակիցների պահանջները պարտադիր ինստիտուցիոնալ և կամավորության սկզբունքով իրականացվող ծրագրային հավատարմագրումների միջոցով,
- համաձայնեցնելով որակի ապահովման իր չափանիշները և չափորոշիչները ընդունված միջազգային չափանիշների և չափորոշիչների հետ,
- երաշխավորելով միջազգային ճանաչելիություն, որը կնպաստի Եվրոպայում ՀՀ մասնագիտական կրթության ամուր դիրքեր հաստատելուն,
- արժևորելով շահակիցների հետ սերտ համագործակցությունը որակի ապահովման համակարգի զարգացման գործում:

ՈԱԱԿ-ի որակի ապահովման մոտեցումներն արտացոլված են ՀՀ կառավարության կողմից հաստատված հավատարմագրման չափանիշներում, չափորոշիչներում և ընթացակարգերում: Այդ մոտեցումները կառուցված են հետևյալ հիմնական հասկացությունների վրա՝ **հանրության վստահություն, սոցիալական համախմբվածություն, հավասարություն, հանրային պատասխանատվություն և մրցունակություն:**

- **Հանրության վստահություն.** այն հիմնվում է ժողովրդավարական կառավարման և դրա հիմքում ընկած այն գաղափարի վրա, որ ժողովուրդն է իրական իշխանության կրողը, և նա է որոշում տվյալ հասարակության ապագան: ՈԱԱԿ-ն իր գործունեությամբ երաշխավորում է հանրության վստահությունը մասնագիտական կրթության հանդեպ:
- **Սոցիալական համախմբվածություն.** կրթության հիմնական խնդիրներից մեկը սոցիալականացումն է (այսինքն՝ ժողովրդավարական հասարակության նորմերի, արժեքների և սկզբունքների հանդեպ հարգանքի ձևավորումը), ինչը կերաշխավորի սոցիալական համախմբվածությունը: Այս առումով որակի ապահովման դերն է՝ բարձրացնել հասարակության իրազեկվածությունը որակյալ կրթություն ստանալու նրա իրավունքի վերաբերյալ, ինչը հատուկ է ժողովրդավարական հասարակություններին: Մասնավորապես, որակի ապահովման կայուն համակարգը կապաշտպանի հասարակությանն անորակ կրթությունից՝ հանրության համար մասնագիտական կրթական ծառայությունները դարձնելով թափանցիկ:
- **Հավասարություն.** ՈԱԱԿ-ը՝ Հայաստանի մասնագիտական կրթության ոլորտի շահակիցների նկատմամբ ունեցած իր մոտեցմամբ ջանում է ապահովել հավասար հնարավորություններ հասարակության բոլոր շերտերի համար: Մասնավորապես՝ ՈԱԱԿ-ը հավասար մոտեցում է ցուցաբերում պետական և ոչ պետական ուսումնական հաստատությունների հանդեպ:
- **Հանրային պատասխանատվություն.** ՈԱԱԿ-ը, որպես կազմակերպություն, պարտավոր է ծառայել ի շահ հասարակության: ՈԱԱԿ-ը ձգտում է իրականացնել իր առաքելությունը՝ ստեղծելով որակի ապահովման կայուն ու անկախ համակարգ, որը կըպաշտպանի հասարակությանն անորակ կրթությունից:

- **Մրցունակություն.** ՈԱԱԿ-ը ձգտում է ապահովել Հայաստանի մասնագիտական կրթության ճանաչելիությունը և մրցունակությունը միջազգային մակարդակում:

ՈԱԱԿ-ի ռազմավարական խնդիրներն են.

- հավաստել ՄՈՒՀ-երի գործունեության և նրանց կողմից շնորհվող որակավորումների համապատասխանությունը մասնագիտական կրթության չափորոշիչներին և հավատարմագրման չափանիշներին,
- խթանել և աջակցել մասնագիտական կրթության ծառայությունների որակի շարունակական բարելավմանը՝ համագործակցելով մասնագիտական կրթության շահակիցների հետ,
- խթանել որակի ապահովման գործընթացի նկատմամբ ՄՈՒՀ-երի պատասխանատվության բարձրացումը,
- երաշխավորել ՄՈՒՀ-երի որակի վերաբերյալ թափանցիկ և ճշգրիտ տեղեկատվության հասանելիությունը հանրության համար,
- նպաստել ազգային և միջազգային լավագույն փորձի տարածմանը՝ մատուցվող կրթական ծառայությունների որակը գնահատելիս:

ՈԱԱԿ-ն ամրագրում է, որ որակի ապահովման համակարգի ներդրումն ու պահպանումը ՄՈՒՀ-երի առաջնահերթ պարտավորությունն ու պատասխանատվությունն է: Քանի որ որակի ապահովման որևէ «ճշգրիտ մոդել» գոյություն չունի, յուրաքանչյուր ՄՈՒՀ, հիմք ընդունելով ՀՀ մասնագիտական կրթության հավատարմագրման չափանիշները և մասնագիտության պետական կրթական չափորոշիչները, եվրոպական ուղենիշներն ու չափորոշիչները՝ ինքը պետք է մշակի որակի ներքին ապահովման իր համակարգը:

2. Որակի ապահովման ՈՍԱԿ-ի սկզբունքները

ՈՍԱԿ-ը ձգտում է ապահովել հանրության վստահությունը մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների հանդեպ՝ ղեկավարվելով հետևյալ սկզբունքներով.

- ՈՍԱԿ-ի մատուցած ծառայությունները պետք է լինեն հասկանալի, թափանցիկ, պատշաճ կազմակերպված և ֆինանսապես արդյունավետ:
- ՈՍԱԿ-ն իր գործունեության համար հաշվետու է հանրությանը,
- ՈՍԱԿ-ի չափանիշները պետք է հստակ համապատասխանեն որակի ապահովման նպատակին և պարզ ու հասկանալի լինեն հանրությանը,
- ՈՍԱԿ-ի մատուցած ծառայությունները պետք է լինեն վավեր, հուսալի և գործնական, իսկ որոշումների կայացումը պետք է կատարվի ըստ սահմանված չափանիշների,
- ՈՍԱԿ-ը պատասխանատվություն է կրում մասնագիտական կրթության որակի գնահատման գործընթացների հավաստիության համար, իսկ ՄՈՒՀ-ը՝ կրթության որակի համար,
- ՈՍԱԿ-ի ծառայությունները պետք է հասանելի լինեն բոլոր մասնագիտական ուսումնական հաստատություններին,
- ՈՍԱԿ-ի ծառայությունները միտված են պաշտպանելու ուսանողներին ցածրորակ կրթական ծառայություններից ու արդյունքներից և չպետք է բացասաբար անդրադառնան նրանց վրա:

Քաղաքականության և ընթացակարգերի բարելավման վերաբերյալ քննարկումների ու առաջարկությունների համար, ՈՍԱԿ-ը որդեգրել է բաց և թափանցիկ գործելաոճ: ՈՍԱԿ-ի շահակիցները կարող են ակտիվորեն մասնակցել, օրինակ՝ որակի ապահովման ազգային շրջանակի մշակմանը, սակայն նրանք իրավասու չեն միջամտելու

հավատարմագրման, գնահատման կամ որոշումների ընդունման գործընթացներին, որտեղ ՈԱԱԿ-ը կիրառում է խիստ կանոնակարգումներ:

3. ՈԱԱԿ-ի համագործակցությունը շահակիցների հետ

ՈԱԱԿ-ի քաղաքականությունը ենթադրում է շահակիցների հետ համագործակցության երկու մակարդակ՝ շահակիցների կարիքների պարբերական ուսումնասիրություն և կարիքների բավարարմանն ուղղված գործողություններ: Շահակիցների կարիքներին ավելի նպատակային ծառայելու համար ՈԱԱԿ-ն առանձնացրել է իր շահակիցների խմբերը և սահմանել է համագործակցության մակարդակը:

Շահակիցներ

Մասնագիտական

ուսումնական

հաստատություններ

Համագործակցություն

ՄՈՒՀ-երի ինստիտուցիոնալ կարողությունների զարգացմանն աջակցելու նպատակով ՈԱԱԿ-ն համագործակցում է անմիջապես ուսումնական հաստատությունների և նրանց որակի ապահովման կառույցների հետ:

Ռեկտորների խորհուրդներ

ՈՍԱԿ-ը պարբերաբար կոնֆերանսներ և աշխատաժողովներ է կազմակերպում պետական և ոչ պետական ուսումնական հաստատությունների ռեկտորների խորհուրդների մասնակցությամբ՝ որակի ապահովման համակարգի առջև ծառայած խնդիրների համատեղ քննարկման, ինչպես նաև որակի մշակույթի կայացման և զարգացման նպատակով:

Մասնագիտական միություններ

ՈՍԱԿ-ը շարունակում է ձեռնարկել մի շարք գործողություններ՝ որակի ապահովման գործընթացում գործատուների միությունների, ինչպես նաև անհատ ձեռներեցների ներգրավվածությունն ակտիվացնելու համար:

Մասնագիտական միություններ

Այս կառույցները որոշ բնագավառներում հստակ ձևավորված չեն կամ էլ ակտիվ ներգրավված չեն մասնագիտական կրթության ոլորտի գործունեությանը: ՈՍԱԿ-ը շարունակում է քայլեր ձեռնարկել մասնագիտական միություններին կրթության որակի ապահովման գործընթացում ավելի ակտիվ ներգրավելու ուղղությամբ:

ՀՀ կառավարություն

ՈԱԱԿ-ը համագործակցում է ՀՀ կառավարության հետ որակի ապահովման շրջանակի զարգացման հարցում, ինչը մասնավորապես ենթադրում է մասնագիտական կրթության որակի ապահովման քաղաքականության և կանոնակարգող փաստաթղթերի պարբերական վերանայում:

Ուսանողներ

ՈԱԱԿ-ը համագործակցում է ուսանողների հետ տարբեր մակարդակներում (ուսանողական միություններ, ուսանողական ցանցեր, անհատ ուսանողներ): ՈԱԱԿ-ի կողմից կիրառվող համագործակցության մեխանիզմն ուսանողական ցանցերի հետ ՈԱԱԿ-ի «Ուսանողության ձայն» ծրագրին է, որի միջոցով ուսումնասիրվում են դասավանդման և ուսումնառության հետ կապված խնդիրների վերաբերյալ ուսանողների մոտեցումները:

**Պրոֆետրա-
դասախոսական կազմ**

ՈԱԱԿ-ն ուղղակիորեն համագործակցում է պրոֆետրադասախոսական կազմի հետ իր կողմից պարբերաբար կազմակերպվող հանդիպումների, կոնֆերանսների և աշխատաժողովների շրջանակներում:

Վարչական աշխատակազմ

ՈԱԱԿ-ը համագործակցում է նաև ՄՈՒՀ-երի վարչական աշխատակիցների հետ իր կողմից պարբերաբար կազմակերպվող հանդիպումների, գիտաժողովների և աշխատաժողովների շրջանակներում:

ՈԱԱԿ-ը ձգտում է բարելավել որակի ապահովման իր ընթացակարգերը՝ կազմակերպելով խորհրդակցություններ և քննարկումներ բոլոր շահակիցների հետ:

4. ՈԱԱԿ-ի ճանաչումը

ՈԱԱԿ-ի կողմից մատուցվող որակի ապահովման ծառայությունների՝ միջազգային մակարդակում պատշաճությունն ու ճանաչումը երաշխավորելու համար ՈԱԱԿ-ը միջազգային գործակալությունների կողմից պարբերաբար ենթարկվում է արտաքին փորձաքննության՝ ըստ ՈԱԵԶՈւ-ի:

ՈԱԱԿ-ը 2009 թվականից Որակի ապահովման եվրոպական ասոցիացիայի (ENQA) նախնական անդամ է, 2011 թվականին դարձել է Բարձրագույն կրթության որակի ապահովման գործակալությունների միջազգային ցանցի (INQAAHE) լիիրավ անդամ:

2012-ին ՈԱԱԿ-ն իրականացրել է առաջին ինքնավերլուծությունը, իսկ 2013 թվականի սեպտեմբերին արտաքին գնահատում իրականացնելու նպատակով տեղի է ունեցել միջազգային փորձագիտական խմբի այց ՈԱԱԿ: Գործընթացը միտված էր գնահատելու կազմակերպության կողմից իրականացվող գործունեության համապատասխանությունը ՈԱԵԶՈՒ-ին:

Փորձագիտական այցից հետո մշակվել է բարելավման պլան՝ հիմնվելով փորձագետների կողմից տրամադրված զեկույցի վրա: Բարելավման պլանի լիարժեք իրականացումից հետո ՈԱԱԿ-ը դիմելու է Որակի ապահովման եվրոպական ասոցիացիային լիիրավ անդամակցության համար:

5. Տեղեկատվության տարածումը ՈԱԱԿ-ի կողմից

ՈԱԱԿ-ը ՄՈՒՀ-երի որակի ապահովման արդյունավետությունը դիտարկում է շրջափուլային եղանակով: Նման դիտարկումների արդյունքները հասանելի են հանրությանը: Դրանց հրապարակումը կարևոր է հանրության վստահությունը ձեռք բերելու համար: Այս գործընթացում ՈԱԱԿ-ն ակնկալում է բոլոր շահակիցների մասնակցությունը:

Իրականացված հավատարմագրման արդյունքները հանրությանը և միջազգային կազմակերպություններին հասանելի դարձնելու նպատակով ստեղծված «Հավատարմագրման պետական գրանցա-մատյանը» վարում է ՈԱԱԿ-ը: Այն տեղադրված է կենտրոնի կայք-էջում:

ՈԱԱԿ-ն իր պաշտոնական կայք-էջում հրապարակում է ուսումնական հաստատությունների ինստիտուցիոնալ և ծրագրային հավատարմագրման արդյունքների մասին եզրակացությունները և հավատարմագրման հանձնաժողովի որոշումները: ՈԱԱԿ-ը հրապարակում է նաև պետական հավատարմագրումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին որոշումները:

Բացի այդ, ՈԱԱԿ-ն երեք տարին մեկ պարբերականությամբ իրականացնում է կրթական համակարգի վերլուծություններ, ինչպես նաև

այլ ոլորտային վերլուծություններ, որոնց արդյունքները ներկայացվում են կրթության որակին նվիրված տարբեր համաժողովներում և հրապարակվում են ՈԱԱԿ-ի պաշտոնական կայք-էջում:

6. Հավատարմագրման պետական գրանցամատյան

Իրականացված հավատարմագրման գործընթացների արդյունք-ները հանրությանը և միջազգային կազմակերպություններին հասանելի դարձնելու նպատակով հավատարմագրման կարգին համապատասխան ՈԱԱԿ-ը ստեղծել է «Հավատարմագրման պետական գրանցամատյան»:

Ըստ կարգի ուսումնական հաստատության ինստիտուցիոնալ կարողությունները կամ մասնագիտության կրթական ծրագիրը համարվում են հավատարմագրված՝ հավատարմագրման պետական գրանցամատյանում գրանցվելու պահից:

Գրանցամատյանը բաղկացած է երկու բաժնից՝

- 1) հավատարմագրված ուսումնական հաստատություններ (ինստիտուցիոնալ հավատարմագրում),
- 2) հավատարմագրված մասնագիտությունների կրթական ծրագրեր (ծրագրային հավատարմագրում):

«Հավատարմագրված ուսումնական հաստատություններ» բաժնում գրանցվում է տեղեկատվություն ինստիտուցիոնալ հավա-տարմագրում ստացած ՄՈՒՀ-ի մասին՝ ուսումնական հաստատության անվանումը, իրավաբանական և գործունեության հասցեն, հավա-տարմագրումն իրականացրած կազմակերպության անվանումը և երկիրը, Հավատարմագրման հանձնաժողովի կայացրած որոշման համարը և ամսաթիվը, հավատարմագրման վկայականի սերիան, համարը և տրման ամսաթիվը, վավերականության ժամկետը, ՀՀ ԿԳ նախարարի կողմից հավատարմագրման վկայականի հաստատման հրամանի համարը:

«Հավատարմագրված մասնագիտությունների կրթական ծրագրեր» բաժնում գրանցվում է հետևյալ տեղեկատվությունը հավատարմագրված կրթական ծրագրի մասին՝ մասնագիտության կրթական ծրագրի

անվանումը և դասիչը, ուսումնական հաստատությունը, հավատարմագրումն իրականացրած կազմակերպության անվանումը և երկիրը, Հանձնաժողովի կայացրած որոշման համարը, հավատարմագրման վկայականի ներդիրի սերիան, համարը և տրման ամսաթիվը, վավերականության ժամկետը, ՀՀ ԿԳ նախարարի կողմից հավատարմագրման վկայականի հաստատման հրամանի համարը:

IV. ՀԱՎԱՏԱՐՄԱԳՐՄԱՆ ԳՈՐԾԸՆԹԱՑԸ

1. Ինստիտուցիոնալ և ծրագրային հավատարմագրում

Պետական հավատարմագրման հիմնական նպատակն է հավաստել ուսումնական հաստատություններին, ուսանողներին, նրանց ծնողներին, գործատուներին և շահագրգիռ հասարակությանը, որ մասնագիտական կրթության որակը ճանաչելի է պետության կողմից: Հավատարմագրումը մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների և կրթական ծրագրերի կատարողականի և որակի ճանաչումն է, որը հանգեցնում է մատուցվող կրթական ծառայությունների որակի նկատմամբ մասնագիտական կրթության շահակիցների և հասարակության վստահության ձևավորմանը: Հավատարմագրում շնորհվում է որոշակի ժամկետով, հավաստելով, որ ուսումնական հաստատությունները կամ կրթական ծրագրերն ունեն անհրաժեշտ կարողություն տվյալ ժամանակահատվածում երաշխավորված որակով կրթական գործունեություն իրականացնելու համար: Հավատարմագրումն ենթադրում է, որ հաստատությունը պահպանում է այն չափանիշները, որոնք հնարավորություն են տալիս շրջանավարտներին ձեռք բերել անհրաժեշտ որակավորում մասնագիտական ոլորտում առաջընթաց ունենալու կամ կրթությունն այլ ուսումնական հաստատություններում շարունակելու համար:

Այս առումով, կարևոր սկզբունք է հավատարմագրման մասին որոշում կայացնող կառույցի անկախությունը: ՈԱԱԿ-ի խնդիրն է հավատարմագրման մասին որոշման կայացման գործընթացն ապահովագրել առանձին մասնակիցների ազդեցությունից: Ավելին, հավատարմագրման գործընթացի թափանցիկությունը, համադրելիությունը, ինչպես նաև օրենսդրական հիմքերն անհրաժեշտ գործոններ են մասնագիտական կրթության ոլորտի հանդեպ հասարակության վստահության ձևավորման համար:

2. Դիմում-հայտ պետական հավատարմագրում անցնելու համար

Հավատարմագրման գործընթաց անցնելու համար ուսումնական հաստատությունը կարող է դիմել ՈԱԱԿ-ին կամ Ռրակի ապահովման եվրոպական ռեգիստրում (EQAR) գրանցված, ինչպես նաև Բարձրագույն կրթության որակի ապահովման եվրոպական ասոցիացիայի (ENQA) լիիրավ անդամ հանդիսացող կազմակերպություններին: Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքից դուրս երկրների հետ մասնագիտական կրթական ծրագրեր իրականացնող ուսումնական հաստատությունները կամ ՀՀ տարածքում գործող այդ երկրների մասնագիտական ուսումնական հաստատությունների մասնաճյուղերը կարող են հավատարմագրվել այլ ճանաչված կառույցների կողմից, որոնց ցանկը հաստատում է ՀՀ ԿԳ նախարարը: Միջազգային հավատարմագրման դիմած ուսումնական հաստատությունը հինգ օրացուցային օրվա ընթացքում պետք է ՈԱԱԿ-ին տեղեկացնի օտարերկրյա կազմակերպությունների կողմից հավատարմագրման գործընթացի մեկնարկի մասին:

ՈԱԱԿ-ը հավատարմագրման դիմում-հայտերն ընդունում է ամբողջ տարվա ընթացքում: Դիմում-հայտերը ներկայացվում են ըստ ՈԱԱԿ-ի կողմից մշակված և հոգաբարձուների խորհրդի կողմից հաստատված համապատասխան ձևաչափերի:

Հավատարմագրման գործընթացի կազմակերպչական և տեխնիկական հարցերի կարգավորման, ինչպես նաև ՈԱԱԿ-ի հետ համագործակցելու համար ուսումնական հաստատությունը նշանակում է գործընթացի համար պատասխանատու անձ (այսուհետ՝ Պատասխանատու անձ): Պատասխանատու անձի անունը, ազգանունը և կապ հաստատելու տվյալները նշվում են դիմում-հայտում:

Ինստիտուցիոնալ հավատարմագրման համար դիմող հաստատությունները դիմում-հայտում պարտադիր ներկայացնում են այն երկու մասնագիտության կրթական ծրագրերը, որոնց վերլուծությունը ներկայացվելու է ինքնավերլուծության մեջ:

Դիմում-հայտի ընդունման կամ մերժման ընթացակարգը սահմանվում է Հավատարմագրման կարգով:

ՈԱԱԿ-ը, Հավատարմագրման կարգի 7-րդ և 14-րդ կետերի համաձայն, կայացնում է որոշում դիմում-հայտն ընդունելու կամ մերժելու մասին: Դիմում-հայտը կարող է մերժվել՝ եթե.

- 1) հաստատությունը չունի կրթական գործունեություն իրականացնելու թույլտվություն՝ լիցենզիա,
- 2) չի լրացրել ՈԱԱԿ-ի էլեկտրոնային համապատասխան հարցաշարը,
- 3) ծրագրային հավատարմագրման է դիմել՝ չունենալով ինստիտուցիոնալ հավատարմագրում:

Ներկայացվող պահանջներին համապատասխանելու դեպքում ՈԱԱԿ-ը կայացնում է որոշում դիմում-հայտն ընդունելու մասին:

Դիմում-հայտի ընդունումից հետո մեկ շաբաթվա ընթացքում կազմվում և հաստատության հետ համաձայնեցվում են գործընթացի ժամանակացույցը և նախահաշիվը՝ ըստ ՈԱԱԿ-ի հոգաբարձուների խորհրդի հաստատած սակագների: ՄՈԻՀ-ի ու ՈԱԱԿ-ի միջև կնքվում է ծառայությունների վճարովի մատուցման պայմանագիր:

Պայմանագրում պարտադիր ամրագրվում են.

- 1) գործընթացի սկիզբը և ավարտը,
- 2) վերլուծության ենթակա 3 կրթական ծրագրերը՝ 2-ը հաստատության ընտրությամբ, երրորդը՝ ՈԱԱԿ-ի ընտրությամբ,
- 3) պայմանագրով նախատեսված ծառայության գինը, ավելացված արժեքի հարկը /ԱԱՀ/ և վճարման ժամանակացույցը:

2.1 Դիմում-հայտի ետ վերցնելը՝ հավատարմագրման գործընթացի դադարեցումը

Ուսումնական հաստատությունն ՈԱԱԿ-ի հետ կնքված ծառայու-

58

թյունների վճարովի մատուցման պայմանագրով իրեն վերապահված իրավունքի համաձայն, կարող է դուրս գալ հավատարմագրման գործընթացից: Ուսումնական հաստատության ղեկավարը գրավոր տեղեկացնում է ՈԱԱԿ-ի տնօրենին հավատարմագրման գործընթացից դուրս գալու ՄՈՒՀ-ի որոշման մասին: ՈԱԱԿ-ի տնօրենը գործընթացների դադարեցման հրաման է տալիս և այդ մասին հայտնում Հավատարմագրման հանձնաժողովին: ՄՈՒՀ-ի խնդրանքով հաստատությանը կարող են տրամադրվել փորձագիտական խմբի կատարած աշխատանքի արդյունքները: ՈԱԱԿ-ը տրամադրում է այդ արդյունքները, եթե հաստատության գործընթացից դուրս գալու պահին առկա են փորձագիտական խմբի աշխատանքի որոշակի ավարտուն արդյունքներ:

Հավատարմագրման գործընթացից դուրս գալու դեպքում ֆինանսական հարաբերությունները կարգավորվում են ՄՈՒՀ-ի և ՈԱԱԿ-ի միջև կնքված ծառայությունների վճարովի մատուցման պայմանագրով:

3. Փորձագիտական խմբի ձևավորումը

ՄՈՒՀ-ի ինստիտուցիոնալ կարողությունների կամ մասնագիտության կրթական ծրագրի փոձաքննության` արտաքին գնահատման իրականացման համար ձևավորվում է անկախ փորձագիտական խումբ: ՈԱԱԿ-ի փորձագետների բազայից (<http://experts.anqa.am>) ընտրվում և ձևավորվում է 5-7 հոգանոց փորձագիտական խումբ` ՈԱԱԿ-ի հոգաբարձուների խորհրդի հաստատած «Փորձագիտական խմբի ձևավորման կարգ»-ի պահանջներին համապատասխան:

Փորձագիտական խմբի անդամներից մեկը խմբի կողմից ընտրվում է ղեկավար: Վերջինս կազմակերպում, ղեկավարում և պատասխանատվություն է կրում փորձաքննության ողջ գործընթացի անցկացման և փորձագիտական խմբի աշխատանքների, բոլոր հանդիպումների ղեկավարման, նպատակին ծառայող գործողությունների պլանավորման և սույն ձեռնարկով սահմանված ուղենիշներին հետևելու համար: Փորձագետների ընտրության չափանիշները, ուղենիշները և ներկա-

յացվող պահանջները, ինչպես նաև խմբի ղեկավարի, փորձագետների կարգավիճակը և բոլոր պարտականությունները սահմանված են ՈԱԱԿ-ի «Փորձագիտական խմբի ձևավորման կարգ»-ով և ավելի մանրամասն ներկայացված են սույն ձեռնարկի V բաժնում:

Փորձագիտական խմբի ձևավորման կարևոր քայլերից մեկն ուսումնական հաստատության հետ փորձագիտական խմբի կազմի համաձայնեցումն է:

ՈԱԱԿ-ը Հավատարմագրման հանձնաժողովին է ներկայացնում 7-10 փորձագետի թեկնածություններ: Այնուհետև համաձայնեցված ցանկից ձևավորվում է փորձագիտական խումբ: Խմբի նախնական կազմն ուղարկվում է ուսումնական հաստատություն՝ համաձայնեցման:

Ուսումնական հաստատությունը գրավոր ներկայացնում է իր համաձայնությունը կամ առարկությունները: Փորձագիտական խմբի թեկնածուներից մեկի կամ մի քանիսի վերաբերյալ առարկությունների դեպքում ուսումնական հաստատությունը պարտավոր է ներկայացնել հիմնավորված գրավոր բացարկ:

ՈԱԱԿ-ը մանրամասն ուսումնասիրում է թեկնածուի մերժման հիմնավորումը և, բացարկն ընդունելու դեպքում, փորձագիտական խմբի կազմում կատարում է համապատասխան փոփոխություն՝ Հավատարմագրման հանձնաժողովի հետ համաձայնեցված ցուցակից ընտրելով մեկ այլ թեկնածուի: ՄՈՒՀ-ի հաստատմանն են ներկայացվում նոր թեկնածուի տվյալները: Փորձագիտական խմբի վերջնական կազմը հաստատվում է ՈԱԱԿ-ի տնօրենի հրամանով: Փորձագետների հետ ՈԱԱԿ-ը կնքում է վճարովի ծառայությունների մատուցման պայմանագրեր:

Համաձայնեցման գործընթացը կարող է տևել երկու շաբաթ: Գործընթացի արդյունքում համաձայնության չգալու դեպքում ՈԱԱԿ-ի և ՄՈՒՀ-ի միջև կնքված պայմանագիրն երկարացվում է մեկ ամիս ժամկետով՝ փորձագիտական խմբի կազմի վերաբերյալ համաձայնություն ձեռք բերելու համար: Մեկամսյա ժամկետի ավարտից հետո

փորձագիտական խմբի նոր կազմի վերաբերյալ համաձայնության չգալու դեպքում ուսումնական հաստատության հետ կնքված պայմանագրի գործողությունը դադարեցվում է: Հավատարմագրման գործընթացը վերսկսելու նպատակով հաստատությունը պետք է ներկա-յացնի նոր դիմում-հայտ, որից հետո կնքվում է նոր պայմանագիր:

Փորձագիտական խմբի աշխատանքները համակարգելու և ամբողջ գործընթացի պլանավորմանն ու իրականացմանն աջակցելու նպատակով ՈԱԱԿ-ի աշխատակիցներից մեկը, տնօրենի հրամանով, նշանակվում է հավատարմագրման գործընթացի համակարգող /այսուհետ՝ Համակարգող/: Համակարգողը պատասխանատու է Հավատարմագրման կարգում և սույն ձեռնարկում սահմանված ընթացակարգերի (ինքնավերլուծության ընդունում, վերջնական փորձագիտական զեկույցի պատրաստում և այլն) իրականացմանը ճշգրիտ և ժամանակին աջակցելու համար: Համակարգողի պարտականությունների շրջանակը սահմանվում է սույն ձեռնարկով և ներկայացված է ձեռնարկի V բաժնում: Համակարգողը փորձագիտական խմբի անդամ չէ և չի մասնակցում գնահատման գործընթացին:

4. Հավատարմագրման գործընթացի փուլերը

Հավատարմագրման գործընթացներն իրականացվում են երեք հաջորդական փուլերով՝

առաջին փուլ. ինստիտուցիոնալ կարողությունների կամ մասնագիտության կրթական ծրագրերի ներքին գնահատում ուսումնական հաստատության կողմից (ինքնավերլուծություն),

երկրորդ փուլ. արտաքին գնահատում անկախ փորձագիտական խմբի կողմից (փորձաքննություն),

երրորդ փուլ. հավատարմագրման շնորհման կամ մերժման վերաբերյալ որոշման կայացում ՈԱԱԿ-ի Հավատարմագրման հանձնաժողովի կողմից:

4.1 Ինքնավերլուծություն

Ցանկալի է, որ ՄՈՒՀ-ը պարբերաբար իրականացնի ինստիտուցիոնալ կարողությունների և կրթական ծրագրերի ներքին գնահատում: Այս գործընթացը հնարավորություն է ընձեռում վերանայել պլանավորված գործողությունները, վերլուծել արդյունքները, հայտնաբերել խնդիրները և բարելավման ենթակա ոլորտները: Հիմնվելով գնահատման արդյունքների վրա՝ ձեռնարկել համապատասխան միջոցառումներ, ինչպես նաև իրականացնել ռեսուրսների բաշխում՝ գործընթացների իրականացման հետագա բարելավման նպատակով: Գնահատումը կօգնի կազմակերպությանը հասնել իր նպատակներին՝ օգտագործելով համակարգված և հետևողական մոտեցում, գնահատել ու բարելավել կառավարման, հսկողության և ռիսկերի կառավարման արդյունավետությունը:

Հավատարմագրման գործընթացը պահանջում է, որ հաստատություններն ինքնավերլուծության միջոցով մանրամասն ուսումնասիրեն իրենց առաքելության, նպատակների, ռազմավարության, գործընթացների և ձեռքբերումների համապատասխանության չափը:

Պետական հավատարմագրման գործընթացի մեկնարկից հետո 12 շաբաթվա ընթացքում ՄՈՒՀ-ը պետք է ներկայացնի վերջին հինգ տարվա իր գործունեության ինքնավերլուծությունը:

Ինստիտուցիոնալ և ծրագրային հավատարմագրման շրջանակներում ՄՈՒՀ-ը պետք է իրականացնի համապատասխանաբար ինստիտուցիոնալ կարողությունների և հավատարմագրման ենթակա մասնագիտության կրթական ծրագրի ներքին գնահատում՝ ինքնավերլուծություն, համաձայն ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հունիսի 30-ի N 959-Ն որոշմամբ հաստատված «Մասնագիտական կրթության հավատարմագրման չափանիշների»:

Ինքնավերլուծության մեջ ուսումնական հաստատությունը պետք է բարձրացնի հարցեր, որոնց վերաբերյալ արտաքին կարծիքի և խորհրդրդատվության կարիք ունի: Ինչքան ինքնավերլուծությունն ունենա վերլուծական բնույթ, ներկայացնի հաստատության կողմից կայացված որո-

շումների համատեքստը, այնքան արտաքին գնահատող փորձագիտական խումբն արդյունավետ կլինի իր գնահատումներում և խորհրդատվություններում՝ նպատակ ունենալով հստակ ընկալել բուհի լավագույն փորձը և խնդիրները:

Ինքնավերլուծության գործընթացին նպաստելու համար ՈԱԱԿ-ը մշակել է մի շարք ուղենիշներ, ներառյալ՝

- ինստիտուցիոնալ և ծրագրային ինքնավերլուծության ձեվաչափեր, որոնք Հավատարմագրման կարգի բաղկացուցիչ մասն են,
- ինքնավերլուծության ուղեցույց:

Ակնկալվում է, որ ինքնավերլուծության մեջ հաստատությունը կպարզաբանի ներկայացվող խնդիրների կամ գործընթացների մասին չորս կարևոր հարցերի պատասխաններ.

- ի՞նչ է պլանավորել անել ՄՈՒՀ-ը խնդրի լուծման ուղղությամբ,
- ի՞նչ գործընթացներ են իրականացվում փաստացի,
- ի՞նչպես է ՄՈՒՀ-ը համոզվում, որ իր մեխանիզմներն աշխատում են (ինչպե՞ս է նախատեսվել ստուգել-գնահատել արդյունքները, ինչպիսի՞ տվյալներ են հավաքվել, ինչպիսի՞ վերլուծություններ կան, ինչպե՞ս են կիրառվում վերլուծությունների արդյունքները),
- ի՞նչ փոփոխություններ կան ՄՈՒՀ-ում բարելավման ուղղությամբ:

Առանձնապես կարևոր է ցուցադրել, թե իրականացվող միջոցառումներն ինչ չափով են ուղղված ուսանողի ուսումնառությանը և մասնագիտական որակավորման ձևավորմանը:

Անհրաժեշտ է, որ հաստատությունը հստակորեն հետևի ինքնավերլուծության ձևաչափին, պահպանի ձևաչափի կառուցվածքը, առանձին մասերի հերթականությունը և բովանդակությունը, թույլ չտա բացթողումներ: Կարևոր է, որ ներկայացված ինքնավերլուծության ինչպես թղթային, այնպես էլ էլեկտրոնային տարբերակներում տեքստը, հղումները, գծապատկերները և աղյուսակները լինեն հստակ և ընթեռնելի: Ինքնա-

վելուծության էլեկտրոնային տարբերակում հղումները պետք է լինեն հիպերլինքերի ձևով: Ինքնավերլուծությունը և որպես հիմք ներկայացված փաստաթղթերը պետք է լինեն հաստատված լիազոր մարմնի կողմից:

Ինքնավերլուծության մեջ կարող են լինել հղումներ փաստաթղթերին, որոնք որպես հավելվածներ չեն կցվել ինքնավերլուծությանը, սակայն հաստատության կողմից ներկայացված են ՈԱԱԿ-ի էլեկտրոնային հարցաշարում, ինչպես նաև հղում կատարել այն փաստաթղթերին, որոնց փորձագիտական խումբը կարող է ծանոթանալ այցի ժամանակ:

Ինքնավերլուծությունը պատրաստվում է երկու լեզվով՝ հայերեն և անգլերեն: Ինքնավերլուծության անգլերեն տեքստի հետ միասին ՄՈԻՀ-ը պետք է ներկայացնի մի շարք փաստաթղթերի անգլերեն թարգմանությունները՝ միջազգային փորձագետին տրամադրելու համար: Այդ փաստաթղթերն են՝ ինքնավերլուծության հավելվածների ցանկը, հաստատության կանոնադրությունը, նրա կառուցվածքը, առաքելությունը պարունակող փաստաթուղթը, ռազմավարական ծրագիրը, իրականացվող կրթական ծրագրերը և շնորհվող որակավորումները, ուսանողների գնահատման կարգը, որակի ապահովման համակարգի նկարագրությունը պարունակող փաստաթուղթը, այլ փաստաթղթեր, որոնք անհրաժեշտ կհամարի հաստատությունը:

Առանց հավելվածների ինստիտուցիոնալ ինքնավերլուծությունը չպետք է գերազանցի 100 էջի սահմանը, իսկ հավելվածների քանակը՝ 15-ը, մասնագիտության կրթական ծրագրի ինքնավերլուծությունը՝ 70 էջի սահմանը, իսկ հավելվածների քանակը՝ 10-ը: Հայերեն տեքստը պետք է հավաքված լինի Sylfaen տառատեսակով, 12 տառաչափով և տողերի 1,15 միջակայքով, անգլերեն տեքստը՝ Times New Roman տառատեսակով, նույն տառաչափով և միջակայքով:

ՈԱԱԿ-ն որոշում է կայացնում ինքնավերլուծության ընդունման կամ մերժման մասին՝ Հավատարմագրման կարգով սահմանված ընթացակարգի համաձայն:

ՈԱԱԿ-ը կարող է որոշում կայացնել ինքնավերլուծությունը ետ վերադարձնելու մասին հավատարմագրման կարգով սահմանված դեպքերում, եթե՝

- այն չի համապատասխանում հավատարմագրման կարգի բաղկացուցիչ մասը հանդիսացող միասնական ձևաչափին,
- առկա են բովանդակային, տեխնիկական, կառուցվածքային կամ այլ թերություններ,
- ինքնավերլուծության մեջ արտացոլված տվյալները հավաստի չեն:

Այս դեպքում հաստատությանը տրվում է մեկամսյա ժամկետ՝ թերությունները վերացնելու համար:

4.2 Փորձաքննություն (արտաքին գնահատում)

Փորձաքննության նպատակն է փորձագիտական խմբի միջոցով իրականացնել ՈԱԱԿ-ին դիմած ուսումնական հաստատության, նրա ենթակառուցյունների, գործընթացների, առանձին կրթական ծրագրերի արտաքին գնահատում և պատրաստել փորձագիտական զեկույց ՈԱԱԿ-ի Հավատարմագրման հանձնաժողովին ներկայացնելու համար: Փորձագիտական խմբի անդամները հանդես են գալիս որպես **կառուցողական գործընկեր-քննադատներ**:

Փորձագիտական խումբն իր գործունեությունն իրականացնում է օրինականության և անկախության սկզբունքների հիման վրա՝ առաջնորդվելով հետևյալ կարգավորող փաստաթղթերով՝

- «Հայաստանի Հանրապետությունում մասնագիտական կրթական ծրագրեր իրականացնող ուսումնական հաստատությունների և դրանց մասնագիտությունների պետական հավատարմագրման կարգը հաստատելու մասին» ՀՀ կառավարության 2011 թվականի հունիսի 30-ի N 978-Ն որոշումով,
- «Հայաստանի Հանրապետության մասնագիտական կրթության հավատարմագրման չափանիշները հաստատելու մասին» ՀՀ

կառավարության 2011 թվականի հունիսի 30-ի N 959-Ն որոշումով,

- Մասնագիտության պետական կրթական չափորոշիչներով և այլ նորմատիվ իրավական ակտերով:

Փորձաքննության երեք հիմնական քայլերն են՝

- **Փաստաթղթերի նախնական ուսումնասիրություն:** Փորձագիտական խումբը ծանոթանում է ՄՈՒՀ-ի ներկայացրած ինքնավերլուծությանը և կից փաստաթղթերի փաթեթին, այնուհետև պատրաստում է նախնական զեկույց ՈԱԱԿ-ի կողմից տրամադրված ձևաչափի համաձայն: Մատնանշում է բացակա տեղեկատվությունը և այցի ընթացքում ճշտման կարիք ունեցող հարցերը:
- **Փորձագիտական այց:** Փորձագիտական խումբն այցելում է մասնագիտական ուսումնական հաստատություն՝ տեղում կատարվող ուսումնասիրությունների և միջանձնային շրջի փուլների միջոցով փորձաքննության ենթակա հաստատության գործունեության կամ կրթական ծրագրի իրականացման վերաբերյալ ավելի հստակ պատկերացում կազմելու համար:
- **Փորձագիտական զեկույցի պատրաստում:** Փորձագիտական խումբը պատրաստում է զեկույց, որը ներառում է իրավիճակի վերլուծություն, ձեռքբերումների հավաստում և հետագա բարելավումների համար խորհրդատվություն:

4.2.1 Փաստաթղթերի նախնական ուսումնասիրություն

Փաստաթղթերի նախնական ուսումնասիրության նպատակն է գնահատել ՄՈՒՀ-ի ինստիտուցիոնալ կարողությունների կամ մասնագիտության կրթական ծրագրի ինքնավերլուծության և ներկայացված փաստաթղթերի համապատասխանությունը հավատարմագրման չափանիշներին և պետական կրթական չափորոշիչներին՝ արդյունավետության և գործունակության տեսանկյունից:

Ինքնավերլուծությունը և փաստաթղթերի փաթեթը ՈԱՍԿ-ի համակարգողից ստանալուց հետո, փորձագիտական խումբը ուսումնասիրում է փաստաթղթերը և պատրաստում նախնական զեկույց: Փաստաթղթերի ուսումնասիրության ընթացքում փորձագիտական խումբը ձգտում է պատասխանել հետևյալ հարցերին, որոնք պետք է ներառվեն փորձագիտական զեկույցի նախնական տարբերակում`

- արդյո՞ք ինքնավերլուծության մեջ ներկայացված է առկա վիճակի մանրամասն վերլուծություն՝ գնահատելով ՄՈՒՀ-ի կամ կրթական ծրագրի ուժեղ և թույլ կողմերը,
- արդյո՞ք ինքնավերլուծությունը պարունակում է բավականաչափ փաստեր փորձագիտական գնահատում իրականացնելու համար,
- արդյո՞ք ներկայացված փաստերը բխում են հավաստի աղբյուրներից,
- արդյո՞ք ինքնավերլուծությունում ներկայացված են համապատասխան ոլորտների բարելավմանն ուղղված ռազմավարություն և գործողություններ:

Այսպիսով, փաստաթղթերի նախնական ուսումնասիրման ընթացքում փորձագետները պարտավոր են`

- առանձնացնել հաստատության կամ կրթական ծրագրի ուժեղ և թույլ կողմերը,
- ամեն մի չափորոշի վերաբերյալ դուրս բերել վստահելի փաստեր, ինչպես նաև այն փաստերը, որոնք դեռևս ենթակա են ստուգման փորձագիտական այցի ընթացքում,
- դուրս բերել այն փաստաթղթերը, խնդիրները, որոնք բավարար չեն ներկայացված, խնդրահարույց են և ենթակա են ուսումնասիրման,
- ընդգծել այն ոլորտները, որոնք անհրաժեշտ է լրացուցիչ ուսումնասիրել և գնահատել,
- իրականացնել չափորոշիչների նախնական գնահատում՝ ինքնավերլուծության և նրան կից փաթեթում ներկայացված

նյութերի հիման վրա:

Փորձագիտական խմբի կողմից ուսումնասիրման ենթակա հարցերը պետք է ամփոփվեն և ձևակերպված լինեն չափանիշների վերաբերյալ խնդիրների տեսքով: Համակարգողը պետք է հետևի, որ խնդիրները վերաբերեն հաստատությանը, այլ ոչ թե արտահայտեն փորձագետների անձնական հետաքրքրությունները:

ՄՈՒՀ-ի գործունեության, կրթական ծրագրի իրականացման արդյունավետ գնահատման նպատակով փորձագիտական խմբին անհրաժեշտ գործիքներով ապահովելու համար ՈԱԱԿ-ը տրամադրում է փաստաթղթերի փաթեթ, որը պարունակում է՝

- անհրաժեշտ նորմատիվ իրավական փաստաթղթեր,
- նախնական գնահատման և վերջնական զեկույցի պատրաստման ուղենիշներ և համապատասխան ձևաչափեր,
- հավատարմագրման գործընթացի իրականացման, իսկ հետագայում նաև փորձագիտական այցի հաստատված ժամանակացույցեր,
- այլ անհրաժեշտ փաստաթղթեր:

Փաստաթղթերի ուսումնասիրության ընթացքում տեղի ունեցող փորձագիտական խմբի հանդիպումների ժամանակ փորձագետները ներկայացնում և քննարկում են յուրաքանչյուր չափորոշիչի վերաբերյալ իրենց գրավոր դիտարկումները, իսկ փորձագիտական խմբի ղեկավարն ընդհանրացնում է արդյունքները՝ ըստ ՈԱԱԿ-ի ձևաչափի: Բոլոր չափանիշների քննարկումից հետո կազմվում է փորձագիտական զեկույցի նախնական տարբերակը, որը համաձայնեցվում է փորձագիտական խմբի բոլոր անդամների հետ: Այս գործընթացի համար պատասխանատու են փորձագիտական խմբի ղեկավարը և ՈԱԱԿ-ի համակարգողը:

Նախապատրաստական փուլում միջազգային փորձագետի հետ համագործակցության արդյունավետությունը բարձրացնելու համար նրա դիտարկումները թարգմանվում և տրամադրվում են խմբի բոլոր

անդամներին, բացի այդ, պարբերաբար կազմակերպվում են առցանց-հանդիպումներ և քննարկումներ:

Այս փուլի ավարտին փորձագիտական խումբը պետք է հստակեցրած լինի այցի ժամանակ ուսումնասիրման ենթակա խնդիրները, հանդիպումների ցանկը, անհրաժեշտ հավելյալ տեղեկատվությունը և դրա ստացման աղբյուրները, լրացուցիչ փաստաթղթերի ցանկը:

4.3 Փորձագիտական այց մասնագիտական ուսումնական հաստատություն

4.3.1 Նախապատրաստական այց

Մինչև ուսումնական հաստատություն փորձագետների խմբի այցը՝ ՈԱԱԿ-ի համակարգողը, խորհրդակցելով փորձագիտական խմբի ղեկավարի հետ, մշակում է այցի ժամանակացույցը: Ժամանակացույցը պետք է լինի բավականին ամփոփ և ճկուն՝ փորձագիտական խմբի արդյունավետ գործունեությունն ապահովելու համար: Այն պետք է թույլ տա փորձագիտական խմբին բազմակողմանի ուսումնասիրել վեր հանված բոլոր խնդիրները և ձեռք բերել գնահատման համար անհրաժեշտ տեղեկատվությունը: Այցից առաջ ՈԱԱԿ-ի համակարգողը փորձագիտական այցի ժամանակացույցի նախնական տարբերակն էլեկտրոնային փոստով ուղարկում է հաստատության Պատասխանատու անձին, իսկ երկու շաբաթ առաջ համակարգողը և փորձագիտական խմբի ղեկավարը կատարում են նախապատրաստական այց՝ ուսումնական հաստատության հետ փորձագիտական այցի ժամանակացույցը քննարկելու համար:

Նախապատրաստական այցն ունի չորս հիմնական նպատակ.

- ՄՈԻՀ-ի հետ համաձայնեցնել փորձագիտական այցի ծրագիրը և ժամանակացույցը՝ համոզվելու, որ այցի ծրագրով պլանավորված բոլոր գործողությունները հնարավոր է իրագործել նախատեսված ժամանակահատվածում:
- Քննարկել փորձագիտական խմբին անհրաժեշտ հավելյալ տեղեկատվությունը՝ համոզվելու, որ այցի ընթացքում

ուսումնական հաստատությունը կկարողանա տրամադրել փորձագիտական խմբին անհրաժեշտ փաստաթղթերը և հավելյալ տեղեկատվությունը:

- Պարզել՝ կան արդյոք առանձնահատկություններ, որոնց մասին փորձագիտական խումբը պետք է տեղյակ լինի:
- Ստուգել ՄՈՒՀ-ի նախապատրաստվածությունը փորձագիտական այցին (ներառյալ առաջարկվող աշխատասենյակները, հանդիպումների սրահը, տրամադրվող տեխնիկական միջոցները և այլն):

Նախապատրաստական այցի ժամանակ տեղի է ունենում ՈԱԱԿ-ի համակարգողի և փորձագիտական խմբի ղեկավարի հանդիպումը ՄՈՒՀ-ի ղեկավարի, ինչպես նաև ՄՈՒՀ-ի գործընթացի համար Պատասխանատու անձի և/կամ որակի ապահովման խմբի հետ:

ՈԱԱԿ-ի համակարգողը փորձաքննություն անցնող ուսումնական հաստատությանը տրամադրում է անհրաժեշտ ամբողջ տեղեկատվությունը փորձաքննության գործընթացի վերաբերյալ, այդ թվում՝ փորձագիտական այցի ժամանակացույցը: Հաստատությանն է տրամադրվում նաև այն փաստաթղթերի ցանկը, որոնք փորձագիտական խումբն առանձնացրել է լրացուցիչ ուսումնասիրության համար: Որոշ փաստաթղթեր, հնարավոր է, որ խումբը ցանկանա ուսումնասիրել մինչև այցը, ուստի Պատասխանատու անձը պարտավոր է կազմակերպել դրանց փոխանցումը փորձագետներին պայմանավորված ժամկետներում:

Իր հերթին ուսումնական հաստատությունը ներկայացնում է ամեն մի հանդիպման համար առաջարկվող մասնակիցների ցանկերը: Ներկայացված ցուցակները պետք է պարունակեն ավելի շատ թեկնածուներ, քան անհրաժեշտ է, որպեսզի փորձագիտական խումբը կարողանա ընտրություն իրականացնել: Հանդիպումներին մասնակիցների ներկայությունն ապահովվելու համար պատասխանատու է ուսումնական հաստատությունը, ուստի այն պետք է նախօրոք ճշտի ամեն մի

թեկնածուի մասնակցության հնարավորությունը և կազմի իրատեսական ցուցակ: Առանձնապես դա վերաբերում է կառավարման բարձր օղակների (ՄՈՒՀ-ի կառավարման խորհուրդ, գիտական խորհուրդ) և արտաքին շահակիցների (շրջանավարտներ, գործատուներ և այլն) ներկայացուցիչների հետ հանդիպումներին:

Այցի պլանով նախատեսվում են լրացուցիչ հանդիպումներ փորձագիտական խմբի ընտրությամբ, ինչպես նաև հաստատության առաջարկով:

Այցին նախորդող ժամանակամիջոցում ուսումնական հաստատությունը պետք է տեղեկացնի բոլորին, որ այցի շրջանակում փորձագետները կարող են տալ ցանկացած հարց ցանկացած աշխատակցին կամ ուսանողին, և որ պատասխանները մնում են գաղտնի: Հաստատության ստորաբաժանումների ղեկավարները պետք է տեղեկացված լինեն, որ պարտավոր են փորձաքննության շրջանակներում խմբի անդամներին ուսումնասիրության համար տրամադրել ցանկացած տեղեկատվություն և փաստաթուղթ, ինչպես նաև դրանց կրկնօրինակները: Այդ նպատակով նախապատրաստական շաբաթների ընթացքում ՄՈՒՀ-ում տեղի են ունենում Պատասխանատու անձի նախապատրաստական հանդիպումները ՄՈՒՀ-ի անձնակազմի, ուսանողների հետ և այլն:

Եթե ուսումնական հաստատությունը գործունեություն է իրականացնում տարբեր վայրերում, և հիմնական այցի շրջանակում դիտումներն երկար ժամանակ կպահանջեն, այս փուլում կարող են կատարվել փոխհամաձայնեցված այցելություններ այդ վայրեր: Այդպիսի այցերն իրականացվում են փորձագիտական խմբի անդամներից կազմված խմբի կողմից: Խմբի կազմում պետք է լինեն փորձագիտական խմբի համակարգողը և/կամ խմբի ղեկավարը, խմբի մեկ կամ երկու այլ անդամներ:

Նախապատրաստական այցից հետո համակարգողը փորձագիտական խմբին տրամադրում է ՈԱԱԿ-ի տնօրենի և հաստատության ղեկավարի կողմից հաստատված այցի վերջնական ժամանակացույցը,

ինչպես նաև հաստատության կողմից տրամադրած հանդիպումների մասնակիցների ցուցակը: Մեկ շաբաթվա ընթացքում փորձագետներն ընտրում են հանդիպումների մասնակիցներին՝ պահպանելով տարբեր խմբերի ներկայացուցչականությունը: Մասնակիցների վերջնական ցանկը (ոչ ավել, քան 8-10 հոգի ամեն հանդիպման համար) համակարգողն ուղարկում է գործընթացի Պատասխանատու անձին փորձագիտական այցով նախատեսված յուրաքանչյուր հանդիպման նախորդ օրը:

4.3.2 Փորձագիտական այց

Այցն արտաքին գնահատման գործընթացի կարևոր մասն է, երբ փորձագիտական խումբն իր աշխատանքն իրականացնում է մասնագիտական ուսումնական հաստատությունում: Փորձագիտական այցի հիմնական նպատակներն են՝

- պարզել ինքնավերլուծության մեջ նշված փաստերի և տեղեկատվության հավաստիությունը,
- ձեռք բերել լրացուցիչ տեղեկատվություն հանդիպումների և հարցումների միջոցով,
- ուսումնասիրել կրթական գործընթացները և լրացուցիչ փաստաթղթեր,
- ավելի լավ պատկերացում կազմել փորձաքննության ենթակա ուսումնական հաստատության գործունեության կամ կրթական ծրագրի վերաբերյալ:

Փորձագիտական այցը տևում է 3-7 օր՝ կախված հավատարմագրման տեսակից, ինչպես նաև փորձաքննության ենթակա ուսումնական հաստատության ծավալից և առանձնահատկություններից, մասնաշենքերի և մասնաճյուղերի առկայությունից և այլն:

Այցը սովորաբար սկսվում է փորձագիտական խմբի փակ հանդիպումով, որի նպատակներն են՝

- միջազգային փորձագետի հետ քննարկել իրականացված աշխատանքների արդյունքները,

- քննարկել նախնական գնահատումից հետո ստացված լրացուցիչ տեղեկատվությունը,
- մանրամասն պլանավորել յուրաքանչյուր հանդիպման և ֆոկուս խմբային քննարկման բովանդակությունը, ինչպես նաև հստակեցնել այն հարցերը, որոնք կարող են առաջանալ գործընթացում,
- ուսումնասիրել այցի տեխնիկական պատրաստվածությունը:

Փորձագիտական այցի արդյունավետությունն ապահովելու համար փորձագիտական խումբը պետք է հստակեցնի ձեռք բերվող անհրաժեշտ առաջնահերթ տեղեկատվությունը և իրականացնի ուսումնասիրման ենթակա խնդիրների բաշխում փորձագետների միջև՝ հաշվի առնելով խմբի անդամների փորձառությունը: Գործընթացի արդյունավետ կազմակերպման համար պատասխանատու են փորձագիտական խմբի ղեկավարը և ՈԱԱԿ-ի համակարգողը: Խմբի ղեկավարը պատասխանատու է նաև բոլոր հանդիպումների անցկացման, իսկ համակարգողը՝ արձանագրությունների կազմման համար:

4.3.3 Փորձագիտական այցի ընթացքում հանդիպումների տեսակները

1. Այցի ժամանակացույցով սահմանված հանդիպումներ հաստատության ներկայացուցիչների հետ

Հաստատության ներկայացուցիչների հետ ժամանակացույցով նախատեսված հանդիպումների մասնակիցները նախատեսված ժամին ներկայանում են հանդիպումների համար առանձնացված սենյակ: Մասնակիցների ներկայությունն ապահովում է գործընթացի համար Պատասխանատու անձը:

Հանդիպումները վարում է խմբի ղեկավարը՝ հետևելով նախապես դուրս բերված խնդիրներին: Պարզաբանումների անհրաժեշտության դեպքում փորձագիտական խմբի ղեկավարի թույլտվությամբ կարող են տրվել նաև չնախատեսված հարցեր:

Փորձագիտական խմբի համակարգողը պատասխանատու է ար-

ձանագրությունների, գրառումների կատարման և ժամանակացույցի պահպանման համար: Փորձագիտական խմբի բոլոր անդամները նույնպես յուրաքանչյուր հանդիպման ընթացքում գրառումներ են կատարում՝ փորձագիտական վերջնական գեկույցում օգտագործելու համար:

Այցի ընթացքում փորձագիտական խմբի անդամները պետք է աշխատեն թիմով: Սակայն, անհրաժեշտության դեպքում, խումբը կարող է բաժանվել ենթախմբերի՝ ուսումնասիրելու իրենց փորձառությանն ավելի համապատասխան ոլորտները: Այս պարագայում փորձագիտական խմբի ղեկավարը և ՈԱԱԿ-ի համակարգողը պետք է ղեկավարեն տարբեր խմբեր:

2. Հանդիպումներ ՄՈՒՀ-ի ստորաբաժանումներում

Սովորաբար, ստորաբաժանումների աշխատակիցների հետ հանդիպումների նպատակն է պարզաբանել փաստաթղթերի նախնական ուսումնասիրության ընթացքում վերհանված խնդիրները կամ կատարել ուսումնական ռեսուրսների դիտարկումներ տեղերում: Այս դեպքում փորձագիտական խումբն ինքն է այցելում հաստատության ստորաբաժանումներ և իրականացնում դիտարկումներ կամ ունենում հարցազրույցներ: Նման հանդիպումները սահմանվում են ժամանակացույցով, սակայն փորձագիտական խմբի որոշմամբ կարող են փոփոխվել: Հարցազրույցը կարող է լինել անձնակազմի որևէ անդամի, ուսանողի, վարչական աշխատակցի կամ այլ շահակիցների հետ: ՄՈՒՀ-ի ստորաբաժանումներում հանդիպումները կազմակերպում են ՈԱԱԿ-ի համակարգողը և գործընթացի պատասխանատու անձը:

3. Փակ հանդիպումներ

Փակ հանդիպումները նախատեսված են միայն փորձագիտական խմբի անդամների համար և նպատակաուղղված են ամփոփել հիմնական արդյունքները, յուրաքանչյուր հարցի վերաբերյալ ձեռք բերել համընդհանուր ընկալում ու համաձայնություն, սկսել վերջնական գե-

կույցի պատրաստման աշխատանքները: Փակ հանդիպումները տեղի են ունենում երեք տարբեր ձևաչափով.

ա) ամենօրյա փակ հանդիպումներ. սովորաբար տեղի են ունենում այցի յուրաքանչյուր օրվա վերջում: Այս հանդիպումների ընթացքում պետք է ամփոփվեն օրվա արդյունքները, ըստ հավատարմագրման չափորոշիչների և չափանիշների՝ իրականացվեն այն ոլորտների գնահատումները, որոնց ուսումնասիրությունն ավարտված է, ինչպես նաև քննարկվեն և/կամ վերանայվեն ուսումնասիրման ենթակա հարցերը: Նման հանդիպման ընթացքում կարելի է քննարկել նաև այցի պլանների փոփոխությունները կամ ավելացումները: Փակ հանդիպումները խմբի անդամներին հնարավորություն են տալիս նաև ամփոփելու առանձին խմբերով իրականացրած հանդիպումների արդյունքները:

բ) Տեղում կազմակերպվող փակ հանդիպումներ. անհրաժեշտության դեպքում կազմակերպվում են այցի ընթացքում տեղի ունեցած որոշակի իրադարձությունից հետո: Այսպիսի հանդիպումներ կարող են կազմակերպվել փորձագիտական խմբի յուրաքանչյուր անդամի նախաձեռնությամբ:

գ) Վերջնական փակ հանդիպում այցի ավարտից հետո. նպատակն է ամփոփել այցի արդյունքները և ձեռքբերումները, վերջնական փորձագիտական զեկույցի բովանդակային կառուցվածքը: Այս հանդիպման կարևոր բաղադրիչը փորձագիտական խմբի բոլոր անդամների համաձայնության ձեռքբերումն է հավատարմագրման չափորոշիչների և չափանիշների նախնական գնահատականների և դրանց հիմնավորումների շուրջ, որոնք պետք է ներառվեն զեկույցի նախնական տարբերակում: Փորձագիտական խմբի ղեկավարը պատասխանատու է խմբի կողմից վեր հանված, հաստատության ձեռքբերումներն ու հետագա բարելավման կարիք ունեցող ոլորտներն արձանագրելու, ինչպես նաև զեկույցի հիմնական ուղղությունները պահպանելու համար:

4. Բաց հանդիպումներ

Բաց հանդիպումները նախատեսվում են այցի

Ժամանակացույցով և հնարավորություն են տալիս վարչական, պրոֆեսորադասա-խոսական կազմի ցանկացած անդամին կամ ուսանողին հանդիպել փորձագիտական խմբի հետ՝ որոշակի հարցեր քննարկելու կամ գործընթացի մասին կարծիք հայտնելու համար:

Ուսումնական հաստատությունն այցի համաձայնեցված ժամանակացույցով նախատեսված բաց հանդիպումների մասին հայտարարում է այցից երկու շաբաթ առաջ: Փորձագիտական այցի հաստատված ծրագիրը և բաց հանդիպումների մասին հայտարարությունը պետք է հասանելի լինեն բոլոր աշխատակիցների և ուսանողների համար: Յուրաքանչյուր հանդիպման ավարտին փորձագիտական խումբը կարող է անել հայտարարություն և հիշեցնել բաց հանդիպման մասին:

Բաց հանդիպումների մասնակիցների գրանցումը կատարում է ՈԱԱԿ-ի համակարգողը: Յուրաքանչյուր դիմողին հնարավորություն է ընձեռվում ոչ ավելի, քան 15 րոպե տևողությամբ հանդիպում ունենալ փորձագետների հետ: Բաց հանդիպումների մասնակիցները կարող են փորձագետներին հանձնել գրավոր դիմումներ, որտեղ պետք է արտացոլված լինեն այն խնդիրները, որոնց վրա նրանք կցանկանային հրավիրել փորձագետների ուշադրությունը:

Փորձագիտական խումբը պարտադիր ուսումնասիրում է բաց հանդիպման ժամանակ ստացված ցանկացած տեղեկատվության հիմքերը, վերլուծում է դրանք և հաշվի առնում իր հետագա քննարկումների ընթացքում:

5. Ամփոփիչ հանդիպում

Ամփոփիչ հանդիպումը փորձագիտական այցի պաշտոնական փակման փուլն է, որի նպատակն է ներկայացնել հաստատության ղեկավարությանը այցի նախնական արդյունքները:

Փորձագիտական խմբի անդամները հանդիպում են փորձաքննություն անցած ուսումնական հաստատության ղեկավարի և նրա

կողմից հրավիրված այլ աշխատակիցների հետ: Ամփոփիչ հանդիպման ընթացքում փորձագիտական խմբի ղեկավարը ներկայացնում է բանավոր հակիրճ հաշվետվություն խմբի դիտարկումների, իսկ ուսումնական հաստատությունը տալիս է իր գնահատականը փորձաքննության գործընթացի կազմակերպման և անցկացման վերաբերյալ, ինչը արձանագրվում է փորձագիտական խմբի համակարգողի կողմից:

Գործընթացի գնահատման արդյունքները հիմք են հանդիսանում ՈԱԱԿ-ի մոտեցումների և ընթացակարգերի հետագա բարելավման համար:

Կարևոր է նշել, որ ամփոփիչ հանդիպման ժամանակ որևէ գնահատական չի հնչեցվում և քննարկում տեղի չի ունենում:

4.4 Փորձագիտական զեկույցի պատրաստումը

4.4.1 Փորձագիտական զեկույց

Խմբի ղեկավարը և ՈԱԱԿ-ի համակարգողը պատասխանատու են փորձագիտական զեկույցի պատրաստման համար:

Փորձագիտական զեկույցը ներառում է յուրաքանչյուր չափորոշի վերաբերյալ հաստատությունում առկա վիճակը նկարագրող **փաստեր**, որոնք դուրս են բերվել տեղացի և միջազգային փորձագետների կողմից ինքնավերլուծության, կից փաստաթղթերի փաթեթի ուսումնասիրության, ինչպես նաև փորձագիտական այցի ընթացքում: Այդ փաստերը չափանիշի գնահատման վերաբերյալ դատողություններ անելու հիմք են: Զեկույցում նշվում են ուսումնական հաստատության կամ մասնագիտության կրթական ծրագրի **ուժեղ** և **թույլ կողմերը**, ինչպես նաև փորձագիտական խմբի կողմից տրված բարելավմանն ուղղված **խորհրդատվությունները**:

Փորձագիտական զեկույցում յուրաքանչյուր չափանիշի համար ներկայացված **դատողությունները** տվյալ չափանիշի շուրջ դուրս բերված փաստերի վերաբերյալ փորձագիտական խմբի դիրքորոշումն են:

Դրանք պետք է նպաստեն այն առանցքային կետերի ցուցադրմանը, որոնք հիմնավորում են չափանիշի գնահատականը և խորհրդատվությունները: Այդ պատճառով դատողությունները պետք է լինեն համընդգրկուն և ըստ էության: Դատողությունների միջոցով պետք է պարզ դառնա փորձագիտական խմբի դիրքորոշումը տվյալ չափանիշի վերաբերյալ՝ արդյոք նվազագույն շեմը հաղթահարված է, թե ոչ: Փորձագիտական զեկույցը չի պարունակում դատողություններ (դրական կամ բացասական) անհատների կամ նրանց գործունեության մասին:

Փորձագիտական զեկույցը ներառում է նաև խորհրդատվություններ գնահատվող յուրաքանչյուր ոլորտի բարելավման համար: Խորհրդատվությունները հստակ մատնանշում են, թե որ հիմնահարցերը պետք է գտնեն իրենց լուծումները: Խորհրդատվությունները վերաբերում են այս կամ այն ոլորտում կատարվելիք փոփոխություններին, բայց ոչ երբեք փոփոխությունների հստակ գործողություններին: ՄՈւՀ-ի համար պետք է բավարար չափով տեսանելի լինեն հնարավոր փոփոխությունները և ակնկալվող արդյունքները: Խորհրդատվությունները կարող են նպատակաուղղված լինել՝

- դրական փորձի ամրապնդմանը,
- հետագա բարելավմանը,
- թերությունների վերացմանը:

Յուրաքանչյուր չափանիշի խորը և համապարփակ վերլուծությունից հետո ներկայացվում է փորձագիտական խմբի **եզրակացությունը** տվյալ չափանիշի վերաբերյալ: Փորձագիտական խումբն իր եզրակացությունը ներկայացնում է «բավարարում է չափանիշի պահանջներին» կամ «չի բավարարում չափանիշի պահանջներին» գնահատականներից մեկով:

Եթե այս կամ այն ոլորտում իրավիճակի վերաբերյալ փորձագիտական խմբի դիտարկումները ցույց են տալիս, որ հրատապ բարելավման անհրաժեշտություն կա, նման ձևով շարունակելն անթույլատրելի է, քանի որ վտանգի տակ է ուսանողների կրթությունը, ապա այս դեպքում փորձագիտական խմբի եզրակացությունը կլինի

«չի բավարարում չափանիշի պահանջներին»: Եթե փորձագիտական խումբն իր դիտար-կումներում ուսանողների կրթությանն սպառնացող վտանգ չի հայտ-նաբերել և խորհրդատվությունները բարելավմանն են ուղղված, ապա այս դեպքում փորձագիտական խմբի եզրակացությունը կլինի «բավարարում է չափանիշի պահանջներին»:

Փորձագիտական զեկույցում ամեն մի չափանիշի վերաբերյալ ներկայացվող փաստերը, դատողությունները, խորհրդատվությունները և եզրակացությունը շարադրվում են տրամաբանական մեկ շղթայում, այնպես, որ փաստերից դեպի եզրակացություն և եզրակացությունից դեպի փաստեր տրամաբանական համակարգը լինի նույնական և մեկը մյուսից բխող: «Եզրակացությունից դեպի փաստեր» դիտարկումը թույլ է տալիս գտել ոչ անհրաժեշտ փաստերը և ուշադրությունը սևեռել ՄՈւՀ-ի համար առանցքային կետերի վրա:

Փորձագիտական **զեկույցի նախնական տարբերակը** պատրաստ-վում է փորձագիտական խմբի ղեկավարի կողմից, համակարգողի աջակցությամբ՝ նախնական գնահատման ու փորձագիտական այցի արդյունքների և փորձագիտական խմբի բոլոր անդամների կարծիքների հիման վրա:

Զեկույցում որպես առանձին մաս ներառվում են միջազգային փորձագետի՝ եվրոպական չափորոշիչներին ու ուղենիշներին համապատասխան գործընկերային գնահատումը և խորհրդատվությունները, որոնք միտված են ՄՈւՀ-ի մրցունակության բարձրացմանը և ԵԲԿՏ ինտեգրմանը:

Փորձագիտական զեկույցի այս՝ նախնական տարբերակը, խմբի բոլոր անդամների հետ համաձայնեցնելուց հետո ուղարկվում է մասնագիտական ուսումնական հաստատություն:

Եթե ուսումնական հաստատությունը զեկույցի վերաբերյալ ունի դիտողություններ և առարկություններ, ապա պետք է հիմնավորի՝

- մանրամասն բացատրելով խնդրահարույց կետերը,
- ներկայացնելով հստակ փաստեր,

- հղումներ կատարելով փորձագիտական զեկույցի համապատասխան բաժիններին,
- վերաշարադրելով անհրաժեշտ մասերը:

ՄՈՒՀ-ը առարկություն և դիտողություն կարող է անել միայն հաստատությանը վերաբերող փաստերի ու տեղեկատվության վերաբերյալ: Այլ ճշգրտումներ ընդունելի չեն:

ՈԱԱԿ-ի համակարգողը ՄՈՒՀ-ի գրավոր պատասխանը փոխանցում է խմբի անդամներին դիտողություններն ու առաջարկություններն ուսումնասիրելու և քննարկելու համար: Համակարգողը կազմակերպում է նաև փորձագիտական խմբի և հաստատության ներկայացուցիչների համատեղ քննարկում: Անհրաժեշտության դեպքում, զեկույցի նախնական տարբերակում կարող են կատարվել համապատասխան փոփոխություններ:

Փոփոխությունները կատարվում են միայն փորձագիտական զեկույցի ձևաչափում նախատեսված հատուկ բաժնում ՄՈՒՀ-ի դիտողությունները նշելուց հետո:

Այս գործընթացից հետո զեկույցը բերվում է վերջնական տեսքի և ներկայացվում ՈԱԱԿ-ի քարտուղարություն: Քարտուղարությունը «Հավատարմագրման հանձնաժողովի ձևավորման և գործունեության ընթացակարգով» նախատեսված ժամկետներում զեկույցն ուղարկում է Հավատարմագրման հանձնաժողովին և ուսումնական հաստատությանը՝ հանձնաժողովի նիստին նախապատրաստվելու համար:

Եթե Հավատարմագրման հանձնաժողովը համարում է, որ որոշման կայացման համար բավարար հիմքեր և հիմնավորումներ ներկայացված չեն, ապա զեկույցը վերադարձվում է փորձագիտական խմբին լրացուցիչ ուսումնասիրման համար:

Մինչև հավատարմագրման հանձնաժողովի կողմից որոշման կայացումը վերջնական զեկույցը համարվում է գաղտնի փաստաթուղթ:

4.5 Փորձագիտական խմբի որոշումների կայացումը

Իր աշխատանքի ընթացքում փորձագիտական խումբը պարբերաբար կազմակերպում է քննարկումներ: Փակ հանդիպումների ժամանակ խումբը որոշումներ է կայացնում հավատարմագրման չափորոշիչներին, ապա նաև չափանիշներին հաստատության ինստիտուցիոնալ կարողությունների կամ մասնագիտության կրթական ծրագրի համապատասխանության վերաբերյալ գնահատական տալու մասին: Բոլոր հանդիպումների ժամանակ փորձագիտական խմբի ղեկավարը և ՈԱԱԿ համակարգողը պետք է ապահովեն այնպիսի գործնական մթնոլորտ, որ խմբի անդամներն ազատ արտահայտեն իրենց կարծիքը, քննարկումներն անցնեն անկողմնակալ և փաստերի վրա հիմնված:

ՈԱԱԿ-ն որդեգրել է այն մոտեցումը, որ որոշումները խմբի ներսում պետք է կայացվեն ոչ թե պարզ քվեարկությամբ, այլ ընդհանուր համաձայնության (կոնսենսուսի) հիման վրա: Քվեարկությունը չի նպաստում համագործակցությանը և փոխզիջումներին, նվազեցնում է առանձին անդամների ներգրավվածությունը և պատասխանատվությունն արդյունքի համար, իսկ ընդհանուր համաձայնությունը թույլ է տալիս ամեն մասնակցի կարծիքը հասցնել բոլորին և լինել միասնական:

Հստակ կիրառության դեպքում, համաձայնության գալու գործընթացը կարող է հանգեցնել փորձագիտական խմբի համար առավել ընդունելի լուծմանը:

Քննարկումների և փոխհամաձայնության գործընթացի ապահովման համար պատասխանատու է խմբի ղեկավարը: Նա է բարձրացնում հարցը, կազմակերպում մտքերի փոխանակում՝ պարզելու խմբի անդամների տրամադրվածությունը և դուրս բերելու հնարավոր առաջարկները: Նրա կողմից հնչեցված առաջարկի վերաբերյալ բոլոր անդամները պետք է հստակ արտահայտեն իրենց համաձայնությունը, իսկ լրությունը չպետք է դիտարկվի որպես համաձայնության նշան: Եթե կոնսենսուս չի հաստատվել, ապա այն փորձագետները, ովքեր կողմ չեն առաջարկին, արտահայտում են իրենց վերաբերմունքը՝ ներկայացնելով վտանգները կամ կաս-

կաձները: Արդյունքում առաջարկը ճշգրտվում է, վերաձևակերպվում կամ լրացվում, որից հետո սկսվում է համաձայնության գալու նոր շրջափուլ՝ մինչև որ չձևավորվի բոլորին բավարարող որոշում:

Եթե, այնուամենայնիվ, նման ճանապարհով հնարավոր չի լինում տվյալ քննարկման արդյունքում գալ համաձայնության, ապա վերջնական ձևակերպման համար պատասխանատու է նշանակվում այն անդամը (կամ անդամները), ով դեմ է արտահայտվել ձևակերպմանը կամ որոշմանը: Հաջորդ հանդիպման համար նա պարտավորվում է ներկայացնել ձևակերպման բոլորի համար ընդունելի տարբերակ կամ լրացուցիչ անհերքելի փաստերով հիմնավորել իր կարծիքը: Դրանով իսկ լիարժեք է դառնում կարծիքը: Անհամաձայնության դեպքում նոր քննարկում է կազմակերպվում:

4.6 Փորձագիտական զեկույցում նշված թերությունների վերացման գործողությունների ծրագիրը և ժամանակացույցը

Հավատարմագրման գործընթացի ամբողջականության տեսակետից, համաձայն Որակի ապահովման եվրոպական ուղենիշների ու չափանիշների, խիստ կարևոր է հաստատության կողմից հետագա բարելավման գործողությունների պլանավորումը և իրականացումը: Թերությունների վերացման գործողությունների ծրագիրը տրամաբանորեն ավարտուն է դարձնում գործընթացը, աշխատանքները մինչև հաջորդ հավատարմագրում պլանավորվում են և հիմքեր են նախապատրաստվում հաջորդ հավատարմագրման համար: Այդ նպատակին է ծառայում Հավատարմագրման կարգով պահանջվող ուսումնական հաստատության կողմից մշակված «Փորձագիտական զեկույցում նշված թերությունների վերացման ծրագիրը և դրա ժամանակացույցը» /այսուհետ՝ Ծրագիր/: Միաժամանակ Ծրագիրը ուսումնական հաստատության միջանկյալ հաշվետվությունների, հաջորդ ինքնավերլուծության և հավատարմագրման հիմք է:

Վերջնական փորձագիտական զեկույցը ստանալուց հետո ուսում-

նական հաստատությունն անմիջապես ձեռնամուխ է լինում Ծրագրի կազմման աշխատանքներին: Ծրագիրը պետք է ուղղված լինի փորձագիտական զեկույցում վերհանված խնդիրների հաղթահարմանը և խորհրդատվությունների իրականացմանը: Գործողությունները պետք է կատարվեն հաստատության առաքելության և ընդհանուր ռազմավարության շրջանակներում և չխանգարեն նրա բնականոն աշխատանքին:

Ծրագրի նախնական տարբերակն ինքնավերլուծության, փորձագիտական զեկույցի և պահանջվող այլ փաստաթղթերի հետ միասին, կարգով սահմանված ժամկետներում ներկայացվում է Հավատարմագրման հանձնաժողովին՝ որոշում կայացնելու համար:

Ծրագիրը կազմվում է ըստ հավատարմագրման առանձին չափանիշների և ներկայացնում, թե հաստատությունը.

- 1) ինչպես է ընկալում չափանիշի սահմաններում բարձրացված խնդիրների էությունը,
- 2) ինչպիսի մոտեցումներ/ռազմավարություն կամ մեթոդներ է պատրաստվում կիրառել լուծման համար,
- 3) ինչպիսի նշանակալի արդյունքներ է ակնկալում դրանց լուծման շնորհիվ:

Ծրագիրը պետք է անդրադառնա մի քանի կարևոր հարցերի պատասխաններին.

- *գործողությունների նկարագիր*- ինչ է պատրաստվում անել հաստատությունը չափանիշի ոլորտում խորհրդատվությունների իրականացման համար,
- *քայլեր*- ինչ քայլերով է պատրաստվում հաստատությունը հասնել տվյալ գործողության նպատակին,
- *ընթացիկ վիճակը*- *հիմնականում վերաբերում է գործողության իրականացման քայլերին*- տվյալ քայլ/գործողությունը աշխատանքային որ փուլում է գտնվում (օր.՝ պլանավորվում է, ընթացքի մեջ է, ավարտված է և այլն),

- *պատասխանատուներ կամ թիմ (պաշտոնը, պատասխանատվությունը թիմում)* - ովքեր են պատասխանատու տվյալ գործողության կամ քայլի իրականացման համար,
- *ռեսուրսներ` մարդկային և ֆինանսական*- ինչ որակավորմամբ մարդկային և ինչպիսի նյութական ու ֆինանսական ռեսուրսներ է պատրաստվում տրամադրել հաստատությունը տվյալ խնդրի լուծմանը,
- *ժամանակահատված* - որքան ժամանակում է հաստատությունը պատրաստվում տվյալ խնդրի լուծումը վկայող արդյունքներին կամ քայլի վերջնարդյունքին հասնել,
- *վերջնարդյունքներ*- ինչ արդյունքներ է ակնկալում ստանալ հաստատությունը գործողության կամ քայլի ավարտին,
- *վերջնարդյունքների գնահատման ցուցիչներ*- ինչ ցուցիչների միջոցով է հաստատությունը պատրաստվում գնահատել ձեռքբերումները (կատարողականի և որակական ցուցիչներ):

Ծրագիրն ուսումնասիրվում է արտաքին գնահատում իրականացրած փորձագիտական խմբի կողմից **բավարար** և **իրատեսական** լինելու տեսանկյունից.

- արդյո՞ք բոլոր խորհրդատվություններն են հաշվի առնված,
- որքանո՞վ է պլանավորումը տրամաբանական,
- հնարավո՞ր է արդյոք պլանավորված ռեսուրսներով նշված ժամանակամիջոցում հասնել նախանշված արդյունքներին:

Ծրագրի վերաբերյալ փորձագիտական խմբի կարծիքն ընդգրկվում է հաստատության հավատարմագրման վերաբերյալ ՈԱԱԿ-ի եզրակացության մեջ:

Հավատարմագրման մասին որոշման կայացումից հետո 2 ամսվա ընթացքում հաստատությունը ՈԱԱԿ է ներկայացնում փորձագիտական զեկույցում նշված թերությունների վերացման վերջնական, վերանայված ծրագիրը և ժամանակացույցը, որտեղ հաշվի են առնված Ծրագրի

վերաբերյալ Հավատարմագրման հանձնաժողովի դիտողությունները և առաջարկությունները:

4.7 ՈԱԱԿ-ի եզրակացությունը

Ուսումնական հաստատության ինքնավերլուծության, և վերջնական փորձագիտական զեկույցի հիման վրա, Հավատարմագրման կարգով սահմանված ժամկետներում, պատրաստվում է ՈԱԱԿ-ի եզրակացությունը:

ՈԱԱԿ-ի եզրակացությունը ներառում է ինքնավերլուծության ուսումնասիրության և այցի արդյունքների հակիրճ ամփոփումը: Այս փաստաթղթի բովանդակությունը բխում է փորձագիտական զեկույցում ներկայացված եզրակացություններից:

ՈԱԱԿ-ի եզրակացության ծավալը չպետք է գերազանցի 10 էջի սահմանները, պարունակի տեղեկատվություն հաստատության վերաբերյալ, հավատարմագրման գործընթացի իրավական հիմքերը, փորձաքննության համառոտ արդյունքները՝ ներառելով հաստատության կամ կրթական ծրագրի ուժեղ և թույլ կողմերը, փորձագիտական խմբի խորհրդատվությունները: Բացի այդ, եզրակացության առանձին բաժիններ վերաբերում են գործընկերային գնահատմանը եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածքի պահանջներին համապատասխանության տեսակետից և հաստատության «Փորձագիտական զեկույցում նշված թերությունների վերացման գործողությունների ծրագրի և ժամանակացույցի» փորձագիտական գնահատականին: Եզրակացությունում նշվում են նաև հաստատության համար առավել ռիսկային և առաջնահերթ լուծում պահանջող խնդիրներն ու բարելավման ենթակա ոլորտները:

ՈԱԱԿ-ի քարտուղարությունը հավատարմագրման մյուս փաստաթղթերի փաթեթը և ՈԱԱԿ-ի եզրակացությունն, ուղարկում է Հավատարմագրման հանձնաժողովին, ինչպես նաև ուսումնական հաստատություն՝ հավատարմագրման հանձնաժողովի նիստի քննարկմանը

պատրաստվելու համար, և տեղեկացնում Հավատարմագրման հանձնաժողովի նիստի օրվա մասին:

5. Հավատարմագրման վերաբերյալ որոշման կայացումը

Հավատարմագրման հանձնաժողովի որոշման կայացման գործընթացը կանոնակարգվում է «Հավատարմագրման հանձնաժողովի ձևավորման և գործունեության ընթացակարգով»:

5.1. ՈԱԱԿ-ի Հավատարմագրման հանձնաժողովը

Հավատարմագրման հանձնաժողովն անկախ, կոլեգիալ, մշտական գործող մարմին է, որն իրականացնում է «Հայաստանի Հանրապետությունում մասնագիտական կրթական ծրագրեր իրականացնող ուսումնական հաստատությունների և դրանց մասնագիտությունների պետական հավատարմագրման կարգ»-ով և ՈԱԱԿ-ի «Հավատարմագրման հանձնաժողովի ձևավորման և գործունեության ընթացակարգ»-ով սահմանված լիազորությունները: Հանձնաժողովի անդամներ կարող են լինել կրթության, գիտության, մշակույթի, տնտեսության տարբեր ոլորտների և պետական կառավարման փորձառու մասնագետներ, գործատուներ, ինչպես նաև ուսանողներ: Հանձնաժողովի անդամների թեկնածություններն առաջադրում են մասնագիտական ուսումնական հաստատությունները, գործատուները և այլ մասնագիտական միությունները և ուսանողների ազգային միությունները:

Հավատարմագրման հանձնաժողովը ձևավորվում է ընտրության հստակ ընթացակարգով, ինչը և երաշխավորում է նրա գործառույթների օրինականությունը: Հանձնաժողովի կազմը և մասնագիտական կրթության գլխավոր շահակիցների, ինչպես նաև հասարակության կողմից նրա ճանաչելիությունը Հայաստանի հավատարմագրման համակարգի հաջողության կարևորագույն տարրերը և գրավականն են:

Հավատարմագրման հանձնաժողովը պատասխանատու է.

- ուսումնական հաստատության ինքնավերլուծության և փորձագիտական գնահատման արդյունքների հիման վրա ինստիտուցիոնալ կամ ծրագրային հավատարմագրման մասին որոշում կայացնելու համար,
- ՈԱԱԿ-ի հավատարմագրման գործընթացների և մեթոդաբանության որակն ապահովելու նպատակով ժամանակին արձագանքելու համար:

Հավատարմագրման հանձնաժողովն իր գործունեությունն իրականացնում է օրինականության և անկախության սկզբունքների հիման վրա՝ առաջնորդվելով «Հայաստանի Հանրապետությունում մասնագիտական կրթական ծրագրեր իրականացնող ուսումնական հաստատությունների և դրանց մասնագիտությունների պետական հավատարմագրման կարգը հաստատելու մասին» ՀՀ կառավարության N 978-Ն և «ՀՀ մասնագիտական կրթության հավատարմագրման չափանիշները հաստատելու մասին» N 959-Ն որոշումներով, պետական կրթական չափորոշիչներով, ՈԱԱԿ-ի կանոնադրությամբ, «Հավատարմագրման հանձնաժողովի ձևավորման և գործունեության ընթացակարգ»-ով և այլ իրավական ակտերով:

Հանձնաժողովն իր իրավասություններն իրականացնում է նիստերի միջոցով, որոնք հրավիրվում են ըստ անհրաժեշտության, տարին առնվազն չորս անգամ: Հավատարմագրման հանձնաժողովը որոշումները կայացնում է բաց քվեարկության միջոցով:

5.2. Հավատարմագրման մասին որոշումները

Հավատարմագրման հանձնաժողովի նիստից առնվազն 2 շաբաթ առաջ ՈԱԱԿ-ը հանձնաժողովին և հաստատությանն է ներկայացնում անհրաժեշտ փաստաթղթերի փաթեթը:

Հավատարմագրման հանձնաժողովի անդամներն ուսումնասիրում են հաստատության ինքնավերլուծությունը, փորձագիտական զեկույցը, ՈԱԱԿ-ի եզրակացությունը, ինչպես նաև հաստատության «Փորձա-

գիտական զեկույցում նշված թերությունների վերացման գործողությունների ծրագիրը» և փորձագետների կարծիքը Ծրագրի վերաբերյալ:

Այս ուսումնասիրության նպատակն է ստուգել՝

- փորձագիտական խմբի կողմից ՈԱԱԿ-ի քաղաքականության և սահմանված ընթացակարգերի պահպանումը,
- ՀՀ հավատարմագրման չափանիշներին բավարարելու մակարդակը,
- թերությունների վերացման գործողությունների ծրագրի իրատեսական լինելը:

Հավատարմագրման հանձնաժողովի նիստն իրավագոր է անդամների 2/3-րդ-ի մասնակցության դեպքում:

Հավատարմագրման հանձնաժողովի նիստին մասնակցում են հավատարմագրման ենթակա ուսումնական հաստատության ներկայացուցիչները, փորձագիտական խմբի ղեկավարը, գործընթացի համակարգողը, ինչպես նաև ՀՀ ԿԳ նախարարության ներկայացուցիչը՝ խորհրդակցական ձայնի իրավունքով:

Փորձագիտական խմբի ղեկավարը ներկայացնում է փորձաքննության արդյունքները: ՄՈւՀ-ի ներկայացուցիչները կարող են հայտնել իրենց դիտարկումները, անհրաժեշտության դեպքում պարզաբանել գործողությունների ծրագիրը, ինչպես նաև պատասխանում են հանձնաժողովի անդամների և նախարարության ներկայացուցչի հարցերին:

Հավատարմագրման հանձնաժողովն՝ ուսումնասիրելով փաստաթղթերը և լսելով փորձագիտական խմբի ղեկավարի և հաստատության կարծիքները, դոնփակ քննարկումից հետո բաց քվեարկության՝ մասնակիցների ձայների պարզ մեծամասնության արդյունքում կայացնում է հավատարմագրման մասին որոշում: Որոշումը կարող է լինել ստորև նշվածներից որևէ մեկը՝

- **շնորհել ինստիտուցիոնալ հավատարմագրում 4 կամ 6 տարի**

Ժամկետով (ծրագրային հավատարմագրում 5 տարի ժամկետով),

- **շնորհել պայմանական հավատարմագրում 2 տարի ժամկետով,**
- **մերժել հավատարմագրումը:**

Նիստի վերջում Հավատարմագրման հանձնաժողովի նախագահը հայտարարում է հավատարմագրման մասին կայացրած որոշումը:

5.3. Հավատարմագրման մասին որոշման հրապարակումը

Հավատարմագրման հանձնաժողովի նիստից հետո, Հավատարմագրման կարգով սահմանված ընթացակարգով, վերջնական փորձագիտական գեկույցը, ինստիտուցիոնալ կամ ծրագրային հավատարմագրման արդյունքների մասին ՈԱԱԿ-ի եզրակացությունը և Հավատարմագրման հանձնաժողովի որոշումը տեղադրվում են ՈԱԱԿ-ի պաշտոնական կայքէջում:

Հավատարմագրման հանձնաժողովի կայացրած որոշումը հրապարակվում է զանգվածային լրատվության միջոցներում:

Ինստիտուցիոնալ հավատարմագրման դեպքում հաստատությանը տրվում է Հավատարմագրման վկայական, իսկ ծրագրային հավատարմագրման դեպքում՝ Հավատարմագրման վկայականի ներդիր:

ՈԱԱԿ-ը հավատարմագրման հանձնաժողովի ընդունած որոշումը և հավատարմագրման վկայականի կամ ներդիրի ձևաթուղթը՝ կախված հավատարմագրման տեսակից, ներկայացնում է ՀՀ ԿԳ նախարարություն՝ նախարարի հաստատմանը: Հավատարմագրման գործընթացի ընթացակարգային խախտման (խախտումների) հայտնաբերման դեպքում փաստաթղթերը վերադարձվում են ՈԱԱԿ՝ կրկնակի քննարկման համար:

Խախտման (խախտումների) բացակայության դեպքում հավատարմագրման վկայականը կամ ներդիրը հաստատվում է նախարարի կողմից և հանձնվում ՈԱԱԿ-ին՝ հավատարմագրման պետական գրանցամատյանում համապատասխան գրառում կատարելու համար:

5.4. Գրանցում հավատարմագրման պետական գրանցամատյանում

Ուսումնական հաստատության ինստիտուցիոնալ կարողությունները կամ մասնագիտության կրթական ծրագիրը համարվում են հավատարմագրված՝ հավատարմագրման պետական գրանցամատյանում գրանցվելու պահից: Գրանցամատյանի նպատակն է հանրությանը և միջազգային կազմակերպություններին տեղեկատվություն տրամադրել հավատարմագրված ուսումնական հաստատությունների և մասնագիտության կրթական ծրագրերի վերաբերյալ:

Հավատարմագրման հաստատված վկայականը կամ ներդիրը ստանալուց հետո մեկ աշխատանքային օրվա ընթացքում ՈԱԱԿ-ը հավատարմագրման պետական գրանցամատյանում կատարում է համապատասխան գրառում և վկայականը կամ ներդիրը պատշաճ կերպով հանձնում ուսումնական հաստատությանը: ՈԱԱԿ-ը հավատարմագրման մասին ընդունված որոշումը հրապարակում է իր կայքում և զանգվածային լրատվամիջոցներում:

Հավատարմագրման համար միջազգային կազմակերպություններին դիմելու և այդ մասին ՈԱԱԿ-ին չտեղեկացնելու դեպքում ինստիտուցիոնալ կամ ծրագրային հավատարմագրման արդյունքները չեն գրանցվում հավատարմագրման պետական գրանցամատյանում:

5.5. Հաշվետվություններ փորձագիտական զեկույցում նշված թերությունների վերացման ծրագրի իրականացման վերաբերյալ

Հավատարմագրման կարգով նախատեսված է, որ հավատարմագրում ստացած ուսումնական հաստատությունը 2 տարին մեկ անգամ պարտավոր է իրականացնել ինստիտուցիոնալ ներքին գնահատում: Ներքին գնահատում նշանակում է փորձագիտական զեկույցում նշված թերությունների վերացման ծրագրի իրականացման միջանկյալ գնահատում՝ ըստ հավատարմագրման չափանիշների: Գնահատումը կարող է իրականացվել ինչպես հաստատության ուժերով, այնպես էլ հրավիրված

արտաքին փորձագետների միջոցով: Արդյունքները ներկայացվում են ՈԱԱԿ:

Հավատարմագրման մասին որոշման մեջ Հանձնաժողովն ընդգծում է հաստատության համար առաջնահերթ և անհետաձգելի բարելավման ոլորտները, որոնք պետք է հիմք հանդիսանան հաջորդ հավատարմագրման ինքնավերլուծության համար:

Պայմանական ինստիտուցիոնալ կամ ծրագրային հավատարմագրում ստանալու պահից յուրաքանչյուր վեց ամիսը մեկ անգամ ուսումնական հաստատությունն իրականացված բարելավման միջոցառումների մասին գրավոր հաշվետվություն է ներկայացնում ՈԱԱԿ-ին: Հաշվետվությունները պատրաստելիս հաստատությունները պետք է կարևորեն դրանց համապատասխանությունը փորձագիտական զեկույցում նշված թերությունների վերացման ծրագրին և վերլուծեն իրականացված գործողությունների արդյունավետությունը:

ՈԱԱԿ-ը քննարկում է հաշվետվությունը և տասնհինգ աշխատանքային օրվա ընթացքում իր գրավոր եզրակացությունն է ներկայացնում ուսումնական հաստատությանն ու հավատարմագրման Հանձնաժողովին:

5.6. Հավատարմագրման մերժման և պայմանական հավատարմագրման հետևանքները հաստատության համար

Հավատարմագրման մերժումը կամ պայմանական հավատարմագրման շնորհումը հանգեցնում են Հավատարմագրման կարգով սահմանված որոշակի հետևանքների՝ ուսումնական հաստատությունների համար:

Ինստիտուցիոնալ հավատարմագրումը մերժելու դեպքում, հաջորդ ուսումնական տարվանից մինչև ինստիտուցիոնալ հավատարմագրում ստանալը, **դադարեցվում է** պետության կողմից ուսումնական հաստատությանը հատկացվող ուսանողական նպաստների ձևով ուսման վարձի լրիվ փոխհատուցմամբ (անվճար) **բոլոր կրթական աստիճանների**

տեղերի, ինչպես նաև գիտական և գիտատեխնիկական գործունեության պայմանագրային (թեմատիկ) ֆինանսավորումը:

Պայմանական ինստիտուցիոնալ հավատարմագրում ստացած ուսում-նական հաստատությունը **չի կարող դիմել ծրագրային հավատարմագրման գործընթացին մասնակցելու համար և բացել նոր մասնագիտություն:**

Ծրագրային հավատարմագրումը մերժելու դեպքում, հաջորդ ուսում-նական տարվանից մինչև ծրագրային հավատարմագրում ստանալը, **դադարեցվում է** ուսումնական հաստատությանը **տվյալ կրթական ծրագրով** պետության կողմից հատկացվող ուսանողական նպաստների ձևով ուսման վարձի լրիվ փոխհատուցմամբ (անվճար) տեղերի ֆինանսավորումը:

Եթե **մերժվել է բակալավրի կրթական ծրագրի** հավատարմագրումը, ապա հաջորդ ուսումնական տարվանից մինչև ծրագրային հավատարմագրում ստանալը **դադարեցվում է** ուսումնական հաստատությանը **տվյալ կրթական ծրագրով** պետության կողմից հատկացվող ուսանողական նպաստների ձևով ուսման վարձի լրիվ փոխհատուցմամբ (անվճար) տեղերի ֆինանսավորումը **բոլոր երեք կրթական աստիճաններում:**

5.7. Հավատարմագրման մասին որոշման բողոքարկումը

Հավատարմագրման կարգի համաձայն ուսումնական հաստատություններն ինստիտուցիոնալ և ծրագրային հավատարմագրման մասին Հանձնաժողովի որոշումները կարող են բողոքարկել ՈԱԱԿ-ի հոգաբարձուների խորհրդին որոշումը ստանալուց հետո մեկամսյա ժամկետում:

Ուսումնական հաստատությունը դիմում-բողոքը ներկայացնում է ՈԱԱԿ-ի մշակած ձևաչափով, որտեղ հստակ նշվում են բողոքարկվող բացասական գնահատված չափանիշները և/կամ հաստատության կարծիքով տեղ գտած ընթացակարգային խախտումները:

ՈՍԱԿ-ի քարտուղարությունը դիմում-բողոքը ստանալուց հետո այն ուղարկում է հոգաբարձուների խորհրդի նախագահին կամ ետ է վերադարձնում:

Դիմում-բողոքը վերադաձվում է, եթե.

- 1) խախտվել են ներկայացնելու ժամկետները,
- 2) չի համապատասխանում սահմանված ձևաչափին,
- 3) ներկայացված չեն բողոքարկման հիմքերը,
- 4) այն վավերացված չէ,
- 5) ստորագրված է դրա լիազորությունը չունեցող անձի կողմից և կցված չէ համապատասխան լիազորագիրը:

Հոգաբարձուների խորհրդի նախագահը դիմում-բողոքը ստանալուց հետո տասնաշխատանքային օրվա ընթացքում ՈՍԱԿ-ի փորձագետների բազայից ձևավորում է երեք հոգուց բաղկացած նոր փորձագիտական հանձնախումբ (այսուհետ՝ Հանձնախումբ)՝ լրացուցիչ ուսումնասիրություններ կատարելու համար: Հանձնախումբի իրավասությունները սահմանված են «Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ազգային կենտրոն» հիմնադրամի հավատարմագրման հանձնաժողովի ձևավորման և գործունեության ընթացակարգով»:

Հանձնախումբում ընդգրկվում են՝

- կրթության ոլորտի միջազգային փորձագետ,
- դասավանդման և/կամ կրթության կառավարման փորձ ունեցող տեղացի փորձագետ՝ կրթությունը կարգավորող օրենսդրության խորը իմացությամբ և կիրառման փորձով,
- նախորդ ինքնավերլուծությունում ուսումնական հաստատության կողմից վերլուծված մասնագիտության կրթական ծրագրերից մեկի համապատասխան ոլորտում դասավանդման մեծ փորձ ունեցող տեղացի փորձագետ: Պետության կողմից կարգավորվող (բժշկական) մասնագիտությունների առկայության դեպքում ընտրվում է տվյալ ոլորտի մասնագետ:

Նախորդ հավատարմագրման գործընթացում մասնակցած փորձագետները չեն կարող ընդգրկվել նոր փորձագիտական հանձնախմբում:

Փորձագիտական հանձնախմբի կազմը համաձայնեցվում է ուսումնական հաստատության հետ:

ՈԱԱԿ-ի քարտուղարությունը կազմում է լրացուցիչ ուսումնասիրության համար նախատեսվող գործողությունների իրականացման ժամանակացույցը:

Ուսումնական հաստատությունը ՈԱԱԿ է ներկայացնում բողոքարկված չափանիշների առկա վիճակի ինքնավերլուծություն հավատարմագրման կարգով հաստատված ձևաչափով:

Նոր ինքնավերլուծությունը չպետք է պարունակի հղումներ նախորդ գործընթացում ներկայացված ինքնավերլուծության, փորձագիտական զեկույցի և հավատարմագրման հանձնաժողովի որոշման վրա: Ինքնավերլուծությանը կարող են կցվել արդիականացված հավելվածներ:

Փորձագիտական հանձնախումբն ուսումնասիրում է ուսումնական հաստատության նոր ինքնավերլուծությունը և կից ներկայացված փաստաթղթերը, որոշում է փորձագիտական այցի հանդիպումների ցանկը: Փորձագիտական այցը կարող է տևել ոչ ավել քան երկու օր:

Հանձնախումբն կարող է հանդիպումներ ունենալ Հաավատարմագրման հանձնաժողովի, ինչպես նաև նախորդ գործընթացի այլ մասնակիցների՝ փորձագետների և համակարգողի հետ:

Հանձնախումբը ուսումնասիրության արդյունքները փորձագիտական զեկույցի ձևաչափով գրավոր ներկայացնում է ՈԱԱԿ-ի քարտուղարություն:

Փորձագիտական զեկույցի նախնական տարբերակը ՈԱԱԿ-ն ուղարկում է ուսումնական հաստատություն՝ զեկույցում նշված փաստերի վերաբերյալ հաստատության համաձայնությունը կամ դիտողությունները և առաջարկությունները գրավոր ստանալու համար:

Փորձագետների հանձնախումբն ուսումնական հաստատության հետ համատեղ քննարկում է հաստատության ներկայացրած դիտողու-

թյուններն ու առաջարկությունները: Անհրաժեշտության դեպքում հանձնախումբը նախնական տարբերակում կատարում է փոփոխություններ, որից հետո ՈԱԱԿ է ներկայացնում վերջնական զեկույցը:

ՈԱԱԿ-ի քարտուղարությունն էլեկտրոնային փոստի միջոցով բողոքարկման գործընթացի փաստաթղթերի ամբողջական փաթեթը (դիմում-բողոք, նոր ինքնավերլուծություն, փորձագիտական զեկույց) ուղարկում է հոգաբարձուների խորհրդի անդամներին՝ ի գիտություն:

ՈԱԱԿ-ն ուսումնասիրության արդյունքների մասին վերջնական զեկույցը ստանալուց հետո երկամսյա ժամկետում հրավիրում է Հանձնաժողովի նիստ նոր որոշում կայացնելու համար:

Բողոքարկման հետ կապված լրացուցիչ ուսումնասիրությունների իրականացման ծախսերը հոգում է դիմում-բողոք ներկայացրած ուսումնական հաստատությունը՝ ըստ ՈԱԱԿ-ի հոգաբարձուների խորհրդի հաստատած սակագների:

Դիմում-բողոքն ընդունելուց հետո տասն աշխատանքային օրվա ընթացքում ուսումնական հաստատության և ՈԱԱԿ-ի միջև կնքվում է պայմանագիր՝ հաստատության հետ համաձայնեցված լրացուցիչ ուսումնասիրությունների ժամանակացույցին և իրականացման ծախսերի նախահաշվին համապատասխան:

Հանձնաժողովի որոշումը չի կարող կրկին բողոքարկվել ՈԱԱԿ:

5.8. Պետական հավատարմագրումն ուժը կորցրած ճանաչելը

Հավատարմագրման կարգով սահմանված են այն դեպքերը, երբ ՈԱԱԿ-ն որոշում է կայացնում պետական հավատարմագրումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին: Դա կարող է տեղի ունենալ, եթե.

- 1) լրացել է ուսումնական հաստատությանը շնորհված հավատարմագրի վավերականության ժամկետը,
- 2) Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով դադարեցվել է հաստատության գործունեությունը,

3) ուժը կորցրած է ճանաչվել կրթական ծառայություններ մատուցելու հաստատության լիցենզիան:

ՈԱԱԿ-ը հրապարակում է պետական հավատարմագրումն ուժը կորցրած ճանաչելու մասին որոշումը և համապատասխան գրառում կատարում հավատարմագրման պետական գրանցամատյանում:

V. ՓՈՐՁԱԳԵՏՆԵՐԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՊԱՀԱՆՁՆԵՐԸ, ԸՆՏՐՈՒԹՅԱՆ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԸ ԵՎ ՈՒՂԵՆԻՇՆԵՐԸ

Որակի արտաքին ապահովման՝ հավատարմագրման, գործընթացների իրականացման համար ՈԱԱԿ-ն օգտվում է բարձրակարգ փորձագետների ծառայություններից, ովքեր իրականացնում են նախնական ուսումնասիրություններ, կատարում են այցեր ուսումնական հաստատություններ և փորձաքննության արդյունքների հիման վրա ներկայացնում են փորձագիտական զեկույց:

Արտաքին փորձագետներին ընտրությունը հավատարմագրման գործընթացի կարևորագույն խնդիրներից է, քանի որ մասնագիտական կրթության շահակիցների կողմից հավատարմագրման որոշումների ճանաչումը մեծապես կախված է թե՛ արտաքին փորձագետների ընտրության չափանիշների պահպանումից և թե՛ սահմանված ընթացակարգերի իրականացումից: «Հավատարմագրման եվրոպական կոնսորցիում»-ն (ՀԵԿ) առանձնացրել է փորձագետների ընտրության հետևյալ սկզբունքները (2005թ.).

- փորձագիտական խմբի ձևավորման վերաբերյալ ցանկացած որոշում հիմնվում է հավատարմագրում իրականացնող կառույցի սահմանած կարգերի, ընթացակարգերի և համապատասխան օրենսդրական ակտերի վրա: Փորձագետների ընտրությունը պետք է լինի թափանցիկ:
- Հավատարմագրման ենթակա ուսումնական հաստատությունները կարող են ներկայացնել իրենց առարկությունները փորձագետների ընտրության վերաբերյալ:
- Հավատարմագրման մասին որոշումները կայացվում են ոչ թե փորձագիտական խմբերի, այլ հավատարմագրում իրականացնող կառույցի կողմից:

- Փորձագետները պետք է լինեն անկախ և կատարեն անկողմնակալ դատողություններ:
- Փորձագետները պետք է աշխատեն միասնաբար և իրականացնեն հավատարմագրման նպատակին համապատասխան փորձաքննություն:

ՈԱԱԿ-ի փորձագետների ընտրության չափանիշները և համապատասխան գործընթացները համահունչ են Եվրոպական կոնսորցիումի սահմանած չափորոշիչներին:

Փորձագիտական խմբում ընդգրկվող բոլոր մասնագետները և ուսանողներն ընտրվում են ՈԱԱԿ-ի կողմից մշակված և հոգաբարձուների խորհրդի կողմից հաստատված հստակ ընթացակարգի միջոցով: Խմբերը ձևավորվում են մասնագիտական բարձր որակներ ունեցող, անվանի տեղացի և միջազգային փորձառու մասնագետներից, ովքեր տիրապետում են որակի ապահովման գործընթացներ իրականացնելու որոշակի հմտությունների: Փորձագետներն ընտրվում են՝ հաշվի առնելով նրանց գրավոր և բանավոր հաղորդակցվելու, հանդիպումներ, ֆոկուս խմբային քննարկումներ վարելու, մեծ քանակությամբ տեղեկատվություն վերլուծելու կարողությունները, ինչպես նաև անձնային այնպիսի հատկությունները, որոնք թույլ կտան ապահովել անկողմնակալ և օբյեկտիվ գնահատում:

ՈԱԱԿ-ն իրականացնում է փորձագիտական խմբի անդամների վերապատրաստումներ՝ վերոնշյալ հմտությունները և կարողությունները հավատարմագրման գործընթացում արդյունավետ կիրառելու համար:

ՈԱԱԿ-ի պաշտոնական կայք-էջի միջոցով հանրությանը հասանելի են փորձագետների հավաքագրման, ընտրության, վերապատրաստման և զարգացման քաղաքականությունը, ինչպես նաև փորձագետների ընտրության և փորձագիտական խմբերի ձևավորման կարգերը:

ՈԱԱԿ-ը երաշխավորում է հավատարմագրման ենթակա ուսումնական հաստատությանը, որ արտաքին գնահատման գործընթացները կլինեն օգտակար և արդյունավետ՝

- վստահեցնելով, որ գնահատում իրականացնող խմբի անդամներն անցել են համապատասխան վերապատրաստումներ՝ աշխատանքներն արհեստավարժ իրականացնելու համար,
- ապահովելով ուսումնասիրության և գնահատման միևնույն մեթոդների հետևողական կիրառումը բոլոր հաստատությունների համար,
- ապահովելով հաստատությանը տրված գնահատման արդյունքների հստակ և հասկանալի լինելը:

1. Փորձագիտական խմբի ձևավորումը

1.1 Փորձագետներին ներկայացվող պահանջները

Հավատարմագրման նպատակից ելնելով՝ ՈԱԱԿ-ը ձևավորում է երկու տեսակի փորձագիտական խմբեր՝ ինստիտուցիոնալ և ծրագրային հավատարմագրման համար:

Փորձագիտական խմբերը ձևավորվում են հետևյալ սկզբունքով՝

- 1) պրոֆեսորադասախոսական կազմի ներկայացուցիչներից,
- 2) կրթության կառավարման ոլորտի ներկայացուցիչներից,
- 3) միջազգային փորձագետ,
- 4) ուսանող,
- 5) մասնագիտական կամ տնտեսության տվյալ ոլորտի ներկայացուցիչներից/ գործատուներից (ծրագրային հավատարմագրման դեպքում):

Միջազգային փորձագետն ընտրվում է որակի ապահովման միջազգային հեղինակավոր որևէ կազմակերպության կամ ՈԱԱԿ-ի միջազգային փորձագետների բազայից:

Պրոֆեսորադասախոսական կազմի ներկայացուցիչները պետք է ունենան՝

- ինստիտուցիոնալ կամ մասնագիտության կրթական ծրագրերի գնահատման կամ փորձաքննության փորձառություն,

- համապատասխան մասնագիտական ոլորտում ծավալած գործունեության փորձառություն,
- փորձաքննության կամ կրթության որակի գնահատման փորձ,
- կրթության կառավարման փորձ (ցանկալի է),
- դասավանդման, հետազոտության կամ գնահատման միջազգային փորձ,
- ծրագրերի մշակման և մշտադիտարկման, մեթոդաբանության և փորձաքննության փորձ,
- ինչպես նաև մասնակցություն հավատարմագրման կամ փորձաքննության անցկացման վերաբերյալ վերապատրաստումներին:

Կրթության կառավարման ոլորտի ներկայացուցիչները պետք է ունենան՝

- մասնագիտական փորձաքննության իրականացման փորձ,
- քաղաքականության և ընթացակարգերի մշակման փորձ,
- միջազգային համագործակցության փորձ,
- հավատարմագրման կամ փորձաքննության անցկացման վերաբերյալ վերապատրաստումներին մասնակցություն:

Փորձագիտական խմբերում ընդգրկվում են ուսանողներ, ուլքեր՝

- սովորում են բակալավրիատի բարձր կուրսերում կամ մագիստրատուրայում և ունեն հասարակական գործունեության փորձ,
- մասնակցել են հավատարմագրման կամ փորձաքննության անցկացման վերաբերյալ վերապատրաստումներին:

Մասնագիտական կամ տնտեսության տվյալ ոլորտի ներկայացուցիչները/ գործատուները պետք է ունենան՝

- մասնագիտական փորձաքննության իրականացման փորձ,
- աշխատանքի ընդունելու և շրջանավարտների հետ աշխատելու փորձ (մարդկային ռեսուրսների կառավարման ոլորտ),

- հավատարմագրման կամ կրթության որակի գնահատման փորձ,
- միջազգային փորձ,
- հաստատության կառավարման փորձ (ցանկալի է),
- ինչպես նաև մասնակցություն հավատարմագրման կամ փորձաքննության անցկացման վերաբերյալ վերապատրաստումներին.

Բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների փորձագետների համար գիտական աստիճանի և գիտական կոչման, իսկ միջին մասնագիտական հաստատությունների համար՝ առնվազն մագիստրոսի կամ դիպլոմավորված մասնագետի կրթական աստիճանի առկայությունը պարտադիր է:

Լեզվի իմացություն: Տեղացի փորձագետները պետք է ունենան հայերենի (գրավոր և բանավոր) գերազանց իմացություն: Փորձագիտական խմբի տեղացի անդամներից առնվազն մեկը պետք է տիրապետի անգլերենին:

Փորձագետները պետք է ունենան նաև **ինստիտուցիոնալ և ծրագրային հավատարմագրման չափանիշների և չափորոշիչների կիրառման հմտություններ և գիտելիքներ՝**

- ՈԱԵՉՈՒ-ի վերաբերյալ խորը գիտելիքներ և դրանց կիրառման հմտություններ,
- ՀՀ մասնագիտական կրթության հավատարմագրման չափանիշների, չափորոշիչների, ընթացակարգերի և նրանց գործառման վերաբերյալ խորը գիտելիքներ,
- ՈԱԱԿ-ի գնահատման մեթոդների վերաբերյալ խորը գիտելիքներ,
- իրավիճակներից կախված՝ հավատարմագրման չափանիշների ճիշտ մեկնաբանության և կիրառման հմտություններ:

1.2. Փորձագետի անձնային հատկանիշները

Փորձագետը պետք է՝

- լինի պատրաստակամ՝ ընդունելու տարբեր գաղափարներ և տեսակետներ,
- ունենա հստակ դատողություններ կատարելու կարողություն, վերլուծական հմտություններ,
- ունենա տարբեր իրավիճակներին իրատեսական գնահատական տալու ունակություն՝ հասկանալով բարդ գործառույթները և ՄՈՒՀ-ի բաղկացուցիչ միավորների դերը,
- ունակ լինի տարբերակելու առավել կարևոր դրույթները նվազ կարևորներից,
- լինի արդար, անկեղծ, ազնիվ և խոհեմ,
- լինի հաղորդակցական. նրբանկատորեն կարողանա հաղորդակցվել մարդկանց հետ,
- լինի ուշադիր, քաջատեղյակ շրջապատում կատարվող գործողությունների և սովորույթների վերաբերյալ,
- կարողանա կայացնել որոշումներ, կատարել խոհեմ եզրակացություններ և վերլուծություններ,
- լինի վստահ իր ուժերին, գործի անկախ՝ արդյունավետորեն համագործակցելով մյուսների հետ:

Փորձագետները պետք է ունենան վերոնշյալ հատկությունները, որպեսզի՝

- կարողանան հավաքել հավաստի տվյալներ և հիմքեր,
- մնան հավատարիմ գնահատման նպատակներին,
- իրականացնեն գնահատման գործընթացն առանց շեղումների,
- ճիշտ արձագանքեն լարված իրավիճակներին,
- հանգեն խմբի բոլոր անդամների կողմից ընդունելի եզրակացությունների՝ հիմնվելով գնահատման ընթացքում հավաքագրված հավաստի տեղեկատվության վրա,

- հավատարիմ մնան իրենց եզրակացություններին, եթե նույնիսկ իրենց վրա ճնշում է գործադրվում՝ փոխելու այդ եզրակացությունները՝ առանց օբյեկտիվ հիմնավորումների:

2. Փորձագիտական խմբի գործառույթները

Փորձագիտական խումբն իրականացնում է ուսումնասիրություն՝ հիմնվելով ՀՀ հավատարմագրման չափանիշների և սահմանված պահանջների ու ընթացակարգային սկզբունքների վրա:

Փորձագիտական խմբի գործառույթներն են՝

- ուսումնասիրել և գնահատել ուսումնական հաստատության ներկայացրած ինքնավերլուծությունը և կից փաստաթղթերի փաթեթը,
- իրականացնել փորձագիտական այց,
- ուսումնասիրել փաստաթղթերի և գործընթացների համապատասխանությունը ներկայացվող պահանջներին,
- պատրաստել վերջնական փորձագիտական զեկույց՝ հիմնվելով ներկայացված ինքնավերլուծության նախնական գնահատման և փաստաթղթերի ուսումնասիրությունների, ինչպես նաև փորձագիտական այցի արդյունքների վրա,
- ՈԱԱԿ-ին ներկայացնել վերջնական փորձագիտական զեկույց,
- ՈԱԱԿ-ի Հավատարմագրման հանձնաժողովի պահանջով տրամադրել անհրաժեշտ տեղեկատվություն,
- տալ կարծիք ուսումնական հաստատության ներկայացրած «Փորձագիտական զեկույցում նշված թերությունների վերացման ծրագրի» վերաբերյալ:

3. Փորձագիտական խմբի պարտականությունները

Փորձագիտական խմբերի ներսում աշխատանքների և պատաս-

խանաստվությունների ճիշտ բաշխումը երաշխավորելու նպատակով՝ խմբի անդամներից մեկն ընտրվում է խմբի ղեկավար:

Ստորև հակիրճ ներկայացված են փորձագիտական խմբի անդամների, ղեկավարի, ինչպես նաև համակարգողի դերերն ու պարտականությունները:

3.1. Փորձագիտական խմբի անդամի պարտականությունները

Փորձագիտական խմբի անդամը պարտավոր է՝

- իրականացնել հաստատության ինքնավերլուծության և կից փաստաթղթերի նախնական ուսումնասիրություն,
- պատրաստել ուսումնական հաստատության կողմից ներկայացված ինքնավերլուծության նախնական գնահատական՝ ըստ ՈԱԱԿ-ի ձևաչափի,
- մասնակցել ինքնավերլուծության վերաբերյալ փորձագետների նախնական գնահատականների քննարկմանը,
- մասնակցել ուսումնական հաստատության ինքնավերլուծությունից վեր հանված խնդիրների քննարկմանը և այցի պլանի կազմմանը,
- կատարել փորձագիտական այց, մասնակցել փորձագիտական այցի բոլոր հանդիպումներին, փակ քննարկումներին և որոշումների կայացման գործընթացին,
- այցի ընթացքում ներկայացնել խմբի ղեկավարի և համակարգողի կողմից իրեն հանձնարարված հարցադրումները,
- մասնակցել փորձագիտական զեկույցի նախնական տարբերակի պատրաստմանը,
- մասնակցել զեկույցի նախնական տարբերակի վերաբերյալ ուսումնական հաստատության կողմից ներկայացրած դիտողությունների և առաջարկությունների քննարկմանը,
- մասնակցել վերջնական փորձագիտական զեկույցի պատրաստմանը,

- մասնակցել փորձագիտական խմբի խորհրդատվությունների հիման վրա ուսումնական հաստատության՝ փորձագիտական զեկույցում նշված թերությունների վերացման ծրագրի գնահատման աշխատանքներին և տալ կարծիք՝ ըստ ՈԱԱԿ-ի ձևաչափի:

Փորձագետներին չի թույլատրվում փորձագիտական այցի հանդիպումների ժամանակ իրենց տպավորությունները ներկայացնել, համեմատություններ անել կամ ինքնուրույն բացահայտումներ կատարել: Փորձագետները չպետք է նաև օգտագործեն հետևյալ տերմինները՝ բավարար, անբավարար, լավ կամ վատ:

3.2. Փորձագիտական խմբի ղեկավարի պարտականությունները

Փորձագիտական խմբի ղեկավարը կազմակերպում է և ղեկավարում փորձաքննության ողջ գործընթացը: Նա պատասխանատվություն է կրում փորձագիտական խմբի աշխատանքների մեթոդաբանության և որակի համար:

Խմբի ղեկավարը պարտավոր է.

- կազմակերպել փորձագետների անհատական նախնական գնահատումների քննարկում,
- պատրաստել ուսումնական հաստատության կողմից ներկայացված ինքնավերլուծության նախնական գնահատման հաշվետվություն,
- այցի պլանի համաձայնեցման նպատակով ՈԱԱԿ-ի համակարգողի հետ կատարել նախապատրաստական այց ուսումնական հաստատություն,
- ղեկավարել փորձագիտական այցի բոլոր հանդիպումները, փակ քննարկումները և որոշումների կայացման գործընթացները,
- հետևել ժամանակացույցին, պահպանել աշխատակարգը (հետևել հանդիպումների տևողությանը, փորձագետների կողմից նախա-

տեսված բոլոր հարցերի ներկայացմանը և դրանց պարզաբանմանը),

- փորձագետների միջև կատարել աշխատանքների բաշխում և տալ հանձնարարականներ,
- իրականացնել կազմակերպչական աշխատանքներ,
- համակարգողի օժանդակությամբ պատրաստել փորձագիտական զեկույցի նախնական տարբերակը և համաձայնեցնել փորձագիտական խմբի բոլոր անդամների հետ,
- կազմակերպել փորձագիտական զեկույցի նախնական տարբերակի վերաբերյալ ուսումնական հաստատության կողմից ներկայացված դիտողությունների և առաջարկությունների քննարկում և պատրաստել վերջնական փորձագիտական զեկույց,
- կազմակերպել փորձագիտական խմբի խորհրդատվությունների հիման վրա թերությունների վերացման բուհի կազմած ծրագրի գնահատման աշխատանքները և տալ կարծիք՝ ըստ ՈԱԱԿ-ի ձևաչափի,
- անհրաժեշտության դեպքում մասնակցել ուսումնական հաստատության ինստիտուցիոնալ հավատարմագրման վերաբերյալ ՈԱԱԿ-ի եզրակացության պատրաստմանը,
- մասնակցել հավատարմագրման հանձնաժողովի նիստին, ներկայացնել փորձաքննության արդյունքները և տալ պարզաբանումներ:

3.3. Համակարգողի պարտականությունները

Համակարգողն ապահովում է փորձագիտական խմբի և մասնագիտական ուսումնական հաստատության միջև կապը և հավատարմագրման մեթոդաբանության պահպանման երաշխավորն է: Համակարգողը փորձագիտական խմբի անդամ չէ, չի տալիս գնահատականներ, չի կատարում դատողություններ հաստատության գործունեության կամ մասնագիտության կրթական ծրագրի վերաբերյալ:

Համակարգողը պարտավոր է՝

- հետևել գործընթացների սահուն ընթացքին և արդյունավետ իրականացմանը (քննարկումների կազմակերպում, տարընկալումների հարթում),
- համաձայնեցնել փորձագիտական խմբի նախնական կազմն ուսումնական հաստատության հետ,
- համակարգել ողջ գործընթացը և պաշտպանել փորձագիտական խմբի անդամների իրավունքները,
- կատարել իրավիճակի վերլուծություն, չպլանավորված դեպքերում որոշումներ կայացնել և լուծումներ տալ,
- փորձագիտական խմբի ղեկավարի հետ կազմել այցի ժամանակացույցի նախագիծը և համաձայնեցնել ուսումնական հաստատության հետ,
- կազմակերպել նախնական այցն ուսումնական հաստատություն, ստուգել ուսումնական հաստատության պատրաստվածությունը փորձագիտական այցին (տրամադրվող աշխատա-սենյակ, կազմտեխնիկա և այլն),
- ուսումնական հաստատության գործընթացի համար պատասխանատու անձի հետ համատեղ ապահովել այցի՝ պլանով նախատեսված բոլոր հանդիպումները, ժամանակացույցի պահպանումը և ընտրված մասնակիցների ներկայությունը,
- օժանդակել փորձագիտական խմբի ղեկավարին փորձագիտական զեկույցի նախնական տարբերակի պատրաստման գործընթացում,
- կազմակերպել ուսումնական հաստատության ներկայացրած դիտողությունների ու առարկությունների քննարկումներ փորձագիտական խմբի անդամների, ինչպես նաև ուսումնական հաստատության և խմբի հետ,
- օժանդակել փորձագիտական խմբի ղեկավարին փորձագիտական վերջնական զեկույցի պատրաստման գործընթացում,

- հաստատությունը տրամադրել խորհրդատվություն զեկույցում նշված թերությունների վերացման ծրագրի կազմման վերա-բերյալ և կազմակերպել փորձագիտական խմբի կողմից այդ ծրագրի գնահատումը,
- մասնակցել հավատարմագրման գործընթացի արդյունքների վերաբերյալ ՈԱԱԿ-ի եզրակացության պատրաստմանը,
- ապահովել փորձագիտական խմբի աշխատանքների և իրականացվող գործընթացների որակը:

Հատուկ դեպքերում ինստիտուցիոնալ հավատարմագրման ժամանակ հնարավոր է, որ գործընթացը համակարգեն միաժամանակ երկու համակարգող:

Փորձագիտական այցի ավարտին համակարգողը պետք է ունենա այն հիմնական փաստաթղթերը, որոնք անհրաժեշտ կլինեն վերջնական զեկույցի պատրաստման ժամանակ: Համակարգողը պետք է ունենա նաև բոլոր փորձագետների նշումները:

4. Փորձագետների հավաքագրումը և ընտրությունը

Հուսալի և արհեստավարժ փորձագետներ հավաքագրելու նպատակով ՈԱԱԿ-ն առաջնորդվում է «Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ազգային կենտրոն» հիմնադրամի փորձագետների ընտրության կարգով, որտեղ նկարագրված են փորձագետներին ներկայացվող պահանջները, ինչպես նաև փորձագետների թեկնածուների առաջադրման և ընտրության ընթացակարգը:

Համաձայն այդ կարգի՝ ՈԱԱԿ-ի կողմից փորձագետի թեկնածուների հավաքագրման մասին հայտարարությունը տեղադրվում է ՈԱԱԿ-ի կայք-էջում (www.aogq.am), ԶԼՄ-ներում, ինչպես նաև նամակով ուղարկվում է շահակից կազմակերպություններին: Փորձագետների թեկնածուներ կարող են առաջադրել.

- 1) ՀՀ մասնագիտական ուսումնական հաստատություն-ները,
- 2) ՀՀ ԳԱԱ և այլ գիտահետազոտական ինստիտուտները,

- 3) ՀՀ ԿԳ նախարարությունը և դրա ստորաբաժանում-ները,
- 4) ՀՀ մասնագիտական միությունները,
- 5) ՀՀ գործատուների միությունը,
- 6) ՄՈՒՀ-երի շրջանավարտների միությունները,
- 7) անհատ անձիք:

Ուսանող-փորձագետների թեկնածություններն առաջադրում են ուսանողական միությունները, խորհուրդները, ՀՀ-ում գրանցված այլ ուսանողական կազմակերպությունները և ՄՈւՀ-երը:

Փորձագետների թեկնածուներն իրենց ինքնակենսագրությունն ուղարկում են info@anqa.am կամ experts@anqa.am էլեկտրոնային հասցեին:

Փորձագետի թեկնածուների նախնական ընտրությունը կատարվում է ՈԱԱԿ-ի փորձառու աշխատակիցներից ձևավորված հանձնաժողովի կողմից, որն առաջնորդվում է ինքնակենսագրություններում ներկայացված տվյալներով: Հանձնաժողովի ընտրած թեկնածուներին ուղարկվում է «Անուն» և «Գաղտնաբառ»՝ ՈԱԱԿ-ի մշակած փորձագետների տվյալների բազայի էլեկտրոնային հարցաշարը լրացնելու համար (<http://experts.anqa.am>):

Էլեկտրոնային հարցաշարի տվյալների հիման վրա փորձագետի թեկնածուները հրավիրվում են հարցազրույցի, որի ժամանակ նրանք ներակայացնում են իրենց կողմից տրամադրված տեղեկությունը հիմնավորող փաստաթղթերը: Հարցազրույցի արդյունքում ընտրվածներն ընդգրկվում են թեկնածուների բազայում, ինչը երաշխավորում է նրանց մասնակցությունը ՈԱԱԿ-ի կողմից կազմակերպվող վերապատրաստման դասընթացներին:

Վերապատրաստման դասընթացները հաջող ավարտած թեկնածուները ստանում են արտաքին գնահատման փորձագետի կարգավիճակ և ՈԱԱԿ-ի կողմից գրանցվում փորձագետների բազայում:

Փորձագետը կարող է դուրս գրվել ՈԱԱԿ-ի բազայից իր դիմումի համաձայն, ինչպես նաև փորձագետի համար սահմանված պարտակա-

նությունները չկատարելու կամ պարբերաբար թերի կատարելու, ՈԱԱԿ-ի հետ կնքված պայմանագրի կետերը խախտելու դեպքում:

5. Փորձագետների վերապատրաստումները

Բոլոր փորձագետները մինչև ընտրվելը, ինչպես նաև նրանց թեկնածությունները ՄՈՒՀ-ի հետ համաձայնեցնելուց հետո անցնում են վերապատրաստումներ:

5.1 Նախնական վերապատրաստում

ՈԱԱԿ-ը փորձագետի թեկնածուների համար իրականացնում է նախնական վերապատրաստում՝ ինքնուրույն գնահատում կատարելու նպատակով: Նախնական վերապատրաստման յուրաքանչյուր մասնակից՝

- ստանում է տեղեկատվություն ՈԱԱԿ-ի գործունեության, առաքելության, հավատարմագրման չափանիշների մասին,
- վերապատրաստվում է ձեռք բերելու անհրաժեշտ մասնագիտական հմտություններ որակի ապահովման գործընթացներ իրականացնելու համար,
- ստանում է օժանդակություն՝ ձեռք բերելու բավարար վստահություն ինքնուրույն գնահատում իրականացնելու համար,
- ստանում է վերապատրաստման նյութերը՝ հետագայում օգտագործելու համար,
- ստանում է արտաքին գնահատում իրականացնելու համար անհրաժեշտ փաստաթղթերը,
- ունենում է հնարավորություն էլեկտրոնային փոստով ստանալ ՈԱԱԿ-ի նոր հրատարակումները և կենտրոնի վերաբերյալ տեղեկատվությունը,
- ստանում է հնարավորություն ներդրում ունենալ կիրառվող մեթոդների գնահատման գործում:

5.2 Շարունակական վերապատրաստում

ՈԱԱԿ-ը հաստատության հետ համաձայնեցված փորձագիտական խմբերի անդամների համար նույնպես անցկացնում է վերապատրաստումներ՝ նրանց տեղեկացնելով նոր կամ վերամշակված ընթացակարգերի և պահանջների մասին: Այս վերապատրաստումները կազմակերպվում են մինչև փորձագիտական այցը, և իրականացվում են ՈԱԱԿ-ի փորձառու աշխատակիցների կամ համակարգողների կողմից: Գործընթացին որպես վերապատրաստողներ կարող են ներգրավվել նաև առավել փորձառու փորձագետները:

Շարունակական վերապատրաստմանը նպաստում է նաև փորձագետների միջև փորձի փոխանակումը: Այդ նպատակով ՈԱԱԿ-ը կազմակերպում է փորձագետների հանդիպումներ, իսկ անհրաժեշտության դեպքում քննարկումներ՝ որոշակի ոլորտներում խնդրահարույց թեմաներին անդրադառնալու համար: Սա նպաստում է գնահատման հետևողականությանը և որակի ապահովման գործընթացների բարելավմանը: Նմանատիպ վերապատրաստումները կրում են պարբերական բնույթ: ՈԱԱԿ-ը պարտադիր է համարում այն, որ փորձագետները պարբերաբար մասնակցեն անցկացվող վերապատրաստումներին /նաև՝ իրենք դառնան վերապատրաստողներ/ փորձագետի արդեն ձեռք բերած հմտությունները ապահանջելու ու զարգացնելու և փորձը տարածելու համար:

6. Փորձագիտական աշխատանքների մշտադիտարկումը և գնահատումը

ՈԱԱԿ-ը կարևորում է փորձագետների աշխատանքների գնահատման պատշաճ իրականացումը: Հավատարմագրման գործընթացների հաջող ընթացքն ապահովելու համար պարբերաբար իրականացվում են մշտադիտարկումներ և գնահատվում են փորձագիտական խմբի աշխատանքները: ՈԱԱԿ-ն ունի հստակ մշակված ընթացակարգեր փորձագետների աշխատանքների մշտադիտարկման ու գնահատման համար:

Նոր փորձագետների աշխատանքները մշտադիտարկվում և գնահատվում են ՈԱԱԿ-ի աշխատակազմի կամ փորձառու փորձագետների կողմից: Գնահատումն իրականացվում է ՈԱԱԿ-ի քաղաքականությունն ու ընթացակարգերն արտացոլող չափորոշիչներով: Փորձագետների աշխատանքները գնահատելիս օգտագործվում են նաև փորձագետների զեկույցների ուսումնասիրությունների արդյունքները, փորձաքննությունն անցած ուսումնական հաստատություններից ստացված կարծիքները:

6.1 Շարունակական գնահատման և մշտադիտարկման եղանակները

ՈԱԱԿ-ն իրականացնում է փորձագետների ընթացիկ աշխատանքների մշտադիտարկում հետևյալ ձևերով.

- **պաշտոնական դիտարկում:** ՈԱԱԿ-ի որակի ներքին ապահովման պատասխանատուն կամ հավատարմագրման տվյալ գործընթացի մշտադիտարկողը փորձագիտական այցի ժամանակ ուսումնասիրում և հաշվետվություն է կազմում փորձագետների աշխատանքների վերաբերյալ՝ ներկայացնելով դիտողություններ և խորհրդատվություն բարելավման ուղղությամբ քայլեր ձեռնարկելու համար:
- **Փորձագետների հաշվետվությունների ուսումնասիրություն:** ՈԱԱԿ-ի համակարգողները և անձնակազմը տարբեր տեսանկյուններից ուսումնասիրում են փորձագետների հաշվետվությունները և նրանց կողմից լրացված փաստաթղթերը (ինչպես օրինակ՝ նախնական գնահատման ձևաչափերը, այցերի ընթացքում ձեռք բերված հիմքերը և այլն), որպեսզի համոզվեն, որ ապահովված են համապատասխանությունը ՈԱԱԿ-ի պահանջներին և շարադրանքի հստակությունը: Նման ստուգումները հաճախակի են իրականացվում և ծառայում են որպես միջոց՝ փորձագետների հետ հետադարձ կապն ապահովելու համար:

- **Կարծիքների հավաքագրում ուսումնական հաստատություններից:** Հաստատություններից գրավոր կամ բանավոր կարծիքների հավաքագրումը փորձագետների աշխատանքների գնահատման կարևոր միջոցներից մեկն է: Փորձագիտական այցի պլանով նախատեսված բոլոր հանդիպումներից հետո հավատարմագրման գործընթացի մասնակից ուսումնական հաստատության ներկայացուցիչները հարցաշար են լրացնում, որով գնահատում են փորձագիտական խմբի աշխատանքը: Այդ գնահատումների արդյունքների վերլուծությունները հիմք են ծառայում այցի ժամանակ փորձագետների աշխատանքի գնահատման և հետագա բարելավման համար:
- **Խմբի անդամների կարծիքների հավաքագրում:** Գործընկեր փորձագետներից գրավոր կամ բանավոր արձագանքների հավաքագրումը ևս կարևոր միջոց է փորձագետի աշխատանքի գնահատման համար: Դա հնարավոր է դարձնում փորձագետի մասին ամբողջական գնահատական ունենալը, քանի որ տվյալ դեպքում տարբեր կարծիքներ են դիտարկվում:
- **Պատահական դիտարկում:** Այսպիսի դիտարկում տեղի է ունենում փորձաքննության իրականացման ժամանակ կամ այլ իրավիճակներում (ինչպես օրինակ՝ խմբակային հանդիպումների, վերապատրաստումների ընթացքում), որտեղ կարելի է դիտարկել փորձագետի գնահատման հմտությունները կամ անձնային հատկանիշները:

7. Շահերի բախում, գաղտնիություն և ազնվություն

Նախքան հաստատության վերաբերյալ նյութերի ուսումնասիրությունը և գնահատման առաջադրանք ստանալը, փորձագետը պետք է ՈԱԱԿ-ին գրավոր տեղեկացնի տվյալ ուսումնական հաստատության հետ շահերի բախմանը հանգեցնող ցանկացած խնդրի վերաբերյալ և ստո-

րագրի շահերի բախումը բացառող հայտարարագիր: Հավատարմագրման գործընթացներում ներգրավված փորձագետների համար ՈԱԱԿ-ը մշակել է շահերի բախումից խուսափելու հստակ քաղաքականություն: Շահերի բախում առկա է, եթե փորձագետը.

- ունի որևէ ազգակցական, ֆինանսական կամ նմանատիպ այլ կապեր տվյալ ուսումնական հաստատության կամ նրա ղեկավար կազմի հետ, որոնք թույլ չեն տա նրան կատարել անկողմնակալ, անկախ դատողություններ,
- իրականացնում է որոշակի գործառնություններ հավատարմագրման ենթակա ուսումնական հաստատությունում,
- ունի սերտ համագործակցություն տվյալ հաստատության հետ:

Գաղտնիություն: Փորձագետները ստորագրում են գաղտնիությունն ապահովելու մասին պարտավորագրեր՝ երաշխավորելով, որ գնահատվող հաստատության վերաբերյալ ցանկացած տեղեկատվություն գաղտնի կպահվի և չի բացահայտվի մինչև հաստատության կողմից թույլտվություն ստանալը: Մակայն, եթե օրենքը պահանջում է տեղեկատվության հրապարակում, ապա այն կիրականացվի առանց թույլտվության:

Անկախություն և ազնվություն: ՈԱԱԿ-ը միջոցառումներ է ձեռնարկում՝ երաշխավորելու, որ փորձագետները չեն ենթարկվի անհարկի կողմնակի ազդեցության կամ ճնշման, ինչը կխոչընդոտի անաչառ գործելուն:

Անկողմնակալություն: Փորձագետները պետք է գործեն օբյեկտիվ և չենթարկվեն ցանկացած ֆինանսական կամ կոմերցիոն ճնշման, ինչը կխոչընդոտի անկողմնակալ գործունեություն իրականացնելուն:

Խորհրդատվություն: ՈԱԱԿ-ը չի թույլատրում փորձագետներին հաստատությանը տրամադրել որևէ խորհրդատվություն, բացի փորձագիտական զեկույցում պաշտոնապես ձևակերպվածից:

VI. ԱՐՏԱՔԻՆ ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԾԱԽՍԵՐԸ

Հավատարմագրման կարգի համաձայն՝ մասնագիտական ուսումնական հաստատությունն է հոգում հավատարմագրման ողջ գործընթացի ծախսերը՝ ՄՈՒՀ-ի և ՈԱԱԿ-ի միջև կնքվող ծառայությունների վճարովի մատուցման պայմանագրի համաձայն:

Արտաքին գնահատման /հավատարմագրման/ հետ կապված ծախսերը սահմանում է ՈԱԱԿ-ը՝ կախված գործընթացի տեսակից և տևողությունից, փորձագիտական խմբի անդամների քանակից և այլ պայմաններից: Արտաքին գնահատման ծախսերը հաշվարկվում են յուրաքանչյուր գործընթացի համար առանձին: Սակագները հաստատվում են ՈԱԱԿ-ի հոգաբարձուների խորհրդի կողմից:

ՀԱՊԱՎՈՒՄՆԵՐԻ ՑԱՆԿ

ԳԱԱ	Գիտությունների ազգային ակադեմիա
ԵԲԿՏ	Եվրոպական բարձրագույն կրթական տարածք
ԶԼՄ	Զանգվածային լրատվության միջոցներ
ԿԳՆ	Կրթության և գիտության նախարարություն
ՀԵԿ	Հավատարմագրման եվրոպական կոնսորցիում
ՄՈՒՀ	Մասնագիտական ուսումնական հաս-տատություն
ՄՄՈւՀ	Միջին մասնագիտական ուսումնական հաստատություն
ՄԿԾ	Մասնագիտության կրթական ծրագիր
ՈԱԱԿ	«Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման ազգային կենտրոն» հիմնադրամ
ՈԱՇ	Որակավորումների ազգային շրջանակ
ՈԱԵԶՈՒ	Որակի ապահովման եվրոպական չափորոշիչներ և ուղենիշներ